

Parancs János

Sötét folyam

**Válogatott és új versek
1958-1995**

TARTALOM

Félálom, 1963
Önarckép, 1958
A falvak csöndje
Pillógó-szirmú gyopár
Hűség
Gyávák bére
Előszó
Búcsú
Szobában
Hatlábú csikó

Portölcser, 1966
Falusi ünnep
Kávéház teraszán
A szó maradt
Portölcser
Változat
Romhalmaz
Nature morte
Engedély
Szent Antal éjszakája
Ó, lányok!...
Te meg én

Mélyvízben, 1970
Állóképek
A magnólia húsos szirmai
Emlékmű
Közzjáték
Táj
Régóta élek itt
Férfikor
Fiatal lány
Őszinte gyilkos
Kedvező alkalom
Mindig újra

Fekete ezüst, 1973
Az ősök útján
Vallomások
A múlt lidércnyomásos álmaiból
Hívogató hangok
André Breton úr a teremtsről
Újra
Összefüggések
Megkésett tanúvallomás
Mikor már

A romantika születése
Válasz
Imbolygás, lassú forgás
Kapcsolatok
Bestiárium
A sötétben kibomló gyökérszet
Váratlan visszatérés
Olyan egyszerű
Éjszakai utazás

A versírás természetrajza, 1977
Választás
Az égi Jeruzsálem
Pátkai Ervin
Villámfényben
Hódolat egy ifjú költőnek
Rövid időtartamú rögtönzések a költészetéről és a módszerről
Régóta
A mikrokozmosz
Barbár
Negyven felé
Arckép a hetvenes évekből
Mélytengeri örvénylések
Születésnap töredék
A nyelv dicsérete

Az idő vonulása, 1980
Az alkony káprázatai
Az idő vonulása
Emlékoszlop
Gyagya bácsi és az irodalom
Növekvő veszteség
Konkrét vers
Fehér Julianna
Elvadult, magányos arcok
A gyász
Öregség
Várakozás
Mégis
Idill
Embléma
Profán szertartás
Két régi vers a szerelemről
Az arcképfestő játéka
Furcsa, szokatlan álom
Kislánynomnak
A látogatóhoz

Sivatagi följegyzések, 1985

Előszó
Novemberi látomás
Az áldozat
Az útra készülődés
Fohász
Szélcsend
Szolgák között szolga
Töletek távolodóban
Rögeszme
Öreg barátom
Elsuhanó képek
Sivatagi följegyzések
Babits-embléma
Expedíció
Egy dedikáció grafikai képe
A szörny
Hajnali ábránd
Ő az, aki
Tanácsok
Szavak
Régi emlékek vonzásában
Túl eszméletünk határain
Ha ránk tör ama nap
Az elárult hősi szellemek
A költői mesterségről

A köznapi lét szakadéka, 1988
Az elaggott szörnyeteg
Ismét a tavasz
Amíg az egyensúly lehetséges
Az agg mester
Keserédes emlék
Nyárvég
De profundis
P. R. agóniája
Az inga
A farsang végén
Alkalmi gondolatok egy hegyközségi kocsmaszalánál
Túl a férfikor delén
Egy forró délutáni órán
Ötven felé
Amit a sár suttog a szélnek
Mint a vakci csillag
Kesernyész párizsi följegyzések
Születésnap rögtönzés

A dolgok természetes rendje, avagy
„Szép vagy, gyönyörű vagy,
Magyarország”

Esték a Cité Universitaire-ben
Itt és most

Lehetne emlék a Broca utcából

A holnapokra várva

A változások kezdetén

Az istenek ajándéka

Századvég

Plutarkhosz olvasása közben

Szilveszterre készülődve

Se itt, se ott

Távol és közel, 1991

Ha szólít a hang

Amikor

Kassák Lajos példája

Címszavak

Jó lesz

Keserű számvetés

Egyszerű emberek

Jókívánság

Arckép, kettős tükörben

A tigris horga

A szellem háborgása

Így suttog a leláncolt lélek

Sárkánygyík

Például

Ó, azok a hatvanas évek

A roskadozó kapubálvány fölirata

Egy aktuális kérdésre

Megyik

Emlékérem

Koponya

Item

Válasz egy ostoba kérdésre: a
jövőben irogatok-e még?

Hiába mondasz bármit is

Ami most elmondható
Az álom középkori színpadán

Egy kortársi közbeszólás

Távol és közel

A novemberi őszhöz

Az égi város

A labirintus mélyén, 1994

Széljegyzetek egy körforgáshoz

A régmúlt ereklyéi

Sóvárgás

Sötét folyam

A magaslaton

A fecskék

Főnévi igenevekkel

Kurta sóhaj

Megérkezni

Premisszák

Az angyali hírnök

József Betlehemben

Válasz egy nemzedéki kérdésre

Régiesen

Önarckép és helyzetjelentés

Ó az élet

Abelárd mondja

Önarckép helyett

Profán könyörgés

Az ősz kezdetén

A kapu előtt

A suttogó szellem

Kifelé és befelé

A vers hatalma

Ismét az ördögi körben

A nyirkos és sötét éjben

Fülelve és várakozva

Most úgy látom

A téboly ellen

Források és elágazások

Közben (Új versek, 1992-1995)

Mint a friss levegő

Ez van

Konkrét költői feladatok

Kései órán

Szvidrigajlov tükörképe

A megérkezés órájában

A vállalt kényszerűség

Item, utókor

Sikertelen vállalkozás

Ezredvégi Orpheus

A válságos órán

Cudar idők

Az Ige

A változásról

Ha kérdezel

Laza láncon

Közben

Alig hihető

Oszlopok közt

A szieszta

Ami látható

A haldokló gallus

Tompa sajjág

Születés

A tépelődő Minotaurus

Igen, ez

Főhajtás

Remény és harag nélkül

A vezeklő Don Juan fohásza

Így szól

Odalent

Mementó

A semmi ölén

Az idő ellen

Elmerülőben

Ósdi dolgok

Mozgóképek

Csapda

Félálom, 1963

Önarckép, 1958

Menetelnek a szentek a pokolba
Vigyorognak a kövirózsák
Eltévedt őzgida sírdogál
Magányosan
Az aransárga erdőn

Futkosnak a százlábúak a kihaltak városában
Mézillatú bodza szagától
Kókadtan heverésznek a kígyók
A Tűzisten templom udvarán
A holtak szájából kankalin virágzik
Sárga kikerics nyílik a sokat látott szemekből
Sietve menekül a dögevő is
Fél inában vacogva

A falvak csöndje

Lusta kígyók tekerednek a házfalakra
Az árokparton még tétovázva nő a gaz
A meginduló esőben hamu és por füstölög
A halottak merev szeme az útra bámul
Ketyegnek bomlottan a vízbe-dugott órák
Rókák sétálnak szabadon az elhagyott mezőkön

Pillogó-szirmú gyopár

pillógó-szirmú gyopár
emlékeim fűrészfoga ront fölzábal
degeszre tömtem ágyam asztalom
hanyatt-fordult testtel ámulom
lengő-tűnő árnyad
messzire estem föld felettem
buja illattól nem terhes a szél már
fogaim közt hosszú sugárban
ömlik a méz még
ütemtelenül száll föl a dal
rikoltó feslett só-sivár
szememben még ragyognak csillagok
szívemben már üres lég
eres arcomat súrolva
mint szőlőt tűnik a fény
lerogy a suhogó vágy
s a gyász szövődéke beborít

Hűség

Parázsló vágy szakított, meg a féltékeny tűz.
Értem patakzott a könny, s csak a gőg
taszított téled egyre messzebb.
Eleven kút, buzgó forrás hol talállak?
Retteg nélküled a lélek, a test: kínzó árvaságban.
Fullasztó némaság az éjszakában: nincs vigasz!
Y-King: balgaságok könyve.

Keserű füst száll az égre, csavarodik.
A lét parancsa: két karodba vágyom,
tavasz nélkül sorvad ifjuságom.
A pusztulás ha fojtogat majd,
légy velem a végső órán;
izzó rettenetről fordítsd el orcám;
ne bukjak magányosan, háborodva!

Gyávák bére

Mint horkanó vad a végső gyötrelemben,
vicsorgó pofával, hogy a szív már-már beledöbben,
látom és tudom a sorsom, a sorsunk;
szédítő mélység fölé hajoltunk.
Lengő török közt, útvesztők mélyén
a hajszott test pörög, imbolyog;
a múltat éljük, a fegyver csöve mindig ránk forog.
Gyávák bére; a holt mozdulatlan, néma.

Átsző mindent az emlék, a képek egyre élesebbek,
a lét határán ringnak, emlékeznek;
szívünkig rágnak át, a csontok fájnak.
Reménytelen a tűz: a tipró halálnak
lepedéke fõdi az arcunk.
Egykedvűen, hisz minden mozgás céltalan,
élünk az iszonyatban fuldokolva, társtalanul.
Szétzúzatott mint szőlő a testünk.

Ránkszakadó térben fojtó, sűrű köd.
Vágytalan ki élhet?: a rabság örökre köt.
Reményünk: nyugtató menedék,
pihentető csönd. Fölöttünk üres ég,
villog a tél, a holtak harapása.

.....
Már megtanultuk: a lét sivár,
s a gyilkos éj, e néma kolostor mindenünk.

Előszó

Megnyugodnál-e, ha a csontomig látnál,
ha jobban ismernél a szédítő pusztaságnál?
ha elmondanám, mire nincs is szavam?
Kerülgetjük egymást, mint a féló vadak,
rettegve és ujjongva. Kint zúg a szél.
Mit mondhatnék, ami több mint a csönd?
A test reménye, a vágy köszönt.

Mint feszülő páncél, úgy köt a bánat,
az önzés, a szégyen összegabalyodva.
A fuldokló lélek a gyászra hajolva
néma és reménytelen.

Nagy húsos levelekkel jött ez a nyár.
Csalétek? menedék? oly tétován nyílik a szív.
Annyi megfutas, vereség, hűtlen játék emléke rémít;
nem élhetek csak mint a sebzett állat, könyörtelenül.
Félvén is a puszta romok közt; magamnak énekelem,
a szép szó nem elég, a léted kell nekem:
ideges bőröd, a karod, a lábad,
halált-tapintó kezemmel hogy rádtaláljak,
ha jó az est, s magamra hagy a meglódult világ.
Körülöttem csak a holtak, szétnyíló koponyák.
Ha egyetlen gondolatod hűtlen, már céltalan a vágy.
S akkor nem kell tőled a szó sem;
nyálazó csápjaival úgyis leköt a magány.

Búcsú

Az idő bordái beszakadtak,
és ömlik, és ömlik kint a zápor.
Látod, a gyermeket is elfeledted,
ki ájult mezőkről a nyárba vágyott.
Tengerre szállt és ringott a habokon,
majd elmerült. A vér párolog.
Most iszap tapad a csontokon.

Kényes voltál, önző, menthetetlen;
ugráló bohóc érted nem lehettem.
Sikoly tőre lendül, a homlokomra támad;
van, kit a férgek megzabálnak,
s az anyja közben öklendezni kezd.
A lobogó kór észrevétlenül árad.

Arcod roncsai,
ostoba képek a falon.

Kavarog, lassan mégis összeáll a test;
a törmelékből fölbukik, villan mint a kés,
majd rezegve megáll és figyel.

Ringyó lettél, szentem? így a bánat.
Combjaid közt tartod az eget,
bókol a sunyi alázat.

Árnyék zuhog, sűrű légy-felhő szakad,
lépteid nyomán elhal a virág, az ének.
Mint nyers húst a legyek...!
Az átok torkomra fagy;
s nézem, nézem fuldokolva
amint árnyad magamra hagy.

Szobában

Szobámban ülök, börtönömben. Nézem a falat.
A csörömpölő rezgést figyelem, a szív verését.
Higgadt vagyok és éber, mint a ragadozó vadak.
Nemhogy aludnék, hagynám a reménykedést;
mondanék igent, vagy mondanék nemet.
Ha bátrabb lennék, ha lépnék egyre tovább,
mit nyernék, ha ölni mernék?

Apály és dagály: az értelem mint inga leng.
Átzúg a rettegés a testemen. Az évek
hordalék kincse feshő, színes kacat:
végig hadartam a halálomat,
s most a szív ernyed, cselekedni gyáva.
Menekítő közöny hív; a beleket a félelem rázza.

Meddig reménykedem még, s mit remél a lélek?
Ha izzó tűzben elenyésem, beismerem majd a vereségem?

Az idők mélyén sarjad a törvény:
dárdáit a nap az oldalamba vágja,
s lebukom mint lőtt madár, a nemlét kosarába.
Menekvő lelkem nem kell senkinek;
nincs mi összefogná szétnyílt testemet,
s nem marad csak a bódult csönd utánam.

Ülök a szobámban; nézem a falat.
Várom míg végigég a cigaretta;
aztán fekszem majd hanyatt.
Egyedül; most már mindig csak magam;
úgy mint letört ág, vagy mint halott madár.
Nincs bennem harag, megbánás, csak fáradt vagyok;
s tudom, mi miért, és tudom, kire mi vár.
Mért lennék gyáva? Érted is viselem a gyászt.

Összegyűlt bennem a múlt szemete, lucska;
nem tudok nem emlékezni: a gyalázat visszafáj.
Huszonöt éve élek, azóta szédít a halál.

Nem láttam csak a pusztulást,
nem láttam soha mást.
Mi végre születtem?
Mit ért a lázadás?
Az emberek közt tehetetlen voltam;
egyetlen hangot nem tudtam adni másnak.
Nem értettem meg senkit és semmit;
mi haszna hát a zokogásnak?
Íme az újabb vereség, ami egy bolondnak kijár:
szánakozó elismerés, gúnyos mosoly, jó tanács.
A szégyen mardos: miért is szerettelek?
Látom még mint moccan az éj, oszlik a képtelen látomás.
Ülök a szobámban; nézem a falat.
A mohó idő csattog, húst tépnek a fogak.
Nincs remény: csalok, vagy elpusztítanak.
A fájdalomtól lüktet a szem:
hűségem is hasztalan.
S mégis élni szeretnék;
lucsokban, vérben is, ha más már nem maradt.
Torkomból még bugyborékolva föl-föltör a dal,
és várok, és nem adhatom meg magam;
bár csendes az éjszaka, és néma a kinti világ.

Hatlábú csikó

Hatlábú csikót láttam álmomban,
topogott, patája döngött; forogtam ágyamban.
Síma, fekete szőre fénylett, kedves szemét látom.
Lerogyott a sújtó kéz; félem a bátorságom.
Épp a halál elől menekültem,
az üldözők hordája jött felém;
moccanatlan gyökér lett a lábam,
s megnyugodtam: a pusztulás elér.
A görcsös céltalanság fagya ellep,
a szív kihagy, a tüdő ritmusa ernyed,
s a végső percben megjelent mint lángnyelv:
a hatlábú mén.
Egész teste úgy ringott, mintha vergődne lárva:
ízenként vékonyodva, dagadozva púposodott,
s röpült mint madár az éjszakában.
Fölbredtem, kint borongós őszi nap,
hűvös világ; az értelem néma marad:
menekülök tüzes csikómon a halál elől,
a csillagok alatt.

Portölcsér, 1966

Falusi ünnep

Ordító némaság tölcseirei
vásári dalokat, ricsajt okádnak.
Szüntelenül vibráló fény szorong a házakon.
Önkéntes sor: magukat kellett énekesek.
Tegye, ki fél a csöndtől.

Harangzúgás keveredik
pállott testek sűrű szagával.
Szépcombú lányok sört vedelnek.
Ünnep: rángó bizonytalanság.
Arcomat ellepik a könnyek.

Kávéház teraszán

Szemközt a járdán pompás test ficáncol.
Fiatal kanca ujjong így, ha fölszáll a réten a köd,
s kibukik a nap: tüzes korong, a dombok mögött.

Hazudni könnyű. Megszokásból ring a nád is.
Torkomban duzzad fanyar gyümölcs: a csönd,
s mint hívő, látni vélem a nemlét trónusát is.

Fény csapódik. Reszketegen az öregúr föláll.
Elmegy: leülepszik a rothadás szaga.
A pincér unottan körbefordul, tálcára teszi a csészét.
Egy nőcske betekint, majd tovább halad.

A szó maradt

a szó maradt ez még megmaradt
a szó maradt minden más hazug
a melled a combod a hasad csak látomás
képzeltetés tűnő kép a cella falon
átüt a víz nyirkos éj vergődő bogár
kiáltozom a szavakat egymás után
sorban a szótár szavait konokon újra
nincs ami kötne bukó angyal zokog
nem értem nem érted kiabálunk
egymásnak minden jót kívánunk
a közlő találkozó csak szó marad?
négy éve kérlek naponta vártalak
mi lesz ha itt leszel félek néma az ajkam
segítsél az első kételkedő mozdulatban
látomás voltál csak a szavak maradtak
védj meg magamtól van rá hatalmad

Portölcser

Az idő hálója

barátaim is lassan elmaradtak
az ösvény két oldalán idegen arcok
elesettségem közröhej tárgya lám
íme az ember mondtam magamnak
íme az ember és négykézlábra álltam
szégyenkezem és nem felejték s mindez nem érdem
az idő hálója elejtett szabad vagyok
a jövődöt tanúnak nem idézem

maradék terveim nem kérem számon senkitől
nézem a csillagos eget és mezítelen fekszem a porban
fegyverektől nem félek ha kívánjátok megölnhettek engem
nem bántam meg semmit nem is védekezem
magamtól félek sorsom eseménytelen
nyugodt vagyok mint a kő minden reménytelen

A hullámozó űr

rezeg és lüktet a seb
tölcsér hol a zagyva szél
meg a sötét lobogó víz
elegy kocsonya

homályos rút éjszaka

hömpölyög dagadozik
a látomás akárha jelkép
átcsap a gát torlaszain

arcot villant várost mutat
ködbefúló álarcos vitéz imbolyog
fémes kattogás: a hullámozó űr megmered
elcsitul az álom kérge
a pupilla összeszűkül megpihen

Mozdulatlan arcom

még néhány kiáltás
a végső jel suhan hercegem
dobpergés kísér az árva hold világít
a bilincs nem teher inkább összetartana
védene akár a ketrec

izzó cserép mozdulatlan arcom
tűzörvény? nyílik a vadállat torka
iszaptakaró taknyos mocsár
az áldozat szénné ég el büntelen
üvölt a bamba népség

értelmetlen a tovább
lomhán úszik: rámtört az éjszaka
nincs senki aki leölne mondanám
a tenger önmagam ellen stb.

A kihordott pokol

A nőstény széttárja térdét,
s mint a kő zuhan a sivatag ürön által,
úgy zuhan kinyílt combjai közé a hím.
Buja kép, hullámzó irgalom.
Gyilkosunk a kihordott pokol:
örvénylő tér, fojtogató hiány.
Az éj tavában sikoltó madár.
A többi rettegés, büzlő homály.

Forog a szél

por testesül kásás magma lóhúgy
és fuvalkodik lelohad lyukas szelence
tartó pánt balek dicsőség kerekedik szivárványból
erjedő savó a pusztában magam vagyunk
ránk tűz a nap a formák kidudorodnak
forog a szél az iszony egekig ér már
íme a változó i borzalma a bibliában

kezdete nincs ömlik és nem értem
alkalom szülte fölcseperedett
törvénytelen lurkó melengettem a szivemen
a végzet angyala rovardárda
lecsapott pusztít a hűség sátorában
irgalomért könyörögjünk szenvedő láng
néma lennél lobog a tűzvirág

Agyagkorsó

legyek és apró bogarak egy árva koponya
portölesér kártyavár részeg kanca sikolya
öldöklő menyét gázcsapok
sótenger táguló torok
autópumpák szemétre hányt cserép
cserép cserép agyagkorsó

rozsdás penge romlott vér
puha patkánytetemek
lassúdó remegések
ragadó sárga köd
lihegő harmonika hernyó
külső sötétségre hulló
tüzes fémgolyó

Néma körbeforgás

nesztelen puha léptek
gumicella falán a képed
csukott szem: örökre látom
érintenélek karod visszarántod
hátam mögött a kép
esetlen lomha mozdulat
újra szemközt látom
az óvatlan pillanatot várom
éber nyugalom
nesztelen puha léptek
gumicella falán a képed
csukott szem: örökre látom
érintenélek karod visszarántod
hátam mögött a kép
settenkedő suta mozgás
irgalmatlan ciklus
néma körbeforgás

Alvó madár

egyetlen jel ha lenne
a botor kéz dárdát szegezne
hátráltam egyre menekültem
kopár mezőn állok
pusztaság béke
a lét halkuló hullámverése
éjszaka csöndje szobormagány
nincs ki ellen nincs miért
gyűrűzve tágul a láthatár
a sikoly fölszáll az ég visszasikolt
örök máglya ragyog a hiány
elhajított cserépedény a föld
kezemben egy alvó madár

Változat

Nem történik semmi sem. A most csupasz:
hullámzó, hörgő szörny. Tátog és dagad;
löttyedt határait az üresség feszíti széjjel.
Semmi mozgás: időtlen gyász az arcomon.
Fogatlan, szívó száj: elnyel, eltemet.
Kívül és belül: hömpölygő, végtelen terek.
Egyetlen arc, egy szó nem maradt velem.
Nincs segítség. Ne is segítsetek.

Romhalmaz

csavarodik s már s székben
az írógépben egyazon hatalom
örjögő futamok
óraütés közti térben
vágató lovasok
gyorsuló habzó bujálkodás
a mozdulatlan borzalom
mint a szikla lomha
zuhantában hebeg dadog
alaktalan örvény forog
nyúzott állat eszméletünk öre
kúszik a hegytetőre
az éj ragyog
és sárt dagaszt és vért dagaszt
és változatlan csattogás
az elhagyatott partokon

Nature morte

se ritmus
se kép
esetlenül sorakozó szavak
üres konzervdobozok
eldobott hulladék az asztal alatt
szanaszét cigaretták
tömött hamutálcák
koszos poharak
könyvek por szemét
a napok monoton ütemét
nem zavarja senki semmi
sötét van

Engedély

két hónapja várom hasztalan
és semmi és múlik napra nap
már ott lennék veletek
buta latolgatás taktika
egy légynek sem ártottam soha
ideges és nyugtalan vagyok
nem is tudom mit akarok
és miért és otthon mit csinállok
két hónapja a senkiföldjén
elhagyott barátaimra gondolok
némelyik meg is haragudott
önző vagyok és ostoba úgy véli
a csikorgó kint nem lehet elmesélni
reménytelenül többértelmű a beszéd
se itt se ott a senkiföldjén
ténfergek és kapkodok
nem köt ide senki semmi
nem bánkódom nem panaszkodom
de elég volt a cella-magány
a végső próba jön cinikusan így mondanám
s ha rámszakad ismét az éjszaka
magam akartam szétporlik a vágy is

Szent Antal éjszakája

fojtó, sziszegő lángok,
haragos szavak, zöld legyek,
nyálkás lebernyegek és tollas fejek
lepik hullámzó testemet,
csápok és karok és indaként rámtekeredő lábak,
a nyirkos éj árnyai rajzanak, rámtaláltak,
lihegnek és fuldokolnak együtt velem,
fölfalnak és kiokádnak, fölfalnak és kiokádnak,
osztóznak meggyalázott testemen, egyek velem,
szívják a vérem, elnyelik búzló leheletem,
örvény forog, rám meredő dagadt szemek...
A gyűrű újra szűkül, hullámokban tör rám a pokol szennyes árja,
lucokban úszom, testemen fogatlan, síkos ajkak lakomája...
Az idők végezetéig a szenvedő példa így lehettem,
csak gyalázatom tudata maradt, nincs kegyelem,
de semmi mást nem tehettem.
Szívemben undor és alázat, bánat és harag;
a kísértés elmúlt, a gyalázat megmaradt.
Az üres űrben közönyös orsó pörög.

Ó, lányok!...

Mert nincsen lehetetlen.

A lány kacajától részeg a levegő is,
felejtí gondját-baját a bánatos férfi,
s lassú táncba kezd. Pörög, lépteit szaporázza,
ha kell bohóckodik, vagy a mindenség rácsait rázza,
míg elpihen az elme, szűnik a szorongás,
és elhiszi, hogy élni szép, hogy nincsen lehetetlen.
Ó, lányok! micsoda erő van a ti szemetekben.
Nélkületek éltem én sokáig, nekem a mosoly nem elég.
Töletek retteg az éjszaka, a reménytelen ég,
ti kényszerítitek a halált is megadásra,
ne hagyjatok el soha, tanítatok és szeressetek,
csüggedő szivemben reményt ébresszettek.
Ne botladozzam egyedül, mint árva szörny, az éjszakában.

Te meg én

óra kongat,
sűrű mézben beteg őszi légy,
úszódresszben, trombitával kergette pojáca,
ismerős arcok pergése-kavargása,
zuhanó kések zizzenése,
dobok döngése, zengő zápor,
te meg én, te meg én
a közöny fókuszában,
az aggódás szigetén,
esetlenül és bátran
az opálos ragyogásban,
együtt a siralomházban,
dobpergésben, gépfegyver-ropogásban,
karunk akár a madarak szárnya
a levegőt fölkaparja,
röpít szédítő magasba,
fénylik a csillagok bogárháta,
tűzkeréken pörgünk fölfeszítve,
lobogva és tündökölve, árván,
tüzes nyíl vagyunk az éjszaka homályán,
vergődő csontjainkon rózsák és bodzavirág

Mélyvízben, 1970

Állóképek

Mihez kezdenék nélküled?
Ugyanolyan társtalan lennék,
ha nem lennél velem, mint ablakunk előtt ez a fa,
engem is tépne-cibálna a szél októberi dührohama,
ha nem lennél velem, magányosabb lennék,
mint voltam nyolc éven át,
egyedül kószálnék, álomba zuhannék,
fenéig kihörpölném a magány bürökpoharát,
elviselhetetlen lenne a gyanakvás, a sértő közöny,
tovább sodorna a közeli halál felé a félelem,
reménykedni, örülni nem tudnék sohasem,
nélküled jobban fájna, ami fáj, hogy porszemek vagyunk,
foszló árnyak a lét határán, fölvilanó semmiség,
oktalan állatok, akiket elnyel a habzó sötét,
nélküled rámvicsoritana a szoba, az asztal, a szék,
ringatna az ágy kegyetlenül, nem tudnék elaludni,
harangok nyelve döngetné fejemet, nem tudnék megnyugodni,
hiába menekülnék, beborítana a tűz,
körüllengnének az örület sárga virágai.

*

A többi lány is gyönyörű:
a kecses, törékeny porcelán babák mosolya sziven üt,
csábítanak a feszes mellű, kövér angyalok.
A szerelem ígérete s tüze sokuk szemében ott ragyog.
Bájosak és szépek, és rajzanak körülöttem
az utcán, a villamoson vagy az autóbuszon;
el-elmerengve nézem őket,
a magánosokat s a tüzes szeretőket.
Némelyikük szebb, mint te vagy;
köztük kedvesebb is biztos akad.
Egyetlen reményem mégis te vagy.
Szeretem a hangodat, a mosolyodat,
kíméletlen őszinteségedet, mozdulataidat.
Kíváncsian nézem mindig, hogy mit csinálsz.
Közeledben leomlanak a gyász
nyirkos falai; szél támad, fényzuhatagban lánghol a gyöngye virág.
Kitörtem átkos közönyömből, természetlen éveken gázoltam át,
hogy megtaláljalak, értelmet nyerjen a világ.
Melletted most boldog vagyok, hiába fenyeget
a butaság és közöny, az ólálkodó hiénahad.
S hiába kényszerít majd térdre a halál:
melletted most boldog vagyok! Ó, gyönyörűségem,
bennünket már nem pusztíthat el egészen;
e boldog évszak örökre megmarad!

*

Fuldoklunk palaszürke ég alatt;
a csípős novemberi köd az arcunkba csap,
befurakszik a sál alá, bőrünk alá,
a csontokat hasogatja:
csikorognak a forgók, az ízületek.
Hullafoltos felhők a fejünk felett.
Rángat és lökdös bennünket a szél;
előttünk a kietlen, nyirkos éj:
megpihenni nem lehet.
Innen csak menekülni lehet.
Rozsdabarna levelek
halomrahányva bűzlenek.
Tomba puffanások, erőtlen sóhajok:
a pusztulás elhaló hörgései,
rémítenek a lélek örvényei.
Mi lesz velünk? Pezseg a levegő:
vinnyogó kísértet-had követ, le-lecsap;
éles foguk nyomán kiserken a vér, s elakad
a hangod, a hangom: szétszakít bennünket e horda,
ha nem védjük egymást körömszakadtáig.
Látom a barbár őszt, a kert meggyalázott fáit,
a düh habos bikáit, a jeges pusztaságot;
s a hideg verejtéktől csapzottan
reszketek tüzes karodban.
Ó, árvaság rémektől nyüzsgő éjszakája,
pusztulj tőlünk, te patás szörnyeteg,
te vérszopó, gyapjas önkívület.
Legyen rügyfakasztó áradás, zengő tavasz valahára.

A magnólia húsos szirmai

közeli sír felé lépeget,
ki elindul valahová,
a régi dalt dúdolgatom,
újra közelít a tavasz felénk,
virág nyit a porladó csontok fölött,
a kesernyés ecetfa zöldbe borul,
a halott emléke homályba vész,
akárha csillag zuhan az égen,
mert a hírnév szél-kavarta por és hamu,
haszontalan kacat, semmire se jó,
de aki keres, az biztosan talál
holmi trófeát vagy koszorút,
a sírás nem segít,
hullám a hullámra csap,
év az évre,

a halál is megtanulható,
zuhognak részegítő illatok,
menyasszonyok fejéke ragyog,
hullámszik lassan, ünnepélyesen,
a diófa mellett a ló,
a súlyos föld alól,
húszéves álmából felröhög,
a születés és halál között,
íme a kétségbeesés szakadéka,
a naponként vállalt megalkuvás,
akár a teve a tű fokán,
vagy átbújhatunk
csattogó vonatkerekek alatt,
a magnólia húsos szirmai hullnak,
földre toccsanó viaszbabák,
a régi dalt dúdolgatom,
hörpölöm virágok illatát

Emlékmű

Párizsi szobám

Soha nem fogom elfelejteni párizsi szobám. Öt évig éltem ott egy bérház hetedik emeletén. Ma is tudom, hogy a szekrény, a vaságó és az asztal hol állt. Csukott szemmel is odatalálnék. Az alvajárók biztonságával meglelném kopott ajtaját. Éjszaka, ha váratlanul fölriadok, ma sem tudom, hogy hol vagyok, s a jól ismert villanykapcsolót keresem. Pedig elviselhetetlenül egyhangú és üres volt az életem; börtönöm volt az a cselédszoba, utált otthonom. Nyomott hangulatban ébredek, ha róla álmodom. Gyakran hevertem órákon át az ágyon, és néztem a falakat. S vártam, hogy valaki bekopog. A legjobb barátom a szomszédban lakott. Vörösborot ittunk, savanyúlevest ettünk néhanap. És vitatkoztunk, lelkesedtünk: álmodoztunk, mint a kamaszok. Sivárság és romantika. A meggyötört lelkek menekülése, s egyúttal diadala voltál, légies álom, föl-fölvillanó remény. Nélküled elmerültem volna a pokol bugyraiban, megfojtott volna a hétköznapi iszapszomorúsága. Te segítettél, amikor rámtört a magány és rémület. Amikor a pókhálókat, a repedéseket számláltam a falon. Amikor, oly sokszor, börtönné vált a szoba.

Az utolsó év

Az utolsó évben teljesen elvadultam. Nem érdekelt már semmi más, csak a vers: vergődésem szavakba sűrített summája. Mintha eltűnt volna a város minden fénye és ragyogása. Napról napra vonszoltam magamat, mint egy beteg állat. Cserepekkal vakargattam, s nyalogattam sebeimet. Apatikus beletörődéssel fogadtam minden újabb vereséget és csapást. S mindezt megtévezve, a kétségbeesettek könyörtelen logikája gyötört. Tehetetlen voltam és mohó; kevésnek tűnt minden mozdulat, minden cselekedet: lassan megutáltam az életemet. Bánatomban ittam, folyton ittam, s tulajdonképpen semmit sem csináltam. Kedvetlenül üldögéltem a kávéházban minden este, a lehetetlenben reménykedve. Szinte már eszelősen vártam valamit vagy valakit, aki kimozdít szégyenletes helyzetemből. De nem jött senki, semmi. Úgy éltem

ott a világváros kellős közepén, akár a tenger fenekén. Barátaim végül magamra hagytak. Találkoztunk még szabályos időközökben: megkövetelte a közös munka. Tárgyaltunk és egyezkedtünk, lelkesedtünk; a Műhelyt egyformán szerettük; ez kötött még a való világhoz, ez a cérnavekony kötelék. Aztán ez is meglazult. Nem hazudhattam tovább, hogy a sorsom megváltozik. Sehonnán sehová: körbeforogtam, a visszatérő álmokba kapaszkodtam. Tudtam, rajtam már nem segíthet a külső világ. Vállalnom kellett az újrakezdés kockázatát. Másként megfojtott volna a magányos éjszakák szörnyetege: a bársonypuha csönd.

Rue d'Alésia

Túl sötét így a kép; egészben véve így igaz, és mégis hamis. Napokra bontva, órákra osztva voltam boldog is. Szemerklő esőben kószáltam egyszer a rue d'Alésia-n. A lámpák fénye villogott a házak ablakán, a fák fehér virágain. És hullt, hullt az eső, mosdatott, és gondjaimból kiforgatott a langyos zuhatag; csak álltam ott a virágzó fák alatt. Nem gondoltam semmire. Ma is emlékszem e pillanat különös ízeire. Gyönyörű éjszaka volt: béke és áhitat. S nem értettem a boldogságomat. De beszélhetnék másról is. A biliárd csatákról. A lányokról, az átvirrasztott éjszakákról. Tündökölni, sziporkázni kezd ezernyi részlet, ha nem az egészet, a folyamatot és összefüggéseket figyelem. Bár meglehet, csak az itthoni lényem láttatja ezt velem. Akkor, ott az egészszől undorodtam; valami biztos pontra, otthonra, bizonyosságra vágytam, de viszonylagos nyugalmat se találtam. Bennem lett volna a hiba? Tényleg én hibáztam? Vagy így volt törvényszerű? ésszerű?

Mért jöttem haza

Mért jöttél haza? Mért jöttél haza? Odakint nyomorogtál? Nem találtad a helyedet? Kocsit mért nem hoztál? Ilyen sokáig mért bolyongtál, ha végül mégis ide jutottál? kérdi tőlem barát és idegen. Hogy mért mentem el, azt nem kérdik sohasem. Pedig arra válaszolni épp olyan nehéz, sőt, talán nehezebb. Vagy az természetes volt talán? Kaland vagy menekülés, önzés vagy félelem; mást elképzelni nem tud senki sem? Csakugyan ilyen egyszerű volna az egész? Fehér vagy fekete? Az emberi lélek tévedésekkel van tele. Jobb lett volna, ha itthon maradok? ha anyámra hallgatok? Olcsó válasz lenne az elsietett igen, s felelőtlen a kurta nem... Ma már hiába okoskodom: meddő minden vita és magyarázat. El kell fogadnom az akkori választ, ha ösztönös volt is. Elmentem, mert pocskul éreztem magamat, és húzott mint egy örvény, az ismeretlen. Elmentem, mert nem értettem a világot: túl sok volt, ó, túl sok volt a kiontott vér. Undorított és taszított a világ. Menekültem az emberek közül... Elmentem, mert... magam sem tudom, hogy miért. Álmaim csaltak el, a lehetetlent ostromló vágyaim. Miattuk mentem el. És miattuk jöttem haza. Miattuk, és sok más egyéb miatt: magányom és tehetetlenségem, undorom és kétségbeesésem, józanságom és hűségem miatt. Mert annyi erőm még maradt, hogy beismerjem a vereségem. Tudtam, hogy a további kintlétem veszélyes és haszontalan. Szüntelenül haza vágytam, s tudtam, kint már csak rosszabb, egyre rosszabb lehet, s legyűrtem a félelmemet. Újra élni akartam, s tenni valamit; elhessegettem a halál madarait. Föltápaszkodtam a dermedt közönyből, kitortem átkos körömből, s ha botladozva is a félelemtől, de elindultam, hogy egyszer hazataláljak.

Ha a szemem lehunyom

Ha a szemem lehunyom, Párizsban vagyok újra, a Zeyer teraszán. És minden mindig ugyanaz, akárcsak hajdanán. Átölel újra a tejfehér, puha semmi, ringat az álom és az alkohol. Ég a szemem, szaggatottan lüktet a szívem. A vendégeket figyelem, a belső történéseket: a sorjázó gondolatokat, a részleteket és töredékeket. A magányos virrasztókat, a hebegő nyugdíjasokat, a lányokat, a kivillanó combokat, az alsószoknyákat, s közben belém hasít a gondolat, mint a kés: meghalni iszonyú nehéz. Még akkor is, ha nem akarsz élni és nem tudsz remélni. Valami belső mag izmos és sérthetetlen marad, hiába roncsolod magad: ez a belső mag élni akar. Bármi áron. Megalkuvásra vagy harcra kényszerít: mindig arra, ami élni segít; vakmerő rohanásra, hallgatásra: örökös lázadásra. Kiszámíthatatlan és leleményes. Nem ismeri a vereséget. A lányokat figyelik kajánul, vagy a bort izlelgeti, nyomorúságod semmibe veszi. Kővér lányokról álmodik, keblekről, ölelésről... Így révedeztem félig részegen, aztán elfelejtkeztem az egésztől. Ez a fanatikus, belső ellenállás nem lelkesített, inkább elkésértett: mért akartam volna élni? Magam maradtam, félálomban imbolyogtam; összekeveredett az este és az évek tapasztalata. Véget ért az ifjúság, a reménykedés korszaka: elborult fölöttem az ég, csalogatott az örök sötét. Végül a tompa szomorúság letepert. A vágyakat a záróra és a bánat együtt söpörte el. Mindez a sejtjeimbe ivódott örökre. S ha a szemem lehunyom, újra ott vagyok, teljesen soha nem szabadulok. Minden bűnöm, álmom és gyötördésem naponta újraélem. Ez a sorsom. Nincs kiút.

A magány és az anarchia

Nem bántam meg semmit. Felejteni nem akarok. Ami vagyok, amivé lettem, az mind ott formálódott, alakult haragos zöld éjszakákon, mocskos szürke délutánokon. A forrongó, közönyös város nevelt: csillogó kávéházak és padlásszobák, sikátorok és többszázéves paloták. Másként megfogalmazva: a magány és az anarchia. Amit tudok, tőlük tanultam. A végletek közt hányódtam, fuldokoltam. Sok mindent láttam, kipróbáltam; dideregtem a sivár, az értelmetlen szabadságban. A búskomor sóvárgás, az éhség és lázadás sok mindenre rászorított. Jól ismerem azt a dühöngő állapotot. Amikor bármit tehetsz, mert mindent lehet. De hiába vársz helyeslést, nem kapsz feleletet. Süket az ég; összekeveredik a jó és a rossz, és cselekedni, igaznak megmaradni iszonyú nehéz. Amikor megkapaszknál bármiben, de kifolyik az ujjaid közül az érzékelhető világ. Közben megismertem a bűnt, a lealjasodás okát, folyamatát. Jól ismerem az okos és ügyes gyilkosokat, akik a reménytelenséggel becstelen alkut kötöttek, akik mindig a más javára törnek. Jól ismerem az áldozatokat is, az áldozatok lelkét. Jól ismerem a bensőnkben lopakodó fenevadakat, az árulásra bujtogató vágyakat. Jól ismerem önzésünk határait. Megtanultam, hogy csak a tények számítanak, és többnyire nincs hite az ígéretesnek. Bizalmatlan vagyok; a hízelgő szép szavak leperegnek rólam. A jószándék könyörtelen buzgalmában is kételkedem. A handabandázó prófétákat sem kedvelem. Az igazság arcát fürkészem lankadatlanul, és rettegésem, kínzó és rejtőző kétkedésem, lemondásom és reménykedésem kikiabálom. Mást mit tehetnék?

Régóta már

Régóta már nem az a fontos, hogy Párizsban mit csináltam, hogyan éltem. A múlt példája semmire se jó. Naponta változik, alakot cserél körülöttem a világ; szüntelenül felelni kényszerít. A tapasztalat rajtam aligha segít. Az emlékezés határokat von körém, a görcsös tetszhalált idézi, a cella-magányt. Inkább vállalom a tévedés kockázatát, az emberek gyanakvó tekintetét, mint újra azt a terméketlen vágyakozást. Eltékozoltam legszebb éveim: gyötört a szegény és a bánat. Légüres térben fuldokoltam, idegenként forgolódtam mindenütt, hiába szerettem a franciákat. Erre emlékezzem? Ez lelkesítsen hűségre és fegyelemre, könyörtelen logikára, amire ez a barbár század rákényszerít? Soká bolyongtam az árnyak közt, bukdácsoltam az álmok fenyegető csapdái és barlangjai között egy keskeny úton. Menekültem a gondolatok elől. Most emberszabású méretek közt botladozva élek. Csodálkozva sétálok a szikrázó ég alatt. Fölkutatom a lélek titkait, az anyag álmait; és kimondom akkor is, ha nem kell senkinek. Nem kínálgatom a véleményemet. Tudom, a pusztulás erői ellen nem sokat érnek a szavak, tudom, semmitől se véd meg a hírnév, a rang. Az olcsó sikerek nem is csábítanak. Csak te maradj velem, tündöklő napvilág! Sokáig kísérsz még! Zengjetek, fénykürtök, zengjetek, fénytrombiták!

Közjáték

Apáink bűnei és tévedései után,
a lelkesedések és sunyító hallgatások után,
a jelszavak pergőtüze után
itt állunk kedvetlenül, józan kétségbeeséssel.

A köznapok fullasztó katlanába lökve.
Kifosztva és elhagyatva, meggyötörve.
A szavak értelmét, a valóság tényeit kutatva.
Hazug szólamoktól öklendezve és kacagva.

Táj

madárcsicsergés és tűzoltózenekar
tengerparton ficáncoló remetehal
és lábnyomok a homokon vércsepp ragyog
böfögnek a habot szelő kalandorok
madarak úsznak a víz alatt mint a delfinek
s mint karóba húzott paraszt kivirágzik a liget
a kásás hóban gőzölögnek a lócitromok
remélem mondta T rövidesen fölfordulok
elkocog fakó lován a győztes alkony
s a fáradt szél üldögél a parton

Régóta élek itt

Régóta élek itt
egykedvűen a szomorú őszben,
nyirkos falak, fák és romok között,
botladozva tüskék, üvegcserepek közt,
csodálkozva bármily semmiségen.
Régen dió ropogott a talpam alatt,
vagy a lehullott, száraz faág pattogott,
de ez a közvetlen hang örökre elhallgatott.
Mostanában távoli csattogást hoz felém a szél,
és viszi tovább keletre, nyugatra,
északra és délre; hogy honnan hozza,
vagy kitől hozza, nem tudom.
Üres konzervdobozok összelapítva mindenütt.
Félig a földbe süppedve egy szobor;
esőverte arcán rothadó falevelek.
Naponta visszatérek és csodálkozom:
semmi változás. Csak a köd szítál.
És újra elindulok a fák közt;
botladozva megyek tovább,
bár minden követ jól ismerek.

Férfikor

Légy óvatos és körültekintő,
veszélyek idején, vagyis bárhol, bármikor,
veszélyes a józan számvetés, a férfikor,
veszélyes az igazat megvallani,
minden időkből a múlt, a tegnapi
megtartó kapcsolatok szövevénye,
mindenkori gyávák érve és menedéke,
de nincs mentség, nincs kibúvó, jól tudod,
a színvallást hiába halogatod,
ha semmi említésre méltót nem találsz,
ha a süket, hazug bölcsenek gázsulálsz,
még sokra viheted és eléred,
hogy viszonozzák a köszönésed,
ha önként lemondasz a szó jogáról,
mindenütt kedves aki jámbor,
ártatlan játszadozás és gyerekzsivaj,
senkit sem bosszant a tavaszi dal,
ha megmaradnál örökre zavart kamasznak,
őszbecsavarodott zöldfülű fiatalnak,
aki mit se kér és mindent megköszön,
nem lenne semmi baj, és a küszöbön
neked is szorítanának helyet,
követelni nem tanácsos, nem is lehet,
ezt vallják körülötted megriadva,

böfögve, a csontokat ropogtatva,
ezt susogják a fák, a falevelek,
néma halak, holtak és elevenek,
mi közöd hozzá? ki vagy te?
kinek a nevében háborogsz te?
honnan veszed a bátorságot,
hogy életünket megbírálod?
bíró vagy te? örülj, hogy élni hagynak,
szerezzen egy pártfogót magadnak,
hiába jajveszékelsz? nincs foganatja?
ne gondolj a húsos fazekakra,
a rang, a név, minden semmivé lesz,
percek vagy a lomha ezredévek?
a különbség oly csekély az időben,
fullasztó, poshadt levegőben
bamba heréltek és ravasz törtetők,
lubickolnak a kedves semmittevők,
falovon lovagolnak a vidám fiúk,
ünnepnap vodkát és whiskyt iszunk,
rászoktunk magunktól a csöndre és a rendre,
csak ez a lobogó önvád ne lenne,
elmúltál harminc éves, s eddig mit csináltál?
soha nem volt könnyebb, gyors sikerekre vágytál?
nem ment meg semmi érv, hiába vádaskodol,
ha a víz alá nyomnak, törj ki a víz alól,
a folyton változó amit-már-nem-lehet,
a sikertelenség ne szegje kedvedet,
önzés és butaság, legyűrni a férfi dolga,
ne hivatkozz a gyávákra, hazugokra,
tövestől tép ki majd mindünket a halál,
a többi elviselhető, bukás vagy akadály,
tiéd is ez az ország, ez a vajúdó világ,
ismered múltját-jelenét, gondját-baját,
megpróbáltad, de nem tudtál nélküle élni,
nem tudtál sorsot és hazát cserélni,
van, aki megvet, és van, aki sajnál,
mégis mindenki neheztel rád,
nyomasztó ez a folytonos készülődés,
várakozás, halogatás, kergetőzés,
játék a szavakkal, jelszavakkal,
az összekuszált fogalmakkal,
lomhán, agyaglábakon közelednek,
a porondon bálványok tülekednek,
recsegve-ropogva és összegabalyodva,
páncélos bogarak egymásba rogyva,
tépik és marják egymást valami ősi gyűlölettel,
akár a sziámi ikrek, önmagukat önkezükkel,
körültük röhögő-böfögő nyereszkezők,
a helyezkedők, a sürgő-forgó kereskedők,

véres és mocskos ez a játék, ez a küzdelem,
ó, ti kicsinyes, hiú szörnyek, hová tűnt a türelem,
a belátás, a megértés, az alázat?
hisz nem is az a győztes, ki jobban kiabálhat,
közben elfogy a bor, a pezsgő levegő,
elrohad a csont, s elrohad a csontban a velő,
egymás torkát átharapni, ez lenne a cél?
mást csinálni nincs remény? hiába küzdenél?

Fiatal lány

Gyöngé csontjai sajognak,
érlelődő ízek és illatok,
álmában a párnát szorítja,
csattog kék lepkeszárnya,
elúszik némán a barbár
városok fölött lebegve,
más korba és más égitestre
röpíti misztikus utazása,
a valóság az álom folytatása,
úgy véli, nincsen lehetetlen,
mégis mit megkíván, nincs sehol,
hátrál előre egyre, és hívja,
csalogatja, sürgeti a vágy,
nem érti félelmét, iszonyát,
remegő testét forróság önti el,
hideg verejtéktől lucskosan
hánykolódik az ágyon,
domborodó, csúcsos keblei
feszülnek és bizsergnek,
hullámozó hasa, barna köldöke
fénylik, mint aranyló olajbogyó,
harmattól csillogó imola
ringatózik csípője árnyas
rejteken, a puha homályban,
sóvárgó érzékszerveit megsebzik
félszavak és pillantások,
nyugtalanítják látomások,
rémíti a bakszagú éj,
sorsa ellen, vágyai ellen
hiába lázad, semmit nem tehet,
sem ő, sem bárki más, akárki,
készülődik az elszánt horda,
hogy ellenkezését megostromolja,
s a vérben úszó, ezüst holdat
egyikük biztos eléri majd,
ünnep legyen a vereség napja,
ne sújtsa őt a bánat s baljós haragja,
ragyogjon és tündököljön,

legyen övé a boldog önfeledtség,
a játék izgalma s kegyelme,
úgyis megérkezik majd rendre,
az öröm után a gyász, a gyötrelmem,
a csontokat szaggató fájdalom,
a fuldoklás, a vesszőfutás,
mindaz, amitől hiába rettegünk,
és amit el nem kerülhetünk,
mert vendégek vagyunk itt csupán,
akiket fölkap és elsodor az idő.

Őszinte gyilkos

Ami megtanulható, a mozdulat,
a lelketlen mechanizmus,
a villámgyors ütés,
nem érdekfeszítő, inkább unalmas,
nem érdemes megpróbálni,
kicsavarom a galamb nyakát,
fültövön vágom a nyulat,
leszúrom a rúgkapáló kecskegidát,
körben véres tetemek,
szőrös, tollas dögök,
vérszagtól megrészegült legyek,
keringenek a szükölő, sovány kutyák.

A legnehezebb abbahagyni,
a kéz szorgalmasan végzi dolgát,
ütemre összerándul, lecsap és visszaugrik,
harang kondul, lüktető lökések,
a csirke fej nélkül rohan, port kavar,
a húsdaráló csattog és forog tovább,
kés-hideg nyilallás lapockám alatt,
fejemen tüzes abroncs, szorító pántok,
ide-odalengő inga vagyok,
recsegés-ropogás,
kezemben virágcsokor.

Kedvező alkalom

Gúnyos fintor, szorongó csodálkozás,
oldalra hajló fej profilból,
gyanútlan pillantása végzetes,
a megtorlás gyors és szabályos,
elkerülni nem lehet,

hiába ravasz közönye,
álmos tekintete,
ingerlő némasága,
nem segít rajta semmi már,

csak a kedvező alkalomra lesnek,
elkapják, földre teperik,
nyelvét kitépik, megtiporják,
bőre alá söt gyömöszölnek,
szemhéját levarrják,
csalánból font korbáccsal
combjai közé csapnak,
meggyalázott testét
sósavval locsolják,
csontjait összetörik,
kicsontozott maradékát
széttépik a kutyák,
fölfalják a halak,
emléke a gyilkosok arcán,
üveges tekintetük mélyén tűzfolyam,
pezsgő áradat, örvénylő iszonyat.

Mindig újra

Mindig újra föltápászkodnak
a roncsok alól, a gödrök
nyirkos mélye, a fémek és savak
csapkodó ostora, elektromos ütése,
nem rémíti őket a kor fanatizmusa,
tűzbe mártják nyurga testüket,
szárnyra kapnak a tollászkodó
borzas időben, himbálja őket a szél,
forognak a nyálkás úrben dideregve,
merre tovább? és hogyan? és mi végre?
vijjogva keringenek a dörgő egek alatt,
tanácstalanul összeverődnek, lengenek,
nekivágnak újra az irdatlan éjnek,
a dárdák zúgó zápora, az inkvizíció
időtlen szigora és a látszólagos rend,
tizedeli őket a szorongás, a hiú remény,
a gög, alig marad közülük végül valaki,
aki ki tudja mondani, hogy nincs remény,
mégis érdemes, és folytatni lehet iszonyú
kínok, gyötrelmek közt botladozva,
mert nem lehet a poshadt közönyben,
a megcsontosodott törvények járma alatt
élni és embernek megmaradni,
naponta újra a jó és rossz között,
cikáznak az örvénylő levegőben,
gyilkos villámok közt bolyonganak,
elzuhanak, elmerülnek, és újra visszatérnek.

Fekete ezüst, 1973

Az ősök útján

Tégy bármit: végül magad maradsz,
elhúzódnak mellőled a barátok,
magadra hagynak ellenségeid,
mégis az arcok fojtogató közelsége,
a hajszolt testek melege-búze,
az együtt-rohanás fájó gyönyörúsége,
valami felé, amiért látszólag érdemes,
aztán végül csak ez: az együtt-maradás,
az egymás keresése a sötétben,
tapogatódzó kezek és lábak,
a földbe süppedő, szakállas fejek,
puha asszonyi gömbök és üregek,
egymásra találnak újra és újra,
s mégiscsak magad maradsz, együtt
a többiekkel, együtt külön-külön,
sodródva és hevülve a poshadt
emésztőgödörben mindhiába,
körbe forogva az utakon, tanácstalanul,
reménykedve és zihálva, egyedül,
mégis együtt velük, botladozva
együtt a többiekkel, a mocskos koldusokkal,
kurvákkal, részegekkel, a nyavalyatörős
gonosz öregekkel, együtt a hajszolt csapattal,
a halálraítélt menettel, vonszolod magad előre
kitartó türelemmel, az ősök kitaposta úton,
szégyenkezve s önmagad végképp megutálva.

Vallomások

Többé nem remélek. Jöhet ellenség, barát,
jöhet bőkezű idegen: többé nem okoz csalódást
senki, semmi. Elég volt. Másoktól semmit se várok.
Az eljövendő korokra nem hivatkozom.
Magamat igazolni, fölmenteni nem törekszem.
Többé nem védem magam.

Nincs erőm naponta újra kezdeni és csalódni
naponta újra. Meguntam az egyformaságot,
a változást, a világ csodáit. A hiábavaló küzdelmet
meguntam. Porszemek vagyunk, s a szenvedésnek
nincs határa a földön. A gondolkodás
fájdalmat okoz és annyit ér, mint a fohászkodás.

A barbár tűz így is, úgy is végigsöpör a világon,
és újra és újra elindul a hajtóvadászat,
visszatér a megaláztatás, az üldöztetés.

Legjobb meg sem születni, vagy gyorsan
visszahanyatlani a porba. Öntudatlanul,
heverni álomtalanul? Sütkérezni mint gyík a napon?
Az állati lét is elviselhetetlen. A növényi lét is.
Szenved, a mozdulatlan, árva kő szenved a földön.
A kocsonyás úrben kettéhasadnak és szétfröccsennek
a száguldó elektronok, az ősi csillagzatok, spirálok,
a pörgő, alkalmi alakzatok, a mozdulatlan,
égi ábrák. A lét bizsergő, tépő fájdalom.

*

És mégis! Mi az, ami így ujjong bennem?
Mi az, ami visszatart az önkéntes haláltól?
Torkomat sírás fojtogatja.
Miféle gyerekes áhítat úz csúfot belőlem?
Féltő buzgalommal figyelem a torz világot.
Minden s mindenki élni akar,
és jelt hagyni maga után.
Szétszóródnak a szélben az apró magvak,
és sziklák repedéseiben, kőszivárgásban
megerednek a fák. Lengenek, lombosodnak.
A gyöngye virágok illatoznak, és,
gyönyörű, gyönyörű, gyönyörű,
kiáltják a füvek. Mégis gyönyörű,
kiáltja lezuhanva a haldokló madár.
Mégis gyönyörű, kiáltom én is valahára.
A lét lebegő, könnyű pára,
gyorsan kioltható, kicsi láng.

A múlt lidércnyomásos álmaiból

Drámai történet

Leírások, szerzői utasítások

Derékig büzlő mocsokban áll.
A fejét hátravetve. Mereven.

Zúgó szél.

Csattog és morajlik,
elhalkul és újra csattog.
Kavarog, forog, fölpúposodik,
bugyborékol a sár.

Derékig belesüppedt.
A fejét hátravetve figyel.
Fölötte lomha szárnycsapásokkal
köröz egy nagy madár.

„Testem fölött lebegek,
madárként körözök,
gyarlóságom levetkeztem idejekorán...”
Mikor ezt kezdi recitálni
lelkes és átfütött, mély torokhangján;
mikor elkezd nem-várt,
diadalmas monológját,
röptében hirtelen megbillen,
semmivé foszlik a madár,
és oly sebesen, mintha sohasem
röpködött volna ott.

De ő tovább hadarja,
a fejét hátravetve folytatni akarja,
és folytatja is betanult mondókáját,
hagymázás, botor álmait, hazugságait,
mintha a madarat még most is látná.

Derékig büzlő mocsokban áll.
előre s hátra dőlve himbálja magát.
És köpködi a szavakat.

Hirtelen abbahagyja.
Körülnéz, fejét lehajtja.
Csönd. Hosszú csönd.
Csupán a sár cuppog olykor.
Minél kevesebb szer.
Kibírhatatlan csöndet kérek itt.
Ennél a résznél kibírhatatlan csöndet!

Aztán az iszap lassan újra mozogni kezd.
Torlódik (recseg a part, mint a celofánpapír),
gyűrődik, kanyarog, bőfög és ásítózik,
záptojás szagú felhőt bocsát ki magából,
lomhán hullámozik, nyújtózkodik,
észrevétlenül, lassan húzza lefelé,
áldozatát bilincsként fogja, nem ereszti.

A férfi, fejét lehajtva hallgat.
Két keze hátrakötve.
S mintha rohamosan öregedne,
alakja egészen összeroskad.

A kérdésekre nem felel.
A záporozó vádakra sem.
Befelé figyel. Imbolygó alakja most,
a gomolygó ködben valószerűtlen.
Korhadt fatörzs, mocsárba tűzött totemoszlop.
Sötét, bizonytalan folt a tejfehér, puha ködben.

Egy pillanatra újra fölbukkan a madár.
Néhányat köröz fölötte. Lebegve megáll.
S hirtelen: újra nincs sehol.

A férfi észre sem vette,
mégis, ezúttal utoljára,
újra beszélni kezd.
Halkan, sebesen, kétségbeesetten,
egyre gyorsabban s alig érthetően.

Fokozatosan süllyed. Alig érzékelhetően.
Egyre följebb óvakodik a szennyes ár.
Hátulról már alkarját, könyökét se látni.

S közben beszél, beszél hosszú perceken át.
De az is elég, ha csak a szája mozog.
Hangját úgyis elnyomja a csattogás,
a fortyogás, a fölerősödő szél zúgása.

Kavarog, forog, fölpúposodik,
bugyborékol körülötte a sár.
Nekilódul és rohan, örvénylik és
sikítva pörög, ide-odavágtat a szél.

A hiábavaló könyörgésnek
ekkor vége szakad.
Jobbra-balra néz, forgatja fejét
előre-hátra, előre-hátra.
S megint: előre-hátra, előre-hátra.
Forog, egy helyben pörög.
Himbálja magát és dobálja:
előre-hátra, előre-hátra.
Lábát húzgálja. Rángatja kezét.
Ágaskodik, szinte kiszakad már.
Előre-hátra. Előre-hátra. Előre-hátra.
Az örületig fokozza a ritmust:
előre-hátra, előre-hátra.
Mindig csak előre,
mindig csak hátra.

Zihálva abbahagyja, elcsöndesedik.
És most következik a gyapjas,
álarcos csapat bevonulása.

Búzló mocsokban áll. Mocskosan.
Alig látszik ki mellkasa, válla.

Néhány pillanatra minden elpihen.
Elesitul az iszap hullámozása.
Nem történik semmi sem.
Mintha véget érne a dráma.

Aztán egy borzas árnyék besompolyog,
oldalazva, sántikálva. Toporog.
Gyanakodva körbepillant.
A férfit szemügyre veszi, bólínt,
és kioldalog.

Rövid szünet.

Megszólalnak a dobok.
Dübögnek mélyen.
Hegyomlásként dübörögnek.
Lábak dobognak. Csontok ropognak.
Döng a föld. Recsegnek,
nyikorognak pántjai, eresztékei.
Elviselhetetlen lárma.
Mennydörög.
Szólnak a dobok, dübörögnek.

A sötétség torkából kipörögnek
az összegubancolódott, torz alakok.
Tollas fejek, rongyos árnyak közelednek.
Átgázolnak a torlaszokon.

Megérkezik az első borzas árnyék.
Hajladozik a gyöngye szélben.
A második a dobpergésben.
Lebegve a harmadik, a negyedik.
A távolból lassan úsznak előre mind.
A süppedőt szorosan körbeveszik.

Ott áll a büzlő mocsokban.
Alig látszik ki mellkasa, válla.
Meg se moccan. Néz mereven maga elé.
Szeméből kicsap a szorongás kékes lángja.

Egyre süllyed.
Most már nyakáig ér a sár.
Olykor lábujjhegyre áll,
ilyenkor kiemelkedik a válla.

Nem beszél. Nem forgatja a fejét.
Csupán szemhéja rándul meg néha.

De közben már megkezdődött az ünnep.
Szólnak a dobok, tompán dübörögnek.
Dobognak a lábak.
Vicsorognak a maszkok.

A szuszogó, gyapjas állatok
tipródnak, pörögnek.
Összeverődnek, szétszakadnak.
Egyre gyorsabban, egyre szilajabban.
Akár az orsó, akár a bűgőcsiga.
Akár a sikoltva gyorsuló köszörűkő.
Akár a helyéről kibillent idő.

Most már nincs megállás, szünet.
A beteljesülésig nem csökken az iram.
Csupán az iszap mozog lustán és bőfög.

Különös, egzotikus virágok,
húsos szirmok, zöld forradások,
kibomlanak a látomások.
Fölragyognak az égő oszlopok.
A lángoló források fölfakadnak.
A kövek ragyogó drágakövek.

S megindul a mocsár felé
a fölcicomázott szörny-alak.
Skandálva motyog és hadar
érthetetlen igéket, szavakat.
Nyomában a megbabonázott tömeg.

A férfi nem beszél, nem figyel.
Tekintetét a semmibe fúrja.
A végső búcsúra készen áll.
Nyakáig ér a szennyes ár.

Fokozódik a pörgés, a dobogás.

Mielőtt végképp lemerülne, lefejezik.
Mocskos fejét hosszú póznára tűzik, fölemelik.
Véres feje ott imbolyog, bókol
az őrjöngő horda fölött.

Táncolva, forogva, dübörögve,
távozik a horda dobogva és üvöltözve.

Üres a szín.

Föltámad és lomhán meglódul a szél.
Szuszog a sár. A nyugalom visszatér.
Vége, vége. A mocskos szürke égre
kirajzolódik a barbár istenség jelvénye.

Gazdátlan hangok, suttogások.
Mintha a kavargó sár beszélne.
S fölötte megint ott lebeg
egy nagy sötét madár.

Hívogató hangok

Bármerre indulok, bármerre fordulok
az úton friss nyomok, elűszó illatok.
Távoli, elhaló dobogás csalogat.
Hívogató hangok lengenek körül és
nem tágítanak. Mintha várna rám
az előlem menekülő, mintha várna rám
az előlem elfutó tündöklő áradás,
hömpölygő vihar. Mintha várna rám
az aranykékben úszó, égi gálya.

André Breton úr a teremtésről

Kezdjük újra el.
Ez itt a koponya.
Ez itt a keze-lába.
Ez itt a holnap mi lesz velem.
Ez itt a szándék és a téboly.
Ez itt a vissza soha.
Ez itt a dadogás.
Ez itt az ideges és mohó.
Ez itt a gonosz vagyok és parázna.
Ez itt a leköpdösött.
Ez itt a Károlyi kert.
Ez itt a gyanakvó.
Ez itt a siránkozó.
Ez itt a csonkig szívott cigaretta.
Ez itt a tündöklő lüktetés.
Ez itt az aranylábú fiúk.
Ez itt C. S. lerombolt oltárfala.
Ez itt Párizs éjjel.
Ez itt az álarc és az álszakáll.
Ez itt a szorongás fogsora.

Újra

Ez a bolondos évszak,
ez a kamaszlány-sutaságú báj,
ez a lüktető izgalom,
ez a forró, patakzó kuszaság,
a boldog, öntudatlan zűrzavar,
a madarak nyílvevessző-suhanása,
ízek és illatok vad kavargása,
ez az ünnepélyes és
gyanútlan kitárulkozás,
micsoda pazarló bőség, istenem,
micsoda esztelen s konok remény,
lázasan keringő, növényi nedvek és
zuhogó, eleven tömegű fény,
lebegő, könnyű párák,
szívós és mohó gyökerek,
mint a teremtés kezdetén,
izgatott és örvénylő elemek,
a föld sistergő energiák
zöld, delejes levében ázik,
annyi keserű tapasztalat ellenére,
újra az egykori, tündöklő lobogás,
újra ez a szánnivaló igyekezet

Összefüggések

Röpke láng

Jobb híján a nyelv,
a jelölő és a jelölt viszonya.
Az ellenőrizhető kapcsolatok.
A meghökkentés szerepe
a „Nagyon fáj” x-dik sorában.
A komplex képek.
A gyakori vonzatok.
A magánhangzók százalékos
eloszlása és a sorok
átlagos entrópiája.
És sok már egyéb.
A vizsgálódások köre
tetszőlegesen növelhető.
A kimunkálható részletek sokasága.
A nyelvi tények megbízhatósága.
Bizonyos határokon belül.
A tudomány lenyűgöző alapossága.
Viszonylagos béke és nyugalom.
Hasznosnak mondható fölmérések.
Okosan fölépített magyarázatok.
Noha tudjuk mindannyian.
A magyarázatok mögött a tenger
kifürkészhetetlen áramlása.
A zabolázhatatlan lét rejtőzése.
Hiába modellek, rácsok.
Örökké a bizonytalanságot.
Röpke lángot az éjben.

Egy virág

Egy virág remeg.
Egy fűszál lebeg.
Kavargó füstalakok.
A semmiből rohamcsapatok.
Megcsonkított és elhagyatott.
Szétrugdosott kövek
alaktalan tömege.
Vérszagtól súlyos levegő
elcsituló sóhajtása.
Kedvező esetben ütőkártya.
Indok a fölháborodásra,
olykor a megtorlásra.
Mikor hogyan.
Számos tényező függvénye ez,
mindig az adott,
konkrét esetben.

Körültekintő elemzésekkel
gyorsan fölmérhető.
Rutinmunka az egész.
Aztán sürgősen, amit lehet.
Ami emberileg megtehető.

Megjegyzések

Fontos a színhelyismeret.
Hiteles, apró részletek.
Aztán az előregyártott elemek.
A fölbukkanó véletlenek.
S ami az egészet egyberántja.
Legfontosabb a szerkezet.
A meggyőző érvek kiválogatása.
Az élet igenlése,
a harc vállalása.
Úgy általában pedig:
bizalom, hajlékonyság.
Türelem.
Akár a pók.
Csak azt, ami elérhető,
lemérhető, élvezhető.
Fontos célja és iránya.
Ahogy a helyzet diktálja.
Körültekintő figyelem.
Gyanakvás nélkül csak a fiatalok.
A bolondok és a kamaszok.
A romantikus hevület.
Mintha lenne esélyük.
Mintha lehetne még.

Ahogy

Ahogy a féloldalára dőlt.
Ahogy gyermeki bizalommal
kinyújtotta a kezét.
Ahogy tehetetlenül.
Ahogy magárahagyottan.
Ahogy egyre nézte, várta.
Ahogy végül megértette.
Ahogy a kezét visszahúzta.
Ahogy a sorsát elfogadta.

Erőviszonyok

Tanulni bárkitől, amíg lehet.
Amíg a szem észreveszi.
Amíg a másikat elismeri.
Hiszen oly keveset
talál ki az ember maga.
Végetért a szépeltégek,
a jajgatások kora.
Most a szégyen egyfelől.
Szégyen a megalázottakért.
Most a taktika,
az erőviszonyok kora.
Most a másfelől.
Most a helyezkedés,
a kölcsönös adok-veszek.
Most minden lehetséges.
Ha nagyon akarod,
egyformák vagyunk.
Most csak az,
ki összeférhetetlen.
Szándék és akarat.
A tévedés is javadra van.
Még a bűn is,
ahogy szent Ágoston mondja.
Nincsenek visszavonhatatlan érvek.
Most csak a vajpuha szavak.
Most másutt ölik egymást.
Ünnepélyes jópofák kora.
Most csak a békés táj.
A lustán kavargó, kásás víz.
A mozdulatlan, földi sajka.
Most az égbolt forog.

A mondhatatlan

Rendben van. Ne beszéljünk róla.
Ne reménykedjünk. Csak a szavakban.
Csak a formátlanban.
A ragozott ragokban.
A vonzatokban.
Az üres sorokban.
És mégis fölbukkan.
Az üres sorokban.
Moccan.
S egyszerre csak ott van.
A véletlen asszonáncban.
A suta fölsorolásban.

A fölcserélt szavakban.
A cafatokra szaggatott képek,
a szózuhatagok,
az értelmetlen őrzöngések,
a kapkodások és a blöffök,
nem tudják elnémítani
a szép locsogások,
a kicifrázott látomások,
az esztelen próbálkozások.
Mindenütt ott van.
A legártatlanabb sorokban.
Megérkezik és hallgat.
Hallgat és figyel, játszik.
Ha kérdezik, válaszol.
Ha nem kérdezik, tovább hallgat.
Pártatlan, nem fél senkitől.
A mondhatatlan ragyog homlokán.

Megkésett tanúvallomás

*Dienes András emlékére,
aki Petőfi Sándor halálhelyét
kitartó munkával fölkutatta*

Nem katona volt sovány
gyöngye csontozatú ismeretlen
a pokoli hőségben a lovak
lándzsás lovasok vágatva
ijesztő gyorsasággal közeledtek
az országút fölött porkígyó
menekültünk lóháton gyalog
ki hogyan tudott a falun át
Gyalókay elérte kocsiját
egyedül futott alacsony
véznatermetű férfi volt
mögötte az öngyilkos lovas
ki nem adta meg magát
előtte a sebész kölcsönként
rozzant lován a kaptatónál
jobbra a Csonta kert
futott jó harminc perce már
az út előtte elhagyatott
nem tudta hogy mögötte lovasok
de érezte nincs sok ereje már
fegyvertelen volt s az arca
fakó nyirkos hamuszürke
fuldokolva és kimerülve
fölért a kaptatóra és

meghallotta a lódobogást
az utolsó néhány percben
letért az útról botladozva
valami tompa falon át
patkócsattogást és távoli
elűszó kiáltozást vízcsobogást
hat óra múlt s a kútnál beérték
lándzsával átdöfték mellkasát
huszonöt huszonhat éves lehetett
az állán kis hegyes szakáll
a minap mintha láttam volna
pedig előttem végzett vele a halál

Mikor már

Mikor már nincs előre út
és nem tudod hová
mikor rádöbbsz először
hogyan sehonnan sehová

mikor a szomjúság
már elviselhetetlen
mikor az öntudat
egyre kimerültebben

mikor tudod hogy hiába
mégis ugrásra készen
mikor a szenvedőkért
újra s újra a szégyen

mikor a percnyi hatalom
megszállott pojácái
mikor a komor gépezet
ki merne protestálni

mikor már nincs előre és
nincs már hátra sem
mikor minden por és hamu
bármit akkor sem

A romantika születése

újra a leköpdösött romantika
kizsigerelve és megtépázva
gőzölögve még
mocskosan és véresen
ahogy a világra
a szorongó öntudat kiráncigálta
hunyorogva a mocskos szürke fegyverekre

holtakra és elevenekre
a romok közt csörtető marcona katonákra
„mert minden hiába”
ezt susogják a föld meggyalázott ajkai
mindenkit mégsem lehet a vágóhídra
zeneszóval önként és lelkesen
mindig újra föltámad a sárkányölő
fölemeli gyámoltalan fejét a sárból
és nem latolgat
e földült barbár világban
hol földrészek füstölögnek
géppuskák ugatnak
zuhanó bombáktól sistereg a levegő
nem bírja elviselni
a megalázottak a kisémmizettek tekintetét
nem bírja elviselni a szolgaságot
fegyvertelenül is veszélyes és ragályos
lobogó gyöngye láng

Válasz

egyre fáradékonyabban,
iszapos, homályos közegben,
bizonytalanul csúszkáló falak között,
ahová betörtetek, ahová követtetek,
soha egyedül, mindig csak együtt veletek,
alaktalan örvénylések és spirálok,
ti repedésekből előbúvó suttogások,
ti vért permetező, eleven tekercek,
s nyomasztó jelenléte valaminek,
aminek kifürkészhető célja sincsen,
fojtogató közelségtek katlanába lökve,
mégis egyre magányosabban,
mégis egyre üresebben

Imbolygás, lassú forgás

Ami jelen lehetne, nincs sehol,
helyén a semmi lángol és
szikrázó orsóként forog,
testetlen káprázatok s a múlt
patakzó árnyai lebegnek ott,
az ürességben forró lüktetés,
amorf alakzatok kavargása,
csíkokra hasított rózsaszírom,
fuldokló fonalak hajladoznak,
nyerítenek a megkínzott szárnyasok,
„micsoda őrjöngés ez csakugyan?”

hova lettek a bombabiztos bástyák,
a kapukat védő, három szörnyek:
a gyanakvás, a gyávaság, a félelem?”
ideges kanca úszik ünnepélyesen,
fogsora világít: sárga, sárga, sárga,
úszik utána elvétett harapása,
a moccanatlan falakat a vér
s a gazdátlan villámlások ütése,
a kóbor vágyak örvénylése
kicsavarja tövestől a fákat,
s a gomolygó űrben testet ölt
akitől és akiért a szégyen
velőtrázó ölelése-szorítása,
vonagló arca álarc, pedig a kezdet,
lehetne vonatkozási rendszer
riadt vergődése, áhított hullámozása,
de alakja már csak laza látomás,
imbolygás, lassú forgás, fodrozódó pára,
elomlik, mielőtt beteljesülne, menekül,
aláhanyatlak, s a múlt mohó férgei,
körülvészik az ólalkodó árnyak, hiánya
fürgő láng, ragyog és sziporkázik

Kapcsolatok

mályvakék fodrok, levelek,
sötétben izzó lángnyelvek,
suhogó, selymes szálak,
tekergő indák puha hullámozása,
szélben forgó és leomló tornyok,
húsos szirmú, foltos virágok,
fekete ezüst szakállú vén
motyog a mocskos márványteremben,
hahjevá, hahjevá, megtört a sudár,
s a szégyen a győztesé,
hajladoznak a fonalak,
lengenek az áldozati füst pálcái,
dögletes bűz kanyarog,
zizegő hullámokban
hömpölyögnek a páncélos rovarok,
víz alá buknak a madarak,
hátára fordul és lábait szétveti a ló,
a szökevényt fűrgén karóba húzzák,
meg-megvonaglik, a szája óriási,
megrepednek a rézvirágok bóbítái,
sötétvörös, bársonyos habok,
sziklát morzsoló cápafogsorok,
a hold előtt elúszó ezüsttojások,

menekülnek a vadak, döng a föld,
sovány kutyák marakodnak a csontokon,
és szól a Jelenések harsonája

Bestiárium

1

Az ájtatos gnóm sikoltozó hüvelye
milyen lehetett régen forró ölelése
most elfojtott vágyak vad sistergése
mocsarak keserű bűdöskéje

2

Vénlányok kénsárga virága
fonnyadt nőszírom lihegése
ráncos lebernyegek rázkódása
poshadt levegő a barlang gyilkos öre

3

Törpe szellem szem- és nyakforgatás
óvatos lassú pörgés tánclépések
előlről akárha puha meztelen csiga
hátról gyorsan ölő méreg

4

Csüggedt lókoponya ideges szimatolás
jobbra és balra hajbókolás szorongó félelem
nem tudja mit merjen mit csináljon
nevét is letagadná mégsem menekülhet

5

Gyanakvó és óvatos remegés
szolgalelkű kutyahűség és nyafogás
sorsát szétmaszatolta régen
és talpra állni nem fog soha már

6

Alattomos éj a vér bűzlő homálya
sárfolyás a pók lomha mozgása
vén kanca hörgése és ringása
élve rothadás te elmerülő gálya

7

Hullámozó csápok és kacsok késpengék
gyors elhajlások bókók és dőfések
ki vagy te hulló viselkedésű úr
kezedben hervadt rózsák és fekélyek

8

Fölszalagozott ökör te pünkösdi király
lustaságodból fontak ostort ellened
majd megvadult öntelt pojáca lettél
pedig léhűtő nem volt nálad kedvesebb

9

Késő négy égtáj egyszerre kiáltja
megértést hiába kérsz sehol sem találsz
hiába sokat sejtető csökönös mosolyod
a mocskos múltért kevés az ostobaság

10

Fröcskölő búztömlő a kígyó mérges nyála
az erőszakos önzés vad szobor-magánya
az út végére értél csak a kivégzés van hátra
már nincs remény készülj a tűzhalálra

11

A terror két véznatermetű riadt gebéje
húsevő virágok nyöszörgése képzelgése
fonnyadt halmok csapzott és ijesztő sivársága
hova lett gyöngyöző fonalak dús örvénylése

12

Szegfű illatú forró suttogása
alakoskodása és gyilkos locsogása
a döghalál patakzó éjszakája
üszkös seb a szája és szélesre tátja

13

Szadista lomha tűz őrző barbár szorgalom
rettegő gyilkos dögevő gyáva címerállat
hurkot vettedél és hurokba dugtad a lábad
már nem segít a kapkodás a tőr a rágalom

A sötétben kibomló gyökérzet

Csak a bizonytalanság,
csak a szél s a szélben
csapkodó csalán ostorok,
a sötétben kibomló gyökérzet,
csak a vér bozontos gubancai,
hajladozó pálcák és fonalak,
lüktető erek, lebegő cérnaszálak,
régen a fénylő értelem, a tűz,
lobogott a tűz sörénye,
sugárzó tűzjelek
lövődtek az égre,
hova lettek az ősi ábrák?
a rend isteni őrzői meginogtak,
sorakoznak fűrészpör-ízű nappalok,
az éjszakában aláhanyatló
spirálok, csillagzatok,
csak a bizonytalanság, a félelem,
a szorongó öntudat
pőrén vagy álruhában,
csak a böffenő parázs, a füst,
a hamu és a láva,
a tűz omladékai,
repülő halak csontvázai
a zsíros agyagban,
csak a szél huzatos sikoltozása,
mocskos csomókban a vér,
régen a lángok selymes suhogása,
elefántcsont és alabástrom
tornyok lebegése,
odafönt az ősi istenség jelvénye
ragyogott az ég faragott boltozatán,
ahol a sötétség kavarog most,
ahol szörgolyót röpít a szél

Váratlan visszatérés

Ez a tompa zúgás a fejben
ez a gazdátlan kitartó dobolás
ez a sírból fölkapaszkodó gyöngye sírás
ez a karcsúderekű fuldokló virág
ez a bekeríthetetlen birodalom
ez a föld alá bukó gyönyörű gálya
elhaló és elcsukló trombitaszó
ez az elvitorlázó gyerekkori táj
a táj emléke az emlékek megalvadó
szikkadtan is hívogató lápvilága

A gátat átszakítva szilaj rohanás
mozdulatlanul a szélnél sebesebben
a lépcsőházban bukdácsolva
egyre kimerültebben
hátraúszó partok között
sodródva visszafelé az időben
elviselhetetlenül fájó opál ragyogás

Egyetlen délután kinagyítva
minden részlet külön kiszakítva
a szemcsés pórusok között a vér
riadt lüktetése a szél zúgása
a lángok falánk csapkodása
a fölgyújtott ház az eperfa ága
soha be nem fejezhető mozdulat után
félbeszakítva előrehorgad
lódulna újra de ismét elakad
minden össze-vissza halomrahányva
szorongás szégyen és a ragyogásból
végül semmi sem marad

Csontszoba csontfolyosó csontpalota
ez a csontból épült oszlopsora
csontból kifaragott csontállatok
foszforeszkáló zöldcsóvájú tűz
ez a lüktető bódító fájdalom
ez a távolodó bíbor lobogás
tündöklő homály kristálykehely
ez a mocsoktól bűzlő magány
ez a tébolygó szárnyatlan madár
álmában nyílként suhan

Olyan egyszerű

Olyan egyszerű és mégis hihetetlen,
hogy elvitorlázol és vonulsz
a hallgatag sziklák között,
suhanva az erdőn át bizakodva,
köszöntenek a párák, a lombok,
a páfrányok lebegve,
a füvek földre hajolva,
amint a puha homályból
kiválik karcsú alakod,
és elúszik ringva csöndesen
a lomhán áramló vizen,
valami belső ragyogás,
rendíthetetlen nyugalom
fénykoszorúja homlokodon,
nem is értem, honnan ered

ez az ünnepélyes furulyaszó,
honnan ez a permetező tűz,
bódító virágillat, ez a
váratlan, ujjongó öröm,
mindehhez nékem mi közöm?
és mégis, tagadhatatlan,
erre vágytam én is, öntudatlan
álmaimban, hánykolódva,
hogyan csapzott testünkből,
az elkerülhetetlen pusztulásból
valami, és te elindultál bátran,
mint aki túlvilági szózat
csalogató hangját követi,
álmodozva és tántorogva,
imbolyogsz tovább figyelve
apró moccanásra, az éjben
fölgázó, tétova zokogásra,
és a halált újabb megfutamodásra
kényszerítik a te elnehezülő lépteid

Éjszakai utazás

Nem rólad és nem rólam.
És nem másvalakiről.
Hiszen nincsen senki más.
Egymásba kapaszkodva
röpülünk át a szobán.
Álmomban mindig egyedül.
Mocorognak és lassan
megolvadnak a tárgyak.
Mellettem fuldokolsz.
Szorongva rád találtam.
A barbár ismeretlen
ajtónk előtt szuszog.
A falon át ki-bejárunk.
Magunkra hagyatva,
sarokba szorítva,
egymásnak vetve hátunk.
A szúrós, híg közegben.
A külvilág bársony csobogása.
A hajszálrepedésekből a vér.
Ömlik a képlékeny tájból,
ömlik a forró pára.
Formátlan alakzatok,
lebegő foszlányok a levegőben.
Az egyformaság fonnyadt halmai.
Évente háromszázhatvanöttször.
Gyarló mivoltunk torz gubancai.

Alattomos, lassú lávaömlés.
Üveges, puha testek kavargása.
A falakkal együtt zuhanunk,
forgunk és sodortatunk.
Hömpölyögnek az egykori tárgyak.
Csapkodunk a folyékony szélben.
Evezőink csonkjai egyre sebesebben.
Fűszálak a kavargó, lomha vizekben.
Omlik a föld és süpped a szikla.
Mindenfelől a fuldoklók sóhaját.
Miféle mocskos játszmába keveredtünk?
Elérjük-e úszó, távoli szigetünket,
az ég opál fényben ragyogó csarnokát?

A versírás természetrajza, 1977

Választás

Nincsenek már világmegváltó terveim.
Nem akarok megmenteni senkit az örök haláltól.
Inkább a leköpdösött nyomorultak közé állok.
Nem alkudozom: értelmetlen már a szó.
A nyelv bemocskol és elárul.

Az égi Jeruzsálem

fél
örökösen retteg
hogy valahonnan kimarad
mintha lenne hely
ahonnan kimaradni
mintha lenne bármi is
amiből
a többiek
a viszonylagos igazságért
vagy a szétfosló mámorító aktualitásért
lassan összeér az egymás felé igyekvő
a tülekvő horda lassan szétszakad
kóbor árnyak áramlanak
„kérem mutassa be önfertőző barátait!”
csontig lemeztelenített koponya
puhán szétmálló koponyavarratok
„ki űzi el a halszagot?
e helyről elmozdulni hogyan lehetne?”
tejfehér ködben állnak
fejüket előrenyújtva hullámzanak
mint égő és lobogó oszlopok
a sűrű ködben nyüszítenek
csapdák és vermek
aknák sisteregnek
elúszó hörgő hangzatok
suhogó szárnyak szárnycsapások
ideges horkanások
egybemosódó formák alakok
íme a többiek
ahonnan és amiből
„az égi város nincs sehol
rátalálhat-e még valaha?”
csak szavak szavak szavak
nyirkos üregek gödrök

gödrök üregek és iszaptavak
áramlanak és körülvesznek
mindenkit a halál gyötrelmei
közeledik a negyvenedik év
fokozódik a támadás hevessége
mintha a sikeres folytatásra
volna még esélye
hiszen lehetne még
„ó Jeruzsálem merre vagy?”

Pátkai Ervin

A kusza gyökérzet
fuldokló zűrzavarában,
tapogatva és szimatolva
a sötétség nyirkos öbleiben,
hullámzó, bársonyos falak oltalmában,
egyszál karddal a cet gyomrában,
ringatózva büszkén, mint a páva,
sodródva hazátlanul a lomha vizen

Kibukfencezve az álmok kosarából,
a sziszegő lángok zsilettpengéin át,
ahogyan a szélben megkapaszkodó
evezők, uszonyok, szárnyak,
lángoló és örvénylő tekercesek,
ahogyan a lebegő papírhajók,
a falban lüktető hajszálerek,
ahogyan a sziklát morzsoló,
szívós és hajlékony gyökerek

Iránytűvel a kézben, bátran,
túl a köznapi, gyarló logikán,
az elhagyatott, kopár partokon,
a szélsikálta csontok között,
a négy égtáj leláncolt kapuinál,
kőkoloncok, bálványok, betonerdők
sűrűjében győztesként megpihelve,
az éhségtől, a szomjúságtól szédelegve,
ahogyan az egykori, vakmerő hajósok,
követve az elúszó, delejes látomást,
át a vizen, a levegőégen át

Villámfényben

Kondor Béla emlékére

Angyalok és megoldások nincsenek.
Tétova előkészületek. Madzaggal összekötözött
szerkezetek, zakatoló gépek. Jövés-menés.
Véletlen találkozások, egyhangú monológok.
A fal mögött fenyegető, vad ketyegés.
Gyerekes szorgalom és lankadatlan,
szorongó készenlét az elhagyatott házban.
Ostoba reménykedés. Mocskával, szégyenével
hová, kihez fordulhatna az, ki büntelen?
Ki az út szélére lökve megfontoltan
lángoló jeleket rajzolgat a porba, és
az elfoszló, kicsiny dolgokat is megnevezi?
Hová, kihez fordulhatna az, ki nem alkuszik?
Ki a nyilvános melldőngetések elkerüli?
Körülötte gyanakvó szolgálkúség,
ólalkodás és szimatolgatás. Rosszindulatú,
burjánzó föltételezések. Figyelmeztetések.
Répafejű, sandatekintetű, borzas alakok.
A magány nyirkos vermei. Hűtlen,
gyilkos eszmék. Omló falak és iszapos,
ólomszürke táj. A fogvacogtató alkohol.
Mert nincs remény, és hiába hazudozol.
A barátokat a föld nyelte el. Csak a szájalom
fojtogató gyűrűi, a hisztérikus utálkozás.
A csörtető, gonosz hatalom megindul ellened.
Botladozva hátrálsz, és távolodnak,
elúsznak hidegen a világ dolgai.
Egyre kifosztottabb, kopárabb folyosókon.
A végtelen örvénylő partjaihoz egyre közelebb.
Mert a hívás egyre erősebb s könyörtelenebb.

Hódolat egy ifjú költőnek

Holmi modern, nyugati szerző helyett
olvassuk ma az érett, harmincéves
Vörösmarty Mihályt: „... a világ
Fölkelt ölemből; megrázkodtatá
A semmiségnek pusztaságait...”
Emlékeztetőül égető parázs ez a baljóslatú,
elcsukló suttogás: „... ösvényikből a napok
Egymásba hullva, összeomlanak...
Sötét és semmi lesznek: én leszek,
Kietlen, csendes, lélynemlakta Éj.”
Ahogy ma mondanák: ez a fiatal költő
indokolatlanul pesszimista vagy dekadens.

Szelíd ellenvetésként csak ennyit:
azóta sokat változott körülöttünk a világ,
de ez a látomás továbbra is tömör,
nyomasztó és kikezdzhetetlen.

Rövid időtartamú rögtönzések a költészetéről és a módszerről

1

Most megpróbálom.
Sietve, rendezetlenül, ami eszembe jut.
Mégis micsoda szűrők és gátlások;
csak bukdácsolok a felvillanó
szavak és képek között.

A mesterséges időkorlát inkább bénító.
Valamire koncentrálni (koncentrálnom) kellene.
Szegény J. A. pszichoanalitikus füzete.
Teleírta. „*Két ülésben.*”
Görcsösen, vergődve a kávéházban.
Az efféle írásműnek (mű? miféle mű?)
lehet-e fedezete? Vagy beteges tünet csupán?

Negyedóra elmúlt.
„Sosem lesz tele ez a füzet”,
vagy valami hasonló,
fogvacogató, kurta sóhaj.
(Úgy látszik, már nem szabadulok
a „*Szabad-ötletek jegyzéké*”-től
a hátralévő, nyolc percben.)

És vége. Nincs tovább.
(Kifogástalanul működik
lekerekítő, happy end-es ösztönöm.)
Mintha itt lenne a világvége, és
vágatna már az Apokalipszis
négy komor lovasa az éjben.
Még van fél percem.

1974. júl. 7., 23.30 - 24.00.

2

A feltételeket és a fegyvereket
magam választom.
(Legalábbis azt hiszem.)
Valami minimális önbizalom nélkül
moccanni sem lehet.

Most ravaszul elmozdulok.
Félrehajtott fejjel, óvatosan
önmagamra visszanézek.
Ahogyan a varázslók,
ahogyan az idegbetegek.

Ez a szertartás, persze, nevetséges,
ugyanakkor hihetetlenül nehéz.
Tagjaim akár az ólom, súlyosak.
Csak az örvénylő gondolat,
az nem nyugszik soha.

1974. júl. 9., 23.30 - júl. 10. 0.05.

3

Szeretnék egyszer egymás után,
két alkalommal megmártózni önfeledten.

1974. júl. 11., 23.53 - júl. 12. 0.05.

4

Összegubancolódott utak.
Az értelem, kifelé és befelé egyaránt,
mint zseblámpa fénykévéje az éjben,
csapongva pásztázza az irdatlan sötétet.

1974. júl. 12., 15.52 - 16.00.

5

Mostanáig elképzelhetetlen, gyors reakció.
(Gombnyomásra beinduló szerkezet.)
Valami különös, izomlazító gyakorlat,
vérpezsdítő, könnyű mozgás.
És nyomasztó labirintusok nincsenek.

Önmegfigyelés.
Konok, vibráló türelem.
A levegőben köröző sas
lankadatlanul fürkésző fegyelme.
Kés, a lesújtó kés gyötrelme.

1974. júl. 12. 23.26 - 23. 59.

6

A mozdulatlanság igézete.
Az örökké tartó kapcsolatok
és viszonylatok iszonyú paradoxona,
szédítőbb mint az alkohol.

A csönd hívása,
a mélység örvénylő kegyelme:
a határtalan igényesség csődje.

Egy illatozó rózsa
szikrázó, fonnyadó szépsége:
lélegző, eleven cáfolat.
És semmit sem bizonyít
a növényi rothadás
émelyítő bűze.

1974. júl. 13., 11.30 - 12.00.

7

Micsoda könnyed csevegés.
Félig-meddig érthető és menthető.
Az iszapos mélység fölött
a gyűrűzve hömpölygő,
szélsodorta pára.

Frank O'Hara és Denis Roche
cseles csúsztatása és gyorsasága.
(Ezt még gyakorolni kell!)
A nehéz páncélzat, a gyanakvás
itt nem segít. Az ötletek
ördögös cikázása, hullámzása.

És a kihagyások, az elharapások!
Ahogyan levegő után kapkod fuldokolva,
ahogyan zuhanás közben széttekint az ember,
még egyszer, utoljára.

1974. júl. 14., 14.18 - 14.52.

8

Nincs ebben semmi szokatlan.
Mindezt már X. Y. kitalálta.
N. N. átvette. T. D. (vagy D. T.)
végül tovább fejlesztette;
a kritika régen agyonmagyarázta.

(Legutóbb itt megbicsaklott és
végérvényesen félresiklott a vers.
Most átgyúrom a szöveget újra, és
a megfeneklett sorokat kiszórom.)

.....
Jól emlékszem: 1960-ban vagy 61-ben
kiadtak Párizsban egy furcsa kötetet.
A szerző nem jelölte magyarul
az ékezeteket. Jókat röhögtünk.
És az a másik. „Szövegeket” írt.

Ezzel a szokatlan szóval illetve
a verseket. Övék az érdem.
A vakmerő avantgárdistáké.

*1974. júl. 14., 23.22 - 23.54.
és júl. 15., 19.23 - 19.55.*

9

Csak piszmogok, csak maszatolok.
Benőhetett volna már a fejem lágya.
Mindenféle hülye pasasok után.
Nem indul az ember esernyő nélkül,
készpénz nélkül, kulcsok nélkül.

Mintha az út végén valaki várna.
Várhatna és kiabálhatna:
Itt az út vége. Erre gyere.
Mintha az utakat és a hangokat.
Elkerülhettem volna a pofonokat.

Ezt a tocsogós, zsombékos tájat
láttam már valahol. Félálomban.
Ezek az ólomszürke arcok,
ezek a ködben úszó, lomha házak.
Ahogy alámerülnek, imbolyognak.
Olyanok éppen. Olyanok ismét.

1974. júl. 15., 22.37 - 23.18.

10

Előbb-utóbb a háttérből kirajzolódik.
A futó képek akadoznak, kimerevednek.
Aztán már összeolvashatók,
s a tény tagadhatatlan.

1974. júl. 18., 15.40 - 15.50.

11

Fölkészületlenül is átviharzik,
felelni kényszerít naponta.
A folyton változó paraméterek.
Nézzük például a ciprusi eseményeket,
vagy a közvetlen környezetünket.

Az ösztönös válaszok megalapozatlansága?
Akárhonnan indulunk, akárhogyan
csúrnjuk-csavarjuk, végül a sürgető idő.
Előbb-utóbb az erkölcsi érzék.
És valamit úgyis tenni kell.

A múlt súlyos teher.
A szégyen mint a kőkolonc.
1974. júl. 18., 16.15 - 16.53.

12

Kötetlen lebegés ez a vizek felett,
amíg le nem pillant az ember.
Aztán már minden lépés nehéz.
A szakadék mélyén a csontok.
Bizonytalanul hullámozó palló idefent.

Ahogy a szárnyatlan madár.
Csukott szemmel, tapogatva a levegőt.
A múltat is kockára téve.
Elhagyatva és kiszolgáltatva
a könnyörtelen pillanatnak.

1974. júl. 21., 23.27 - 23.59.

13

És mégis! Amióta az anyaöl
szakadékból kiléptem,
amióta szívom ezt a zsongító,
fullasztó levegőt, azóta szunnyad
bennem ez a torokszorító félelem,
ez a mámorító ujjongás, amit
most érzek, amikor nem tudom,
hogymi lesz velem a következő percben.

Mert ezt az érzést elfeledtem.
Komoran és reménytelenül jajongtam.
Belefáradva a hétköznapi gondokba.
Belefelejtkezve a szorongó látomásokba.

Ez az önként vállalt korlát most kijózanít.
Ez a veszélyes szabadság
(amit önmagában fedez föl,
magányában az ember)
megrészegít és hihetetlen
gyorsaságra szoktat.
Kapkodva (ahogy naponta kell),
konok elszántsággal
igyekszem és törekszem,
hogy elfogadjam ezt az éltető,
perzselő bizonytalanságot.

1974. júl. 22., 23.14 - júl. 23., 0.08.

Régóta

Huszonhárom éve már.
Amikor először megláttalak.
Azóta bolyongok körülötted, és
most sem találok a megfelelő
szavakat.

Kifürkészhetetlen gyanakvás.
Didergő, árva sóhaj és suttogás.
A menekülés csak újabb vereség,
az öntudat mélyén szunnyad
az önfeledt kitárulkozás.

Ahogy a boldog állatok,
a szorongó félelmek idegenben.
Egymást váltogatják a képek,
a metaforák, de te változatlanul
delejes vihart kavarsz,
vagy menekülsz,
riadtan, szárnyszegetten.

A mikrokozmosz

Semmi említésre méltó 22.45-ig.
A szűrő és rendszerező elme
könyörtelen bíró, az inkvizitornál
tökéletesebb. A képek szabad
áramlása nem létezik a folyamatos
mérlegelésnél. Talán elképzelhető
kevésbé fegyelmezett állapotban.
Itt a fogalma is értelmetlen.
Ami nincs, annak nincsen áramlása.
Csak sejtelmek, szó- és képtörmelékek.
Mint a fölszeletelt marharépa,
egymásra zuhanva, egymást eltakarva.
A kezdő kép átúszik valami másba,
mielőtt befejeződne. Valami
csuka-fogta-róka játék ez,
csak parányi léptékben, alig
követhető, gyors áradásban.
S mögöttük kivehetetlen, apró,
lüktetve előrenyomuló tömegek.
Szét-nem-választhatók és megfoghatatlanok
a fogalmi harapófogóval. Talán
érzés- és hangulat-kezdetek, vibráló
semmiségek, szikrázó és kialvó véletlenek.

1974. aug. 7., 22.35 -23.14.

Barbár

Enigmatikus tömörséggel
Akárhogyan
Sűrűn és feketén bugyogva
Mint a letaglózott bikák vére
Lezúdulok a völgybe
Petróleumkutak lángcsóvjára
Fölemelkedem a forgószelemben

Nyalogatom a köveket
Árnyékom elől menekülve
Csapzottan üldözlek téged
Ahogy a szél a fák között
Kígyóként sziszegve forogva
Leroskadok a földre

Távolban csörtető vonulások
Fölöttem csipogó sárga csőrök
Fölágaskodnék és szembefordulnék
Ahogy az ősi hagyományok
Ez még átcikázik
Ahogy a kő zuhan

Negyven felé

Negyven felé
már csikorognak a csontok,
meglazulnak az izmok,
egyre hallhatóbb
a dörömbölés odabentről

Mint puha agyagot,
energikus szobrászként
átformázza az arcot,
a vonásokat átgyúrja
az árnyéknál hívebb kísérő,
a barbár idő

Közönséges, apró gödrök,
szögletek, horpadások,
említésre sem méltó
kicsi ráncok,
áramütések,
figyelmeztető semmiségek

Ahogy lassan elszakadoznak
a szálak és a gyökerek,
a megmaradó kettő-három
annál erősebb, ijesztőbb,
és egyre fölöslegesebb

Arckép a hetvenes évekből

Vas István köszöntése

Régóta tudom,
a mostanában divatos
költői expedíciók önkéntesei,
az egyensúlyozás ifjú bajnokai,
követőid és adósaid vagyunk most
valahogyan mindannyian

Ki így, ki úgy, a példa bátorító,
a szorongás és a kétely gödrében
a körültekintő tájékozódás csápjai,
egyelőre legalábbis hasznosabbak,
mint az irányított önkívület villámai

De nem nyilatkozom mások nevében,
könnyen kiszámítható az efféle lépés
elkerülhetetlen következménye,
egyszerre és több irányból,
tehát: csak a magam nevében

Fanyar józanságod volt az első,
amit fenntartás nélkül megszerettem,
pedig valójában valami ünnepi,
tragikus viadalra, nem köznapi
csetepatéra készülődtem

(A vállalkozás komolyságát
sokáig e kettő egymást kizáró
szembeállításával mértem)

Aztán sorban a többit is:
a prózai közlések merész
egyhangúságát, pörölycsapásait,
a módszert, ahogyan egy-egy fogalmat,
mint csonthéjú magvat,
kibontasz a rákövesült
hazugság rétegekből

Ahogy fölépítesz határozókból,
kötőszavakból egy kártyavárat,
képünkre, hasonlatosságunkra,
ahogyan megindulsz a magaslatra,
lenézel a Dunára, a ködre,
sajnálkozás nélkül, legyintve,
mégis valami csökönyös bizakodással

És most ez az önarckép,
a homokbuckákon ügető tevelábak,
a vijjogó saskeselyű fönt a sziklán,

egy pusztuló arc árnyéka
ahogyan alámerül a vizekbe,
a nosztalgikus-kegyetlen visszfény:
ó, egykori lobogás, sudár férfiúság

És ami megmaradt: a fölbecsülhetetlen,
ami mindvégig megmarad,
amíg védekezve és fegyelmezetten,
üzötten, de soha meg nem törten,
ami nem veszhet el, amíg
a porondról ki nem hátrálunk

Micsoda erő és nyugalom,
játékos kötekedés a pusztulással,
és egyetlen szó sincs felelőtlenül,
hiszen egyre kifosztottabb a környék,
egyre meredekebb a kaptató,
de micsoda opálos derengés kísér,
ahogyan emelkedsz

Mélytengeri örvénylések

Közös java mindenkinek a gondolkodás.

Hérakleitosz

1

Levél a gyávaságról, avagy az elaljasodás természetrajza

Harminchat éves vagyok.
Régóta fogva tartanak.
Engedelmes és türelmes
kődarabként, szemlélődöm
többé-kevésbé egészségesen.
Csak az idegeim romlanak.
Mostanában már alig, vagy
legalábbis nehezen viselem el,
ha a jelenlétemben váratlanul
kivégeznek, gázkamrába löknek,
vagy akár csak sötétzárkába csuknak
a társaim közül valakit.
Pedig hát ismeretesek
a kényszerítő körülmények.
„Hát nem mindegy, hogy
kik az áldozatok?” - mondogatják is
körülöttem egyre. - „Találomra
válogatják össze őket,
hiszen mindannyian ártatlanok.”
Tudom, tudom. És épp ezért.

Háborogva belenyugszom mégis.
Fölöslegesek ezek a szétfolyó,
érzelgős ömlengések.
Az én helyzetemben ne legyen
finnyás, hálátlan az ember.
Amúgy hozzám kedvesek;
nem bántanak, nem kényszerítenek.
Egyelőre havonta kétszer írhatok.

2

Magyarázat, később

Egyre jobban belebonyolódom.
Miért ez a szenvedélyes és személyes hang,
ez a lefojtott, suttogó önkívület?
A lelkiállapot rajza egyébként
(apróbb hibáktól eltekintve most)
ügyes, elfogadható és érzékletes.
Az efféle passzív összeomlás gyakori.
Az elmúlt években is többször
megtörtént, vagy legalábbis:
megtörténhetett hasonló eset.
(Lásd Vietnam, Görögország, Chile.)
Korunk a táborok kora is jó negyven éve,
nemcsak a technikai forradalomé.
Az alkalmazott módszerek pedig közismertek,
hogy úgy mondjam: nemzetköziek.
Így hát ami lehetséges, az előbb-utóbb
itt is, ott is törvényszerűen bekövetkezik.
És nemcsak a táborokban, életveszélyben,
nemcsak a gázkamrák árnyékában.
Romboló hatása érzékelhető mindenütt.
Mégsem értem, hogy honnan ez a vad
azonulási kényszer, ez az önkínzó vágy?
Honnan ez az öngyalázó, lázas igyekezet?
Mi közöm nékem ehhez a szörnyűséghez?
Játszadózhatnak mint a többiek
a költői víziókkal, a szétszórt szavakkal.
A hangulatokkal, a gyerekekkel, a variációkkal.
A kettéfűrészelt lóval, mint N. P. barátom.
Vagy a nyomdai jelekkel, a tördeléssel.
Bolyonghatnak a nyelv ismeretlen vidékein.
S mégis: a megalkuvók torz okfejtése gyötör.
Az emberi gyarlóság szédít és nyugtalanít.

Születésnap töredék

Valahogy így kezdtem el:
„1975 augusztus 30-án,
harmincnyolc évesen,
a férfikor delén,
ahogy a szőlás tartja,
azaz másként fogalmazva:
derékig már a földben”.
Igen, így, ilyen szenvelgőn,
ilyen szemérmetlenül.
Itt aztán végképp elakadtam.
Az önsajnálkozás ekkor
nem önnön ellentétébe csapott át,
inkább közönybe fulladt.
Váratlanul és az első nekilendülésre.
Hiába készülődtem hát
az ünnepi jajgatásra,
semmi se lett belőle,
csak ez a suta töredék,
amit folytatni azóta se tudtam.

A nyelv dicsérete

Elbeszélgethetünk akármiről,
ha egyszer mégis megérkezel.
Nincsenek gyakorlati céljaim.
Nincsenek barátaim.
Önmagammal vitázom csak olykor,
hogy elüssem az időt.
S ugyanezért játszom:
sakkozom vagy kockázom,
anagrammákat rakosgatok.
Mikor hogyan.
Régóta úgy érzem,
alkalmatlan vagyok a normális,
emberi kapcsolatokra,
alkalmatlan a köznapi beszélgetésre.
Többnyire nincs mit mondanom;
azahogy nem akarok meggyőzni senkit,
nem akarok lehurrogni senkit;
mindenki olyan, amilyen.
(Én ilyen nem-társalkodó
alkat vagyok.)
Amiről érdemes volna,
arról úgysem lehet beszélni.
Legfeljebb tanúk nélkül,
kivételes pillanatokban.

A többi szócséplés:
áltudományos vita, vádaskodás,
dicsekvés, véget-nem-érő panasz.
A nyelv valami más;
a szavak titokzatos rendje
lélegző, eleven tenyészet,
ahonnan óvatos,
tapintatos segédlettel
tüzes nyíl röppen fel az égre.
Cikázva átsuhan
a csontmezők fölött,
bevilágítva egy pillanatra
nyomorúságos gubancainkat.
Ahogyan a gyapjas ködben
forgolódunk kiáltozva,
egymás felé tapogatózva.
Látszólagos találkozásaink ellenére
árván, a szégyentől fuldokolva.
Egyetlen esélyünk ez a nyelv:
a gondolatok folyamatos cseréje.
Hiába próbálkozunk ezzel-azzal,
rákényszerülünk előbb-utóbb mindannyian.
Hiszen egymás nélkül semmit sem ér a nyelv,
egymás nélkül semmit sem ér a szó.

Az idő vonulása, 1980

Az alkony káprázatai

Még minden mozdulatlan, béna,
de a vonulás már megkezdődött.
Az ezüstös félhomályban
puha öblök és horgas karmok.
Rovartestű, hosszú póznák,
baltafejű szörnyek úsznak,
siklanak a föld felett
másfél méternyire.
Mint a gyíkok, a vízipókok,
cikázva csapódnak jobbra-balra.
Keringenek és örvénylenek,
zizegve gomolyognak.
A sötétben szikrázik kőszemük.

Az idő vonulása

Mint a bársonyos, érdes keserűség,
mint az ecet, a tej és a méz
különös keveréke, mint a forró,
fogvacogtató, delejes alkohol,
mint a föllobbanó és vakító,
sziporkázó magnézium,
mint a füstölgő kénszalag,
a bódító tömjén, aceton,
gyöngyvirág, ózon, rózsa,
mint a szaggató fájdalom,
a ki-nem-érdemelt öröm
fékezhetetlen, kék áradása,
mint a harag fojtogató füstje,
amit gyors megbánás követ,
de csak alaktalanul kavarog
a torz hétköznapi zűrzavarában,
mint a csodálatos, tavaszi bizalom,
az a gyámoltalan és gyanútlan,
zöld kitarulkozás,
az az önfeledt,
ujjongó, gyermeki hit,
ami azonnal megrendít,
még most is, annyi év után,
a hiábavaló vergődések ellenére,
szinte egyik pillanatról a másikra,
s újra megkísért az esztelen remény,
mint a sorvasztó láz,
a csontig hasító hideglelés,

a test bizsergése, remegése,
mint a csillapíthatatlan szomjúság,
amit nem enyhít semmi ital, csak a vér,
csak a vér játékos, barbár zuhogása,
csak a vadlovak dübörgő vágatása,
csatakos nyerítése, nyihogása az éjben,
mint a suhogó zápor,
a távolodó vihar,
mint a szántóföldek fölött
az ezüstösen csillogó pára,
mint a kenyér és a bor,
mint a só,
a legegyszerűbb dolgok,
egy fonnyadó test mulandó szépsége,
egy mozdulat suta bája,
ahogy elfogy lassan a levegő,
egyre gyönyörűbb az idő vonulása

Emlékoszlop

egy denevércsontváz,
egy lókoponya
a barbár tűz sziszegése,
a falak között
a lüktető velő,
a delejes agykocsonya
a hiábavaló hátrálás,
a foggal és körömmel
minden szögletért,
amikor átszakad
a tölgyfakapu
a menekülés,
az önkívület és a szégyen,
egymást taposva,
a gyöngéket hátrahagyva,
aztán a vakmerő,
esztelen kirohanás,
a béke
végül a csönd,
a fehér a fehéren,
vagy inkább
a kásás szürke,
sárga iszap,
ahogyan ömlik,
mint a méz,
keveredve a vérrel

Gyagya bácsi és az irodalom

Arcképvázlat

Gyagya bácsi izzad és
böfög,
vakarja a fenekét,
Gyagya bácsi köp a költészetre,
köp az irodalmi mélységekre,
nem szereti
csak a régi tánczenét,
az indulókat,
a litániákat,
a kacskaringós,
vége-nincs káromkodást,
Gyagya bácsi kilencven éves,
álmában lányt csecserészget,
lovagol éjszakákon át,
Gyagya bácsi bagózik,
nem dolgozik, nem adózik,
piszkálja az orrát,
kedveli a vörösbort,
a vöröshagymát,
a túlérett, bűdös sajtokat,
a zsíros szaftokat,
a kacsatojást és a véres hurkát,
Gyagya bácsi olyan mint a pocsolya,
Gyagya bácsi olyan mint a gyagya.

Gyagya bácsi kérdi

Ki mondja el,
hogy milyen vályú
ez az irodalmi vályú?
Kihez kell a kezdő
lángésznek fordulnia?
Csak jövök-megyek,
már térdig elkopott a lábam,
panaszkodik boldog-boldogtalan.
Mi lenne, ha összefognánk,
az ártalmatlanoknak
hangot s teret adnánk?
Mi lenne, ha egyszer,
rövid időre, ismét
győzne az impotencia?
És ha nincs mit mondanía,
mondhatná azt, hogy
hiszek tebenned...
Ecetera.

Arcképvázlat

Gyagya bácsi mint a porvihar,
milliárdnyi kicsi nyílhegy,
mérgezett dárda és ököl,
a közéletben tündököl,
Gyagya bácsi mint a kóc-,
mint a szalmabábu,
üveges pillantásu,
a bőre pikkelyes,
bajusza imponáló,
Gyagya bácsi néha nő,
fiatal, karcsú párduc,
bármikor megkapható, kezes,
kifogást sosem keres,
csábító a dekoltázsa,
Gyagya bácsi sose fél,
a főzeléket megeszi,
az embereket szereti,
ismeri az idő titkát,
Gyagya bácsi kerti törpe,
olyan mint egy poshadt körte.

Gyagya bácsi kérdi

Kíváncsian és
irigykedve nézem,
hogyan csinálják a többiek,
miért éppen úgy?
miért éppen így?
s mitől lesz mégis hiteles?
nekem sose sikerül,
pedig megpróbáltam,
így is, úgy is,
és nemcsak a versírást,
azt már megtanultam,
s úgy-ahogy elboldogulok vele,
csak példaként említettem,
mondhattam volna mást is,
barátkozást, kurválkodást,
valami hasznos időtöltést,
ha van ilyen?

Arcképvázlat

Gyagya bácsi most kisfiú,
félénk és ideges,
egyelőre még erényes,
gátlásos, kancsal kamasz,
az arca pattanásos,
a bélműködése renyhe,
gyakran gyötrik a szelek,
máskor meg bélesavarodása van,
lelki fejlődése mégis zavartalan,
az iskolában példásan viselkedő,
a társadalmi munkában jeleskedő,
kellemetlen szájszaga van,
csípős lábszaga van,
álmai mint a képlékeny
iszap és gyurma,
gőzölgő, kénes virágok,
egyre burjánzóbbak,
egyre vérmesebbek,
s az elveiből sincs mit földadnia,
ahogy a helyzet diktálja,
ez a kialakult
mindenkori álláspontja.

Gyagya bácsi mondja

Személyeskedő és elfogult
akarok lenni.
Igazságtalan és önző
a tiszta szándékúak között.
Unom a munka hőseit,
a kismesteri pontosságot,
a szabályos, órabéres
bátorságot és kalandot.
Halálosan unom már
józan kortársaimat.
Az alkoholista csöcseléket,
az iparkodó középszert.
A szépelgést, a melldöngetést,
a cicomákat, a sallangokat,
a lerágott csontokat:
a népieseket, az urbánusokat.
Gyáva akarok lenni,
simulékony és helyezkedő.
Nem érdekelnek az országos dolgok.
Beteges hazudozó akarok lenni
s kíméletlenül törtető.

Gyagya bácsi mondja

És felháborító volt, ahogyan
megtagadta munkáját,
a barátait, a közösséget,
aljasul csak magára gondolt,
félbe-szerbe hagyva dolgait,
mondta is az egyik társunk,
hogy ezt nem vártuk tőle.

Én már régen gyanakodtam,
de senki se hitt nekem,
amikor kitüntetésre javasolták,
akkor is elmondtam ezt-azt róla,
például hogy arisztokratikus, közömbös,
de mindenki csak arra figyelt,
csatlakozhat-e már az ünnepléshez?

Most persze ócsárolják mások is,
nem mondom, megérdemli vastagon,
mégis méltatlan ez hozzánk teljesen,
inkább a léha barátait lepleznénk le
- van itt azért közöttünk egynehány -,
hogy megszabaduljunk tőlük is végre,
és a közösségünk igazi közösség legyen.

Gyagya bácsi tanácsa

Igen, fiacskáim,
kapaszkodjatok csak össze,
támogassátok egymást,
ti dülöngélő, bolond fiúk,
hosszú még az út hazáig,
hosszú még az út,
a rumszagú szélben,
a sörszagú szélben,
csak vonuljatok,
fütyüljete, botladozzatok,
csak a halottak nem félnek,
hosszú még az út a fuldoklásig,
a magányos zuhanásig
hosszú még az út.

Növekvő veszteség

Nem az elérhetetlen, mozdulatlan
örökkévalóság, nem a megdicsőülés,
s nem is az elismerés, a siker,
csak ez az idei nyár a fontos,
csak ez a szikrázó mai nap,
a napozás, a tenger, a kagylószedés,
csak ez a rozmaringbokor, a pálma,
ez a fűszeres szagú, déli táj,
a rákászás, a konyak és a sör,
csak ez a forró, isztriai délután,
csak a kislányom nevetése a fontos,
a lusta hullámverés, a sós ízű permet,
a hosszú combú lányok nyújtózkodása,
a ciprusok mozdulatlan, fekete tömege,
csak ez a kicsi hangya,
amelyik itt araszolgat az asztalomon,
s akiről semmit sem tudok, csak látom
amint terhét cipelve eltűnik,
megindul lefelé az asztal lábán
fürgén és ügyesen, s a jókora morzsát,
a fene se érti hogyan, de továbbra is
biztosan tartja feje fölé,
csak a szájalom a fontos, a figyelem,
csak ez a fájó gyönyörűség,
amivel röpké ideig, gyarlón
követni tudjuk ahogyan
eltávolodnak, elszakadnak tőlünk
a dolgok, a barátok, a tárgyak,
csak ez a nyomorúság a fontos,
csak ez a növekvő veszteség.

Konkrét vers

Pula, 1977. július

Szabályos, kimért időközökben:
hetente kétszer vagy háromszor,
s naponta tíz-húsz alkalommal
vadászgépek húznak el fölöttünk
(nyolc-tíz-tizenkét gép lehet,
s mindig párosával járnak,
akárcsak az élőlények)
ötven vagy száz méternyire.
Váratlanok mint a késszúrás.
Dobhártyát repesztő robbanással,
süvöltve pásztázzák végig a partot,
s mindig Abbázia, Fiume felé,
északról déli irányba.

Céljukat, rendeltetésüket nem ismerem,
de nyomasztóak és idegesítőek,
már-már elviselhetetlenek.
Bizonyára az én hibám, de számomra
a gyerekkori bombázásokat,
az agyagföldbe vájt, primitív óvóhelyet,
a barackfa alá elásott lódögöt idézik,
s bal kezem középső ujjának
szétroncsolt és lenyisszantott
első félperecét, ezt a fura,
befelé forduló, enyhén
visszataszító körmű csonkot,
amivel harminckét évvel ezelőtt
megjelölt engem is a háború.

Fehér Julianna

Az egykori arcképfestő alázatával,
gyökérből, répából, vöröshagymából,
illatos gyümölcsfüzérből, sarkantyú-
virágból, büdöskéből és olajbogyóból
próbálom összerakni arcodat,
a romlandó anyagból a fonnyadó,
pusztuló vonásokat, a pótolhatatlan
és egyszeri remekét a világnak,
de semmi eredménye nincs a kínlódásnak,
hiába faggatom a föld gyümölcseit,
szétmaszatolódik kezem alatt a kép,
pedig tizenkilenc év távolából is hallom
az egyetlen s utolsó telefonbeszélgetést:
a suta kérdéseket, a tanácsokat, a sírást,
amiből megérthettem volna hogy, de nem,
én nem gyanakodtam akkor semmiféle búcsúzásra,
nem ügyeltem az elfogódott hangra, az aggódásra,
de ha rájöttem volna, mondd, te kedves árnyék,
akkor elviselhetőbb lenne most hiányod?

Elvadult, magányos arcok

Beszéljünk arról,
ami van s ami nincs,
a jelen időről,
a gerincfájdalomról,
a nikotinmérgezésről,
az elkurvult barátokról,
a kialvó érdeklődésről,
erről a pocsolya létről,

melyben nincsen áldozat,
csak fürge gyilkosok,
méregetjük egymást
pojácák és balekok,
farsangi maskarában,
szerepet játszva, hazudozva
egymás iránti megbecsülésről,
közös célról, egyebekről,
lányok szoknyája alá bekukkantva,
szerelemről, örök húségről,
pedig minket is anya szült,
s mielőtt még élve megbüdösödnénk,
vagyis hát mielőtt a testszag,
testünk szaga észrevétlenül
s mégis rohamosan fölerősödne,
szeretnénk találni vagy hallani
valami elfogadható magyarázatot,
valami hihető mesét,
mint a kisgyerek egyedül,
amikor fél a sötétben,
de nincsen semmi megnyugtató,
csak a mások szenvedése,
önzése, ügyeskedése látható,
csak az elvadult, magányos arcok
úszkálnak ebben a közönyös forгатagban,
távolodnak és közelednek egyre,
csoportokba verődve hadonásznak,
aztán szétválnak ismét reményüket veszelve.

A gyász

Ó, növényi öntudatlanság,
imbolygó, karcsú láng,
ösztönös fölfelé törekedés,
valami mámorító kapaszkodás,
valami mámorító lebegés,
önfeledt csapkodás és
lassú föloldódás
abban a gyönyörű,
delejes, nedvdús közegben,
igen, az volna a jó

ha nem tudnám,
amit tudok, s amiről
már a csontjaim is tudnak
recsegve, meszesedve,
vagy ne láttam volna legalább
október hatodikán

a gyanútlan áldozatot,
az aggastyánná vénült,
ördögös, vidám fiút
bizakodni és tervezgetni,
akkor talán még képes lennék
holmi esztelen kalandra,
bolondozásra, reménykedésre,
de így csak a porban forgolódom,
csúszom-mászom a földön

értelme nincs,
mégis mint a megbabonázott,
lassan elmerülő bronzszobor,
itt állok mozdulatlanul,
megvakított fáklyaként
üszkösödve és korhadozva,
tehetetlenül mint a kődarab
az iszapos tófenéken,
s körülöttem a sötétség lobog,
a tündöklő fény fonákja.

Öregség

És akkor majd
fáltól falig botorkálunk.
Mindig van valami elérhető,
megfogható és tapintható,
érdes tárgy, ami ellenáll.
Mindig van valami részlet,
amiért érdemes megmozdulni,
ami a végtelen közeli,
érzékletes képe.

Egy elmosódó arc,
egy mosoly. Soványka vigasz annak,
aki már semmit nem remél,
s mint beszennyezett kút fölé,
úgy hajol emlékei fölé.
De mégiscsak vigasz:
egy korty ital a szomjazónak,
egy édes szippantás a fuldoklónak,
s többet talán nem is érdemelnénk.

Várakozás

Nyirkos tenyér, izzadó halánték.
A fül, az orr kiszőrösödve.
Úgy vergődöm itt elhagyatva,
mint az elítélt, ki évek óta már
a késlekedő kivégzésre vár.
Bármelyik pillanatban
jöhetnek érte, mégis mosolyog.
Hagymát és szalonnát kér vacsorára.
Kortyolgatva issza a bort,
aztán újra tölt a pohárba.
De éjszaka sosem alszik, figyel.
Feléje puha léptek közelednek,
s az ajtó előtt megtorpannak
újra és újra minden éjjel.
Nem tépik fel az ajtót durva kezek.
Folytatódik hát tovább a kínzatása,
kényszerű itt-tartózkodása:
az értelem fájó tapogatódzása,
a test botor rúgkapálódzása,
hiábavaló, ösztönös reménykedése.

Mégis

mintha csak átutazóban
időlegesen
megszállva egy-két napra
egy olcsó vidéki szállodában
úgy élek itt
mintha csak idevetődtem volna
s valami csatlakozásra várnék
ami egyre késik
ténfergek a hajnali ködben
kiismerhetetlen torlaszok
csapdák és indulatok között
meg-megújuló reménykedéssel mégis
az emberi mértékkel mérhető élet
valahol itt lapulhat
karnyújtásnyira tőlem

Idill

Reggelente
amíg a kávéét iszom
az asztalon teszkek-veszek
s az egyik cigarettát
a másik után szívom

rímek és rémek zakatolnak
időszeletek csörömpölnek
s közben
mint szőrehullató
bőrbeteg teniszlabdát
borostás államat
vakargatom

Embléma

Nem azt mondjuk, amit gondolunk.
Nem azt tesszük, amit szeretnénk.
Mint a domesztikált vadállatok,
remegő inakkal, vérbeborult szemmel
hajbókolunk, olvadozunk.
Ilyenek vagyunk. Hízlaljuk a bajt,
a nyomorúságot, a gonoszságot.
Lessük gazdáink minden óhajtását.
Dicsérjük az agyalágyult vartyogást,
a selypegő gügyögést, a víziló-
termetű táncos lomha piruettjeit.
Szempillantásra nevetünk, tapsikolunk.

Profán szertartás

többszöri nekifutás után
milyen lesz az éppen előttem álló
tapogatózások udvarias kézfogások
átunatkozott előadások után
a hőskor rutinos fölemlegetése
az emlék-cafatok gondos és
ismételt összekaparása után a bortól
a pálinkától följazva a sajtó csontokat
a nikotintól büzlő falak között
milyen lesz a negyvenévesek tánca
ki kivel és hogyan milyen szereposztásban
megismételjük ki tudja hanyadszor
ugyanazt a szájalmas komédiát
a magunk mulattatására
most a kocka és a játék jegyében
fontoskodva hajbókolva dülöngélve
tört döfve a közönyös szivekbe
csipkenadrágot lobogtatva
dideregve a rögeszmék záporában
fölismerhető lesz-e majd a törékeny
a lángnyelv-imbolygású jeladás
a fuldokolva menekülő lányalak

a hajnali derengésben a sugárzó
távoli tűzgömb a páraktól opálos
magnéziumfáklya és lobogó koronája
amiért annyi keserű csalódás után is
röstelkedve émeltyegve útra kelünk
amihez ilyen gyarló alkalmat is kihasználva
megszállottként alázatos szívvel közeledünk

Két régi vers a szerelemről

Távolodóban

elindul
egy vékonyka sírás
befelé csörgedezik
egy virágcsokor imbolyog a kézben
egy fehér porcelán szárny remeg
az agyvelőbe hasít
hallok szárnycsattogást
szárnysuhogást
hogyan ne feledjem
hogyan soha el ne feledjem
a forró suttogást
a nyílvesző-ívelést
százszor megtörténve is
az egyszervoltat
hogyan minden éjjel ízlelhessem
tőled elszakítva is
a páros játék bódulatát
a földrengés kegyelmét
az édes halál közelségét
a bőröd selymét és nyirkát
az öled bársonyát
a mézet a keserű bürköt a vért
mert nem volt elég
csontjaim parázslanak
csontjaim sajogva
sóvárogva emlékeznek
az esetlen mozdulatokra
a vonzódásra a riadalomra
lassú kortyokban nyelném
újra és újra drága lényed
mámorító közelséged
soha meg nem unnám
veled a létezés szégyenét
elviselni megtanulnám
de fogytán már időnk
otthonunk és vesztőhelyünk

ez a sivár kietlen terep
ne sírj te gyönyörűséges
ne fordítsd el a fejed
öleljük inkább át egymást
vacogva hideglelősen
ameddig csak lehet

Találkozás

Nincs előtörténete,
nincs folytatása.
Egymagában áll,
rokontalan pillanat,
sugárzó rádium.
Nem hasonlítható
semmiféle más találkozáshoz.
Olyan volt csakugyan
mint a villámcsapás.
Kívülről nézve, mulatságos,
távolabbról, nevetséges, sőt,
szánalomra méltó incidens, amiről
többnyire tapintatosan hallgatunk.
A régmúlt időkben
ilyenkor kellett a delikvenszket
hosszabb külföldi útra küldeni.
De hát megváltoztak a szokások,
s a szereplők egyébként se fiatalok.
Még sincs semmi baj.
A körülmények erősebbek,
mint a szülői kényszer.
Így aztán sosem kell rádöbbenniök,
hogy csak rebbenésnyi ideig tart
a lelkendező ábrádozás.
A magány föloldhatatlan jégtömb.
Előbb-utóbb megérkeznek rendre
a test gyötrelmei, a lélek
fogvacogtató látomásai.
S akkor úgyis magára marad,
egyedül vergődik minden ember.
S vigasztalásul még csak annyit:
előbb-utóbb elcsitul a sugárzás is,
és az ürességben már csak a hiánya fáj.

Az arcképfestő játéka

Az egyensúlyozás korlátai

A félelem kötelékeivel nem törődöm,
bársonyos, puha ölelésre tárva karom,
a békét hirdetem s védem minden áron,
arcom mint a tó tükre alkonyatkor,
vigaszt tőlem mégse várjatok.

Csak magatokra számíthatok a bajban,
én riadtan menekülök, ha a rend meginog,
én sietve elhagylak titeket is a gyászban,
ha többre kértek mint amennyit önként adok.

Álom és valóság

Csak a csönd, a visszhangtalan éj
súlyos tömbje. Az ezüstitorkú kutyák
ugatása kristállyá dermedve ragyog.
Távolodó, kecses hintó a fák közt, a kerti uton.
Ahogy a fény kettészeli, leválik arcom fele.
Kiáltanék, de a hangomnak nincs ereje.

Mocsokban élni inkább! Testközelben!
Arra vágyom, hogy valóságos legyen, ha
gyarló és fájó is a megvalósulás.
Dadogó hülyegyerek minden képzelődés;
a káprázatoknál tündöklőbb egyetlen élő virág.

A porban

nincs más reményünk csak a láng
az eltékozolt éveket koloncként
gyávaságunkat üszkösödő sebként
igyekeztünk az idő múlását feledni Uram
pedig elküldted hozzánk bohócodat Jónást
álruhában járt aki félt közöttünk
lenyúzott testünk most a porban

Kollázs

por-felhő hamu tornyosodik
a templomok kapujában
pihen már tudja már
pőrén ez vagyok én

tűzben és az izzadásban
idegen köldöksinóron
bíráim között ott lesz a tél is
Orpheus a zavaros égi jelenség
repülünk a kegyetlen térben

Az elutasított

Pancserok között a helye. Ez volt
a válasz, valahányszor komolyra vált a játék.
Roncsolt idegekkel nem lehet egzisztálni.
Ahogyan elérzékenyült, ahogyan jajongott,
nincs arra mentség, elfogadható magyarázat.
Csak a kamaszok kíméletlenek, csak a holtak.
S az elfecsérelt alkalmakat senki sem tartja számon.

Jaj megöregedtem, ostoba voltam, ezt mondja.
Át- és átvirrasztottam annyi éjszakát, ezt mondja.
Nem volt egy önfeledt, józan órám, ezt mondja.
Ostorral, szöges övvel törekedtem a jóra, ezt mondja.
Sokat gyöttrődtem, értelmetlenül és hiába, ezt mondja.

A balga szűz

Szépségem romjain, siratva ifjúságom,
itt élek magányosan, gyámoltalanul,
csecsemőként csodálkozva, gőgicsélve,
s az igazamat védve makacsul
ebben a lelketlen, idegőrlő küzdelemben,
amit megnyerni semmi esélyünk,
s hiába reménykedünk holmi csodákban,
arcunkat csakhamar iszap és sár lepi.

Álmomban még szabadon kószálok,
égboltomon a Nap s a Hold ragyog,
leomló falak között is a lángot őrzöm,
mert mást tenni e földön nem tudok,
csak az időnk kevés, csak a test erőtlensége.

A csillagjós

Kiegyensúlyozott és derűs vagyok.
Az első szó, amit kimondok, s a
rákövetkező is, talányos, csalétek.
Álarcomat a kérdésekhez igazítom.
Tőled is függ, hogy milyen vagyok,
s azt javaslom, amit elvársz tőlem.
Olyan vagyok én, mint a torz tükör:
nemes vonásaidat bennem csodálhatod.

Ennyit a hókuszpókuszról, a mutatványról.
Ne kérdezz többet, ha félsz az igazságtól, mert
dadogva elsorolom, hogy mit mutatnak az égi ábrák.
Romokon átgázolva újabb s újabb romokra találunk, s
ezeken túl ragyog csak holmi pislá fény.

Fifre

Sehogyan, így-úgy, drótakadályok gubancában,
idegesen és riadtan, mint egy kecses ragadozó,
paprikajancsi-sírás rovátkáit betűzgetve,
olthatatlan éhséggel-szomjúsággal, kíméletlenül,
s öngyilkos megátalkodottsággal az éjben.

Gyúlékony fogalmak s érzelmek rabjaként,
igen és nem között, a halál pitvarában,
ugy tempózva mégis, mintha háromesélyes kockajáték
lenne ez a fájó, viszolyogtató vesszőfutás,
aztán a kép elhomályosul, a hang szertefoszlik.

Oh les beaux jours

A parázna szuka nem én vagyok.
Éjszakákon át sírtam, virrasztottam mégis,
s te nem jöttél. Csak hánykolódtam az ágyban,
egyetlen szóra vagy néma intésre várva.
S rabszolganőként lestem minden óhajod,
fáradtságot és időt nem kimélve.
Nyomorúságom már teljes, fokozhatatlan.

Keserű emlékek keserű levében ázom.
Kamaszkorom kristályos áhitata,
tündöklő vidámsága, bizakodása, ó!
ha még egyszer betölthetné jonhomat!
Lennék újra, aki voltam, alázatos és parázsló,
s idegesen vibráló, karcsú hölgymenyét,
nyíló rózsa, szikrázó, védtelen gyönyörűség.

Furcsa, szokatlan álom

Nincsenek itt semmiféle madarak.
Nincs szárnycsattogás, nincs csivitelés.
Nincsenek virágzó, zölden lángoló bokrok.
Feketén, lucskosan a földre hanyatlik a fű.
Kénsárga füst, mocsok, bűz és olaj.
Olyan elhagyatott és sivár ez az álom-
ban látott táj, mint egy századeleji
ipartelep. Málladozó falak tövében

két girhes eb marakszik. Mintha egy
naturalista regény díszlete, cselekménye
egyszerre csak megelevenedne. Aztán
remegni, hullámozni kezd a kép.
Meredekfalú úton, ökörcsapáson baktatok.
Nyár van. Viszem az ebédet nagyapámnak.
Lustán lépegetek mezítláb a porban,
a forróságban, aranysárgán izzó
gabonatóblák közt egyedül;
ma is kilencévesen, klottgatyában.
S olyan boldog vagyok, hogy
majd megszakad a szívem.

Kislányomnak

Kifosztottan és meggyalázva
állok itt. Üres kézzel.
Amit adhatnék, megfoghatatlan,
szétporló virágszál.
A mocskos pofájú szörnyek ellen
egyetlen illatozó rózsa.
Por és hamu lett minden egyéb,
hiába igyekeztem.
Az évek során csak erőm fogyott,
kudarcaim szaporodtak;
de ezt sértetlenül megőriztem, őrzöm,
s így nyújtom át.
Nincs valóságos teste és formája,
lángol mégis mint a foszfor.
Az erőszak ellene semmit sem tehet.
Ez a törékeny semmiség
erősebb mint a pokol hatalma,
erősebb mint a halál.

A látogatóhoz

Vártalak. Várlak
negyvenkét éve már.
Most végre itt vagy.
Kikészítve áll
az asztalon a bor.
Hozom a szódát.
Itt a pohár.
Ülj le!
Ne, ne szólj még!
Pihend ki magad,

s aztán figyelj,
hogy híven
számolhass be arról
az én szigorú
távoli uramnak,
amit hallottál,
amit láttál.
Én csak arra kérlek:
mondj el mindent!
Ne hallgass el semmit!

Mondd csak el bátran:
én, a nyomorult teremtmény,
úgy élek itt a földön,
olyan kiszolgáltatottan,
olyan védtelenül,
mint az a kicsi bárány,
akit már születésekor
a vágóhídra szántak.
Éhség és szomjúság gyötör;
messzi csillagok fénye igéz,
s itt lent a porban kell,
céloamat nem ismerve,
magamra hagyottan,
tévetegen botorkálnom.
Amíg időm kitelik.
Amíg az édes levegőt
újra és újra beszívhatom.
Nem tarthat
ez már sokáig.
Csontjaim csikorognak;
fogaim lazulnak,
odvasodnak,
sorra kihullnak.
Olyan vagyok én már,
mint a mutató
nélküli karóra,
mint a kicsorbult,
repedt vizespohár,
amit csakhamar
a szemétre hajítanak.

Mégis jó, hogy eljöttél,
hogy itt vagy
karnyújtásnyira.
Most végre elmondhatom,
olyan boldog vagyok;
szabadon sírhatok,
panaszkozhatom,
te meghallgatod.

S közben bátorítasz.
Lefoszlik végül
a harag pecsétje,
a szégyen rólam;
felölthetem újra
ünneplő ruhám,
s lobogó fáklyával
máris indulhatok,
hogy csatlakozzam
az úton hosszan kígyózó,
távolodó menethez,
szenvedő társaimhoz,
akikkel majd
közösen zengjük:
gyönyörű ez a föld,
gyönyörű ez a víz,
gyönyörű ez a tűz,
gyönyörű ez a levegő!
ó, te Hatalmas!
gyönyörű ez a világ,
gyönyörű ez a fájó élet!

Sivatagi följegyzések, 1985

Előszó

Porrá és hamuvá lesz minden egykoron.

Azazhoggy nem tudom, mivé,
de nélkülem, nélkülünk.

Sokáig csak ennek az elcsépett,
megcáfolhatatlan igazságnak
a bűvöletében éltem.

Eszmélkedésem óta,
kamaszkorom óta;
évtizedeken át.

Megátalkodottan és megbabonázottan.

Aztán egy kétségbeesett pillanatomban
kitaláltam a magam mentségére,
az elvesztett túlvilági vigasz pótlására
a költészetet.

Mintha bármire is volna
mentség vagy vigasz.

Mintha lehetne.

A szó csak szó.

Engedelmes, gyarló eszköze
szorongó álmainknak,
a valóság titkait fürkésző,
lobogó indulatainknak.

Porrá és hamuvá lesz minden egykoron,
nem mondhatok ennél biztatóbbat.

Ezzel a rögeszmével indultam el,
ezzel a finoman árnyalt fölismeréssel.

S tulajdonképpen még ma is
csak ezt ismételve,
értelmezem és magyarázom.

Mégis időközben valahogy
a visszájára fordult
ez a keserű, barbár jóslat,
illetve a tanulsága.

Árnyékában a dolgok
mostanában különös
metamorfózison esnek át.

Leroskadásuk előtt
egyszerre csak vibrálni kezdenek.

A mulatságosan bumfordi emberek
törekenysége, szépsége
hirtelen fölragyog.

Mintha varázspálca érintené őket,
delejes fényben áznak.

Aztán persze széthullanak,
alámerülnek az éjbe.
Szertefoszlának mint a látomások.
Mintha nem is léteztek volna,
oly közönyösen, hibátlanul
hőmpölyög az idő tovább.
S a költészet sem őrzi meg őket;
előbb-utóbb szétporlad a nyelv is.
Hiába küzdök értük én,
földön vonszolódó árnyék.

Novemberi látomás

a csönd meredélyén,
határmezsgyéjén
a jónak és a rossznak,
rovarlábakon araszol
a lucskos, őszi avarban,
rothadó falevelek közt,
a sárban előrefurakodva

mulatságos és szánandó
az a töretlen igyekezet,
amivel átgázol
a fűcsomókon, göröngyökön,
elvetélt lehetőségek roncsain,
kudarcok foszló tetemén

egyre kifosztottabban,
egyre elszántabban,
valami távoli,
ismeretlen cél felé törekszik,
most mégis meg-megáll,
semmiségeken tépelődik
tanácstalanul és riadtan

Az áldozat

Törékeny, hosszú száron
imbolygó, növényi rémület,
az őszi esőben, éjjel,
odakünn a széljárta,
köves fennsíkokon,
ahol a csatakos sötétben
visszhangtalanul dobog a szív,
s a jajkiáltások lángjait
szétszórja a szélroham

A csillagtalan ég alatt,
a nyirkos, csontig hasító hidegben,
a szórtanul agonizáló füvek,
hajladozó gizgazok között
egy eleven, lüktető pihegés,
ami reggelre megtörettetik,
amit ezüsttel futtat be,
széppé hazudva eltakar
a novemberi dér

Az útra készülődés

Különböző terveket kovácsolunk.
Ábrándozunk és képzelődünk.
Mint a sakkjátékos, józanul
latolgatjuk lépéseinket.

Minden fordulatra fölkészülünk.
Mégis váratlanul csap le ránk,
ragadozó madárként a vágy,
a limeseken túlra hajszólo.

Fohász

Az ifjúkori vágyat megtagadva kérem,
ha már alkalmatlan leszek a jóra,
a józan önismeretre vagy a cselekvésre,
a váratlan és hirtelen halál kegyelmét
add meg nekem, Uram.
Ne kelljen betegen, fáradt testtel
nyüglődnöm, vonszolódnom évekig.
Ne kelljen röstelkednem, szégyenkezniem.
Ne kelljen megutáltatnom magamat
rigolyáimért, szagomért, nyomorúságomért.
Ne zavarjam túlzottan a környezet nyugalmát.
Ne kelljen könyörögnöm a halálért,
amikor értelmetlenné válik már a szenvedésem.

Szélcsend

Most csak a várakozás, a szomj,
a forró levegő, a káprázatok.
A vaksi hunyorgás, a botladozás
az irgalmatlanul éles fényben.
Az utolsó roham előtt a szélcsend,
az öntudatlan nyújtózkodás,
a hús kábulata, az ösztönök
alattomos munkálkodása.

Az álmok csalóka légvárai,
ahogy sziporkázva fölépülnek,
ahogy örvénylenek, leomlanak.
S e látványos forгатag mélyén
csak a nyugtalanító kétség,
az üresség lüktető, baljós csillaga.

Szolgák között szolgál

a költészet halódik
napja leáldozóban
TÁVOLODIK TÁVOLODIK
ahogy öregsünk
már nincsenek szavak
csak szólamok burjánzanak
kényszerpályán sodródik a gyakorlat
az emésztőgödör felé

s jól van ez így
kívülről a közöny fojtogató gyűrűi
belülről az öntelt igénytelenség
a gög sziporkázó petárdái
PUSZTULJON EL VÉGRE
LEGYEN PORRÁ ÉS HAMUVÁ
hogy újjá születhessék egy fűszálban
egy önzetlen lázadó eszméletben

Töletek távolodóban

a kerítés léceit ütögettem,
a házfalat súrolva suhantam,
át a siralmas utcák során,
át a keserű évek gázlóján,
mintha szélroham sodorna,
nekiütődtem lámpaoszlopnak,
fának, félrehúzódo,
tétova járókelőnek,
a körvonaltalan homályban
jobbra és balra csapódva,
bukdácsoltam közeledve,
aztán a nyirkos léghuzatban
sodródtam tovább gyökértelenül,
hüvelyknyivel a föld felett lebegve,
tehetetlen bábként forgolódva,
rabjaként az esztelen bizakodásnak
tovarántott egy váratlan örvény,
s távolodom most rohanvást,
mint uszadékfa az árban,
karomat hiába nyújtva felétek

Rögeszme

riasztóan kevés
amit tudok
s csak ámuldozom
mikor a régmúlt
auktoraít lapozgatom

ők szemrebbenés nélkül
döntöttek így vagy úgy
s erre én csakugyan
képtelen vagyok

pedig nem a bátorság
a fölkészülés
a fölcсипеgetett
a hasznosnak vélt
s a kifelé csakugyan hasznos
ismeretanyag kevés
amivel úgy-ahogy
mégiscsak rendelkezem
(bár az is lehetne több)
hanem ami mögötte van
a csontjaimból sarjadó
a sötétben munkálkodó
sorsformáló erőről tudok
a szükségesnél
a minimálisnál is
kevesebbet

ösztönösen csapódó
egész testével tájékozódó
ide-oda cikázó rovar
minden pillanatban
rögtönzésre kényszerített
mások szemében
mulatságosan menekülő
vergődő vad vagyok csupán
kérlek ne figyelj rám
ne kövess

Öreg barátom

csak azt ne hidd
valami fényes happy end
nyilvános megdicsőülés
dübörgő tapsvihár
vagy más efféle
cirkuszi látványosság
fogad a végső kapunál

ilyesmit ne várj
ne remélj

nincs szájalmasabb
mint az elismerésre áhítózó
túlbugzó hiúság
függetlenül az érdemektől
illetve a meglétüktől
a ripacskodó hadonászás
még szájalmasabb

tudod hogy mennyit érsz
ki vagy
s bőven elég
ha te valóban tudod

korhadó fatörzs
szárnyaló és aláhanyatló
földbe süppedő lobogás
villódzó majd kialvó fénycsóva
a kietlen ég alatt

Elsuhanó képek

ami elmondható
és rögzíthető
az a semminél aligha több
ügyetlen irkafirka
csalóka vízfodorra
bízott üzenet
porba karcolt ábra

látsz tömör sziklafalat
az éjszaka mélyén
keskeny nyiladékot
melyen át
nem a fény
süvít az űr hidege

az egyszerű dolgok közt járva
födetlen arccal
tanácstalanul bóklászva
olykor mégis meglegyint
a langyos napsugár
a teljesség igézete
a bűzölgő hétköznapiokban
a zavarbaejtő bizalom
a gyanútlan öröm tipegése

amikor nem is várod
parázsként fölizzik újra
ami nincs már
egy puha simogató tekintet
egy suta mozdulat
egy öregedő arc
esendő gyámoltalansága

Sivatagi följegyzések

*... fent a magasban a sasokat
fűtyülve vonulni láttam.*

Csontváry Kosztka Tivadar

nincsenek készleteim
napról-napra élek
akárha a sivatagban
levegőtlen közönyben
velőt sorvasztó szárazságban

mintha az üresség buborékja
burája venne körül
melynek falán
nem hatol át
a vér zamata
a külvilág ezernyi íze

ilyesféle lehet
a pokol kínja
s az izzó kemencében
szétfoszló káprázatok közt
egy korty ital hiánya

*

ez hát a férfikor
a hulló hajszálak
a keserű fölismerések
a rögeszmék időszaka

riadtan és szégyenkezve
elfordítja tőlem arcát
távolodik az égi
s a földi szerelem
távolodik a remény is

*

fáradt vagyok
közönyös vagyok
mint a hitevesztett prédikátor
örömet nem ad a szolgálat

teszem a dolgom kedvetlenül
fegyelmezett arccal
nyugtalan szívvel

*

mintha mindenre volna még idő
mintha a készülődés volna
az egyetlen esély
mintha nem a kényszer űzne
mintha az arcomon
nem mélyülnének a ráncok

*

álarccokat próbálgatunk fiatalon
aztán az egyik váratlanul arcunkra forr
s ott is marad letéphetlenül
formázva torz vigyort
meglepetést vagy bárgyú mosolyt

*

Kezdetben alig észrevehető,
apró repedések, kihagyások,
az energikus fegyelem,
az önzés eltakarja.

A lendület íve töretlen,
ideig-óraig ellensúlyozható,
pillanatnyi megingás,
ami később tagadhatatlan
s egyre gyorsabb zuhanás,
elszakadás és kapkodás,
búcsú nélküli merülés
a vak, formátlan agyagba.

*

kérdéseinkre nincs válasz
hiába mondom el
hiába mondod el
csak a szél zúg a kertben
csak a lomb sóhajtozik

*

a létről most nincs mit mondanom,
a lényeg kifürkészhetetlen talány,
ismeretlen felhők mögé rejtőzött,
földalatti üregekbe húzódott,
hallgat és lapít valahol,
miközben a felszín háborog,
rikácsol és kellemedik

*

Mint a különködő,
izgága csodabogár,
kisvárosi világfi,
igényes hedonista,
olyanok vagyunk éppen.
Nekünk aztán akár így,
akár úgy, ahogy se jó.
Elég volt a szócséplésből!
Így kezdte, aztán kihátrált
álmomban az előadó.

*

Nem tudok én
zsírban aszalódni
nyugdíjra várni
köszvényben megöregedni
beöntésre várni
kacsán rostokolni
fürdetésre várni
fogsort kivenni
bénán nevetni

*

Csendes éj

Li Taj-po nyomán

Idegen ágyon ébreszt ragyogás;
a földön minden deres, zúzmarás.
Föltekintek, a hold hidegen ég.
Főm hajtva, az otthon sajgó parázs.

*

A küszöb

Torzolt pihóka evitte gyál,
szemörceit az idves gyopálta ott.
A pásztó pirreg, a hál suhong,
a pisla estvény té s tova száll.

*

Csak a képek hangulatára emlékszem
outsiderként trappoltam utánatok
a sok cigarettától ivástól lepedékes szájjal
locsogtam felelőtlenül locsogtam álmatagon

*

Ironikus önarckép

Ez vagyok én: az ismeretlen
homályból érkező jeleket,
menekülő szárnyas vonulásokat
fürkésző madárjós,
a csillagállásokat értelmező,
hegyes süvegű asztrológus,
tanácsokat osztogató,
mások műveit megítélő,
ostoba iskolamester,
a betűvetést sem ismerő
nebuló, lelkes tanítvány,
hajladozó nádszál a szélben,
kopár szirtfok a viharban,
pislákoló fénysugár
mielőtt leszáll az éj.

*

a napihírekhez tapadva
kombinációkra készen
a sorok közt tájékozódva
a rejtjeles üzeneteket
fölösleges buzgalommal
rögzítve silabizálva

*

Kisebbfajta műtétre várva
harsog a tévé ketyeg az óra
a szomszéd szobában a fal mögött
hallgatózik a tál nyiszorog a kés

*

Nevezetes dolgok nem történnek mostanában.
A környezetemben csupa köznapi ember,
kótyagos ifjú, öregedő bohém, pocakosodó családapa.
A pénzhiány általános. Ügyeskedünk
mindannyian. Ki így, ki úgy. A munka mellett
egyébre alig jut idő. Vágyaink szerények,
terveink kisszerűek. Olyanok vagyunk,
mint az út porában heverő kövek:
a banális élet átgázol rajtunk.

*

Ragacsos tálon vergődő,
szárnyas rovarok:
hangyafélék, öten-hatan,
iparkodnak, menekülnek
a tál pereme felé;
hátukon meg-megcsillan a fény.

*

A tenger.
A saját olvasatom szerint.
Zsákutcából újabb zsákutcába.
És nem kapcsolódnak,
egymáshoz súrlódva,
megpördülve szétválnak ismét
a dolgok, a tárgyak,
az egymásért parázsló kócbabák.
Ismét magam vagyok.
Ilyeneket mondanak.

*

az útszélre vetve
kristályként ragyog
sisteregve forr
növényként bókol
darázsként dőzsöl és kering
saját törvényei szerint

*

a hétköznapi tárgyak között tárgyként,
az állati, a növényi lét alá bukva,
az öntudat sajtó csápjait kioltva,
ahogy a harapófogó, a kalapács, a szög,
kézhözálló, ügyes szerszámként,
bárki kezében suhogó korbácsként
alakítani, formálni a világot,
ez lett a sorsunk, sóhajtják az árnyak

*

Közbevetőleg

Olyan jó, hogy nem figyeltek,
nyavalygásaim érdektelenek,
a sok kiválóság közt
úgyis csak téblábolnék,
s ha van rá lehetőség,
ők majd elmondják:
mit, miért,
s hogyan kell úrrá lenni,
vagy hogyan lehetne
úrrá lenni, ha -
én csak felelőtlenül fecsegek,
gyarlóságomtól iszonyodom,
s bátor kiállításukat látva,
folyvást szégyenkezem.

*

Írói tanácskozás

Az első tiszta szóra várva
írom ezt, fülelve,
semmibe révedő tekintettel,
Zágrábban, a hotelszobában.

Odalent, a tanácsteremben,
az irónia és a kortárs irodalom
kapcsolatáról folyik a szó,
hiábavaló buzgalommal.

Színészkedés és póz; szövevényes
helyi érdekek csatáznak,
előlük menekültem a szobámba,
s megülök itt cigarettázva a csöndben.

*

Suttogások

A rendelkezésedre álló idő kevés,
a lányok meg egyre szebbek, fiatalabbak.

*Éjjélkor záróra lesz, hová sietsz?
Búcsúzkodni korai még.*

Amíg lehet, lépj tovább,
terveid úgyis szétporladnak.

*Szétporlad a múlt is.
Igen, a széppé hazudott múlt is.*

Pártatlan bírót ne remélj!

*

Ne magyarázd! Csináld!
És ne törődj vele,
értik-e, követik-e,
helyeslik-e, elvetik-e?

Előtted és körötted a sivatag.
Előtted üres a tér,
előtted az irdatlan sötét.

Vágj neki, ha akarod,
vágj neki, ha nem,
vágj neki, mert
nincs más választásod.

*

Azokért s azért

aki gyöngé és veszendő,
akit nem becsül senki,
akit csúfolnak, kifiguráznak,
akit üldöznek,
mert a véleménye más,
az arcszíne más,
aki ügyetlen,
akit folyton megaláznak,
aki nem tud visszaütni,
akitől viszolyogva elfordulnak,
mert éhhetetlen,
a játékszabályokat nem ismeri,
jogtalanul ágál, háborog,
a légkört mérgezi,
fennkölt dolgainkba belerondít,
aki nem számít,
egy névtelen senki,
aki nem viszi soha semmire,
aki bárkinek szabad préda,
akit emberszámba se vesznek,
akit csak megtúrnek,
ha nincs más megoldás,
akiért nem háborog senki

Babits-embléma

fénylő, fekete kavics,
sötétragyogású,
bársonyos tapintású

fatokban őrzött,
kényes fuvola,
keskeny élű, hosszú tőr

érzékeny műszer,
idegesen kilengő inga,
vijjogó ködsziréna

mocsoktalan, karcsú
kristálypohár a mocskos lében,
alázatos vasreszelék a porban,
amit mágnesével fölszippant az Úr

Expedíció

korán sötétedik, s már későre jár,
egymásra hányva hevernek kacatjaink,
csak a készenlét fegyelme nem lazul,
s a démonok falkája kering a tűz körül,
közéjük csapni, elúzni őket nincs erőnk,
etetni nincsen készletünk, hát várunk,
melyikünk bírja tovább a gyötrő kínokat,
és ha a tűz lohad, ráhajítunk valamit,
tétovázás nélkül, gyorsan, ami akad,
így köszönt ránk végül ismét a hajnal

kopár vidék, jeges holdbéli táj ragyog,
árkok, csapdák, drótakadályok közt a füst,
lomhán és imbolyogva vánszorgunk tovább,
merre s hová? már egyikünk se tudja,
átrohantunk rég kitűzött céljainkon:
nyomunkban vannak mégis mindenütt az árnyak

Egy dedikáció grafikai képe

Szálkás, szaggatott vonalak,
csak úgy odavetve, sietősen.
Mint a rángó madárszárnyak
a szélviharban. Mint a kocsonyásan
dermedő közegben egy-egy rovar
erőtlen csapkodása.
És nem volt rá szavam,
csak így utólag regisztrálom:
ismét egy segélykiáltás,
amit észre se vettem,
amire időben nem feleltem.

A szörny

én nem tudom
miért s hogyan;
megzavarodtak ösztöneim,
taszítva el,
rúgva szét a parazsat,
mindenkitől távolodom,
szeretetre éhes,
csapzott korcs kutya az éjben,
a simogató kézbe belemarok,
nyüszítek aztán

föl s alá a szobában,
faltól falig,
vakoskodva a nyirkos ágyon,
az utcán félrehúzódva,
kerülve az ismerősöket,
lopakodom
a szégyentől roskadozva,
vonszolva árnyékomat
gőgös lélek,
fehérizzású düh,
a mocsokban megmártózom,
pedig olyan vagyok,
mint a többi ember,
mint akit
váratlanul meglegyint
a közeledő pusztulás előszele,
és mégis

Hajnali ábránd

alig karnyújtásnyira
csalogatóan sisteregve
lángnyelvként hajladozva
kuncogva bátorít
hízeleg mint a macska
miákol nyújtózik kéjesen
ám ha utána kapsz
menyétként iramodik
surranva szökik előled
mintha mit se várna tőled
a fejét hátravetve hőköl
lendíti karmait
sebeid nyalogatva
megverten eloldalognál
de most már nem ereszt
rád borul parázsló teste

Ő az, aki

Pohár tiszta víz az asztalon.
A szunnyadó esély, a hajladozó, kicsi láng.
Remegő virágkehely a süvöltő léghuzatban.
Amikor minden összeomlani látszik,
nem rettentí akkor sem a veszély.
Csodaváró bizalma mint a gránit.
S ne legyen, ki elorozná tőle a reményt.

A horgaskarmú rém, a tékozló idő,
ne gyötörje soha, legyen hozzá kíméletes.
Nevemben majd ő vívja tovább e csalóka harcot,
amit megnyerni nem, csak folytatni lehet.

Tanácsok

Ne lépj soha fölkészületlenül
az emberek közé. Légy alázatos és szerény.
Légy kíváncsi a dolgaikra. Hallgasd meg őket,
kérdezd ki őket. Tanulj tőlük, amíg lehet.
Vizsgáld meg érveiket. S amíg hamissága
ki nem derül, semmit el ne vess. Ha jót akarsz,
ne ítélj elhamarkodottan. Magadat csapod be,
ha nem figyelsz minden mozzanatra, ha
üres hólyagnak, ostoba fajankónak tartasz
bárkit is, mert nem érted, mert a véleménye más.

Légy igényes. Ne törődj senkivel.
Befelé figyelj a makulátlan, belső lobogásra.
S ne higgy a szavaknak, a dörgő szónoklatoknak
csak azért, mert izgatóak, vagy szépen hangzanak.
Az irgalmatlan igazság hitvallója sose légy.
Többnyire kiátkozás, önkény és öldöklés
jár a nyomában. S ezekre nincs bocsánat.
Légy megértő és türelmes, megalkuvó soha.
Akik a mások életére törnek, így vagy úgy,
azokhoz ne legyél közöd. Inkább légy áldozat.

Szavak

Szavak körbekeríteni a sajtó, alattomos
fájdalmakat, a fölcsillanó reményt,
az ingatag állapotokat, a köztünk feszülő,
ellentétes vágyakat. Mintha volna még esély
a döntő változásra, mintha elmozdulhatnék
testem burka mögül, s egyszerre legalább
két játszmában kísérelhetném meg
üstökön ragadni a szerencsét,
az ujjaim közt szétporló valóságot.

Szavak, szavak, szavak, elkendőzni a bajt,
vigaszt nyújtani, egymást félrevezetni.
A reménykedőket elkábítani édes mérgével,
gyilkos illatával. Ahogy a politikusok,
a különböző üdvtanok hirdetői teszik, amice,
koronként változó ígéreteikkel, átkaikkal.
Az igen és a nem közt hányódó tévelygőknek
irányt szabva, szertelen álmaikat megzabolázva.

Szavak a megrendülésre, a félelemre.
Szavak a szégyenre, a kiszolgáltatottságra.
Oly korban élünk, hogy kifelé nincs mód
kitörni, hogy kifelé nem is érdemes.
Szavak a hallgatásra, a ponttá zsugorodásra.
Szavak a pislákoló, gyöngye lángra,
amit eltipornak, amit elszigetelnek.
Szavak a hiábavaló önfeláldozásra.

Mint a zuzmó, megtapadni. Mint a por,
elheverni érzéketlen, közönyös szívvel.
Mint a napsugár, csak ontani a hőt,
csak hinteni a fényt, zokszó nélkül,
boldog önfeladással, önzetlen lobogással.
Szavak a békéről. Gyönyörködöm az őszi,
gyümölcsérlelő ragyogásban. Az önként
adódó örömet köszönöm, kevéssel beérem.
Legyen a tiétek, mit tőlem megkivántok.

Régi emlékek vonzásában

őszi délután, őszi alkonyat,
amikor már elpihennek,
a fészkükre szállnak
a didergő, apró madarak,
amikor leszáll az est,
s botladozva hazaindulnak
a kocsmából a borissza árnyak,
amikor elcsitul a szél,
s áradni kezd a köd,
amikor már oly vigasztalan
s oly sötét a tejfehér,
ködben úszó tájék,
hogya vad csaholás,
a kutyaugatás is csalogató,
forró, távoli örömökre emlékeztet,
a jól ismert otthoni zamatokra,
amikre visszaemlékezni oly jó,
még akkor is, ha már nincsenek,
ha számunkra már elérhetetlenek,
s amiknek kínzó emléke
örökké ott sajog a szívben,
s amikre fuldokolva, haldokolva is,
sóvárogva, mindhiába vágyunk

Túl eszméletünk határain

ott keringek majd a szobádban,
kíváncsi szempár, figyelek némán,
mint a fürge gyík, fegyelmezetten,
forrón lüktető torokkal, hálás szívvel,
a tárgyakba rejtőzve, jelt sem adva,
pillantásod kegyére várakozva,
állok a csorba kávéscsésze peremén,
egy pillanatra ott megpihelve,
futólag érintem ajkad nyomát,
majd alakot cserélve lopakodom,
a falak mentén sietve menekülök,
mert űz gyarló végzetem tovább,
újabb és újabb búvóhelyre, cselre,
és mint elátkozott, gyanakvó lélek,
ott nyüszítetek majd a közeledben,
de addig nem szólhatok emberi nyelven,
amíg föl nem fedezed a jelenlétem,
amíg rám nem találsz

Ha ránk tör ama nap

*Azután láttuk, hogy a tenger visszaszívódik,
és a földrengéstől mintegy visszahömpölyög.*

Ifjabb Plinius

szavakkal nehezen közölhető,
én veled leszek, csak ne félj,
vér és mocsok, kengőz, hamueső
árasztja el ismét a világot,
ha elkezdődik a megpróbáltatás,
fordíts hátat a múltnak,
habozás nélkül hányd el kincseid,
ha ránk tör ama nap,
segíts, akin lehet,
ha üldöznek, ha megaláznak,
ha az életünkre törnek,
ne hátrálj, bízd magad a sorsra,
ami elkerülhetetlen, az javunkra van,
én veled leszek, csak ne félj

Az elárult hősi szellemek

emléküket az őszi szél cibálja
rongyfoszlányok ők már az éjben
gazdátlan kivert állatok
bemocskolt kényszerű szökevények
némán tátogó halak a jég alatt
a levegőben sodródó gomolygó árnyak
a méltatlanul elátkozott és bátor csapat
más-más alakban mégis visszatérnek
intenek de szólni nincsen ajkuk
csupán a falból szivárog suttogásuk
minden igyekezetükkel rajtunk segítenének
de mi süketek vagyunk semmit se látunk

kifosztjuk és megtagadjuk őket
fölhalmozott kincseiket elherdáljuk
ám ők csüggedetlenül itt keringenek
körülettünk ólalkodnak egyre
gyámoltalanul inganak a léghuzatban
figyelmeztető és óvó jelként lobognak
kedvező fogadtatásra engesztelésre várva

A költői mesterségről

csak a türelmes várakozás,
nem a tudás és nem az érzés,
csak az éber figyelem segíthet,
a józanság és az alázat,
a tovaröppenő élményt megragadni,
a lényeg csonthéjú burkát megrepeszteni

a mesterségbeli tudás
önmagában semmit sem ér,
a rutinos könnyedség veszélyes,
nincs közegellenállása, nincs kockázata,
olyan mint a cirkuszi erőművész,
pehelykönnyű súlyzókkal viaskodik,
többnyire kitaposott csapásokon suhan,
nyitott kapukat dönget

az egyhangúság redői,
a nagyképűség lehengerlő mutatványai,
a gőg fortélyos csapdái,
a hiszékenység nyirkos vermei

ami fölvilan, s ami meghódításra vár,
azt látványosan nem lehet megközelíteni,
talány, függélyes sziklafal rejti el,
tüskés bozót vagy elhagyatott ingovány,
s könnyen egyik sem adja meg magát,
amíg rajtuk átvergódsz,
kezed, lábad kisebesedik

ám megnyugvást a siker sem ad,
hiába érted el, csalóka lángként tovalibben,
káprázatként szétfoszlik a lényeg,
s mire fölocsúdsz, ismét a semmit markolod,
egyre távolibb, mélyebb rétegeit kell föltárnod,
hogy végül betekinthes a titkok kapuján

A köznapi lét szakadéka, 1988

Az elaggott szörnyeteg

Nehezen tájékozodom.
Gyulladt szemű, vaksi szörny,
nehézkés, lomha bivaly,
ha közelednek, elfutok,
vissza a bűzös istállóba.
Ne lássák ormóttan puffadtságom;
senki se féljen tőlem,
éljék csak világukat.

Ilyen vagyok, ilyen gyanakvó,
faragatlan, mogorva roncs,
türelmes, behemót álmodozó.
Pikkelyes testem mint az óslényeké:
torz összevisszaság, taszító rettenet.
Megértem hát a visszahőkölők dühét,
a fintorogva hátrálók igyekezetét;
s nem várok senkitől könyörületet.

Hulladékon élek, férges gyümölcsön,
odalökött, szegényes alamizsnán.
Virágzó káprázatok, kábító képek,
puha látomások vesznek mégis körül.
Minden úgy jó, ahogy van - néha ezt
gondolom, máskor meg törni-zúzni,
pusztítani űz a vérem, de idebent,
a nyirkos homályban egymagam vagyok.

Kimerészkedem olykor a napvilágra.
Elhagyatott ösvényeken baktatok
leszegett fővel. Tavasszal a szél
nyers ízét kóstolgom; ám félek
a változástól. Hiába pezseg a természet,
ma már az élet minden ajánlatát elutasítom.
Oldalazva visszahúzódok sáncaim mögé,
s többé nem remélek kedvező fordulatot.

Ismét a tavasz

A jószagú levegő. A csicsergő,
a csivitelő, a füttyögő madarak.
Az opál ég alatt a könnyű pára.
A tavaszi napsütéstől kótyagos,
cikázó rovarok, lepkék, bogarak.

Kibuknak a földből a füvek, a csírák,
tündökölnek és illatoznak az ibolyák,
az ismeretlen nevű, apró virágok.
Erjed és pezseg újra a természet,
ki tudja hanyadszor, hány ezer éve,
hogyan kihordja és világra szülje
az esélyt, a folytatás reményét legalább.
Ez az évszak a bizalomé, a bizakodásé;
ilyenkor röstellem, hogy gyanakvó,
hitetlen és erőtlén lélek vagyok.
Mert gyönyörű ez a lázas igyekezet és lobogás,
gyönyörű ez az önfeledt, csapongó szárnyalás,
ez a lebírhatalan, ösztönös és vegetatív remény.

Amíg az egyensúly lehetséges

egyedül a sivatagban
mégis együtt veletek
kuszán összegubancolódva
a langyos közelségtől riadozva
folyvást közeledve távolodva
saját utamat járva
a jeges közönytől úzóttan
őrzöm a megértés paraszát
amíg az egyensúly lehetséges
a kietlen üzleti kapcsolatokból
dideregve kihátrálni adj erőt
bátorítsd szívemet remény
hitesd el velem: van még esély
átvésszelni e zord időszakot
s a lelketlen barbárságot
átjárja ismét az eleven tűz
szétrongcsolódnak a bűn fészkei
hitesd el velem: a falánk lángokat
a testünkkel is táplálni kell
s nincs ennél fontosabb

Az agg mester

Mint citromot a gondos háziasszony,
az utolsó cseppig kifacsarja az elismerés,
a kései dicsőség fonnyadt, dércsípte bogyoit.
Méricskél és összead, különböző táblázatokban
összesíti az eredményt, rögzíti a csalóka rangsort.
Lankadatlan figyelemmel kíséri pillanatnyi besorolását,
a kéteshírnevű megnyilatkozók minősítéseit,
s valódi vagy vélt sérelmeit azonnal megtorolja.

Irgalmas ég! Mi lesz velünk?
Mi lesz belőlünk egynéhány év után,
ha a csapdát elkerülni nem tudta ő sem,
akit szemérmes tisztelet s hódolat övez?
Mi lesz a világgal, ha legkiválóbb fiai,
a költők sem tudják már, hogy mit cselekszenek?
Azazhogy tudja ő, csak nagyon sérülékeny.
Sürgeti az idő, a tüdő, a szív, a máj.
Esendő, gyötrött sajkaként hánykolódik, és
veszélyes szirtek közt hajózva, egy-egy pillanatra
meginog a bátor elme is. Aztán folytatja útját.
Lefoszlik róla a gyarló, evilági cifraság.

Keserédes emlék

ahogyan megszólalt
s ahogyan kiadta magát
ahogyan a párviadalt elutasította
ahogyan a védekezésről lemondott
vállalva a vereség kockázatát
ahogyan megalázkodott
már-már nevetségessé tette magát
ahogyan leszögezte az álláspontját
s ahogyan mégis térdre kényszerített
még a harc megkezdése előtt
ahogyan párává oldotta
könnyedén semmivé foszlatta
szeretetével a gögös tagadást

Nyárvég

Rónay György emlékének

az indián nyár tündöklése
kórófüst-szagú délután
boldogtalan szellő szárnyán
vitorlázik az emléked
varázslatos vad forrongás
hajdanvolt ifjúság
az édes must zamatában
a csüggedten lehulló levélben
a rőten bíborló alkonyatban
keresem lángnyelveid tüzes lehét
keresem friss erejét eszelős reményét
az elszáradt gazban a nyirkos ködben
a betakarított sovány termésben
a satnya csonthéjú gyümölcsökben

meddig tart még ez a kései nyár?
ez az értelmetlen váratlan haladéka
zord télbe hanyatló életemnek?
s lesz-e elég erőm bizodalمام
hogy jól sáfárokodjam az idővel?
a rámbízott dénárokat szaporítani
a kedvezőtlen mérlegállást
javamra fordítani van-e még
lehet-e még esély?

De profundis

csillapíthatatlan éhség és szomjúság
valami végzetes félreértés vezérli
egymás felé tapogatódzó lépéseinket
és nincs föloldás: nem értjük egymást
külön-külön és együtt is ugyanaz a szégyen
ugyanaz a közöny ugyanaz a reménytelenség
tehetetlenek vagyunk mondja a kő a fű
tehetetlenek vagyunk mondják az állatok
istent teremtettem a saját képemre és
hasonlatosságomra mondja a fölfuvalkodott
gyarló és hiú ember a döghalál árnyékában
tehetetlenek vagyunk mondja az alázatos
földre borul s fejét lehajtva fohászkodik
a mélységekből kiáltok hozzád Uram

az egymásnak ellentmondó magyarázatok közt
tévetegen járok üres az elmém üres a szívem
ha ismerném a megigazulás útját ha rátalálnék
követni talán már erőm se kedvem se lenne
nem bátorít és nem figyel rám aggódva senki
csak magamra számíthatok a bajban és nagyon félek
ilyesféle üzenetek palackposták hánykolódnak
sodródnak ismeretlen céljuk felé az éjben
amióta a szeretet gögünk miatt megvonatott tőlünk
ezek a segílyt kérő jeladások jórészt személytelenek
senkihez se szólnak többé válaszra se várnak
mintha a nyelvünk végképp összezavarodott volna
az emberek közt nincs megértés csak fagyos némaság
a mélységekből kiáltok hozzád Uram

egymás nélkül mégsem élhetünk
szükségünk van a másik test melegére
az ólmelegre a közös öröme nyomoruságra
szükségünk van a kínzásra és a kínoztatásra
szükségünk van az ellenálló akaratra a párviadalra
a föl-föltámadó indulatokra a parázsló szenvedély
lassan izzó kéjére gyötrelmére és tébolyára

a némán áradó panaszra és az igaztalan vádra
hitványabbak vagyunk mi mint az érzéketlen kövek
mint a lelketlen állatok tunyán forgolódva a sárban
micsoda gyilkos ösztönök lapulnak acsarognak bennünk
micsoda elvetemült sóvárgás hajszol minket egymás ellen
s ez irgalmatlan pokolból lehet-e még kiutat találni?
a mélységekből kiáltok hozzád Uram

P. R. agóniája

áttetsző üvegtest, medúza-remegés,
törékeny madárcsontváz, madárkoponya,
befelé forduló, elhomályosult tekintet,
féloldalára dőlt alabástrom torzó,
erőtlenül heverő karok a takarón,
tétován pislákoló öntudat, lila kézfejek
romjaiban földereng a veszendő szépség,
és tündököl még néhány pillanatig

Az inga

vékony,
hosszú fonálon csüngve
tartanak az ismeretlen
hatalmak a mélység fölött,
olykor jóságos isteneknek,
máskor gonosz démonoknak
képzelem őket,
de mindenféleképp
szeretném kifürkészni
szándékukat,
szeretném elnyerni
jóindulatukat,
segítő pártfogásukat,
de nem tudom,
mit várnak tőlem,
nem tudom,
mi válik javamra,
távoli pillantásuk
semmitmondó, közönyös,
bármit csinállok,
átnéznek rajtam,
ha valamit kérek,
ha fohászodom,
szótlatlanul elfordulnak,
legyintve elutasítanak,

ravaszkodással, csellel
kapaszkodnék fölfelé,
férköznék a közelükbe,
ám közeledni nem tudok,
a fonál újra és újra
meglazul, s én zuhanok,
tehetetlen ingaként lengek,
s alattam az ásító torok

A farsang végén

Daróc ruhánkat sutba lökve; sietve
egy derűs kompániához csatlakoztunk.
Átlumpoltunk velük egynehány éjszakát:
kalandokra lesve, vígan és önfeledten.

Lepusztult külvárosi tájon át botorkálva,
álmosan, kábán, émelyegve csörtetünk haza.
Semmivé foszlottak ismét a kamasz-remények:
zsiros örömöktől csak az üresség csontvázvigyora
lobogott végül a hamuszürke, sivár arcokon.
Óvjon minket az ég! Szítsa csak a sajtó lángot!

Alkalmi gondolatok egy hegyközségi kocsmá asztalánál

Nézem az üvegből sört, kólát,
vagy más üdítőt iszogató fiatalokat,
a tömény szeszt kortyolatókat,
a deres hajú, gumicsizmás,
kék munkaruhába öltözött
mezőgazdasági munkásokat,
a söntéspultnál álló vendégeket,
a dermesztő igénytelenséget,
a kopár falakat, a kőpadlót,
a jellegtelen, taszító bútorokat,
az ételhordóval érkező, riadt,
botladozó öregeket, a meggyötört
tekintetű nőket és férfiakat,
az ebédjüket sietve kanalazó,
látszólag igényesebb törzstagokat,
a gyorsan cserélődő társaságot,
egy-egy urasabb kinézetű idegent,
falusi nagymenőt, mestert,
kereskedőt vagy brigádvezetőt,
nézem a szakácsnőket, a konyhát,
a személytelen kiszolgálást,

az abrosszal leterített négy asztalt,
a kívül- és felülállását
ügyesen érzékeltető csapost,
illetve üzletvezetőt a pult mögött,
s közben újra és újra arra gondolok,
mitől és miért lett életünk ily sivár?
ez a kocsmá, akárcsak a többi mifelénk,
miért nem vidámabb, barátságosabb?
itt tartózkodni nem lehet, csak konokul,
elszántan és szótlanul lerészegedni,
ridegségét miért fogadjuk el a magunkénak?
vagy ilyenek lennének belül is csakugyan?
mert akkor nincs remény a változtatásra,
akkor csak fokozódni fog a sivárság,
az örvénylő pörgés, ez az öntudatlan,
már-már állati szenvedés és bánat

Túl a férfikor delén

sehová se vezető utakon,
lyukas hálóval kint a tavon,
ostoba hírvivő és ügyetlen halász,
hogyan hová igyekszem, már magam sem tudom
öntudatlan kavics szeretnék lenni,
az árokparton egy ismeretlen halott,
aki sajgó fájdalmat már nem érez,
keserű csalódást másnak már sosem okoz
ha észrevétlenül eltűnhetnék
közületek, talán az volna a jó,
ne lássa senki szégyenletes bukásom,
csak én tudjam, hogy a remény hiábavaló

Egy forró délutáni órán

Mintha örökké tartana a tavasz és a nyár,
lángol a Nap, a sugarak szinte sisteregnek.
Zöld zuhatag ömlik végig a parkon, a szigligeti tájon.
Gőzölög a föld. Virágzik, sarjad, ide-oda futkos,
csattog, füttyög és szárnyal az élet
a földön és a levegőben. És a vízben is.
Mintha örökké tarthatna a tavasz és a nyár,
lelkendezik a szív örömeiben, csak a szkeptikus tudat
mérlegel, számol és gyanakszik, ám közben félve,
sajogva gyönyörködik ő is - és megrendülten hallgat.

Ötven felé

*Ötven felé kivetjük önmagunkból
mindazt, ami cifra s szedett-vedett lom,
s oly komor, fönséges lesz a lelkünk,
olyan hideg és kongó, mint a templom.*

Kosztolányi Dezső: Ötven felé

Akárhogyan kanyarog az út
lehet emelkedő lehet völgymenet
a végső megaláztatáson kívül
sok meglepetést
számunkra már nem tartogat
Mégis mindenki másként fogadja
az ismerős maskarákat
a kísértő démonokat az unt helyzeteket
Más-más rögeszmét követve gázolunk előre
folyvást fogyatkozva meg-megtizedelve
s újabb tizedelések felé közeledve
Védjük és óvjuk ami még menthető
ami ideig-óraig még becsülhető
egy-egy önzetlen jótanácsot
kéretlenül kapott emberi gesztust
A hamis prófétákat alantas céljaikról
előbb-utóbb mi már biztosan fölismerjük
hiába varázsolnak a semmiből
egyszarvút galambot és bárányt
kavargó színes káprázatokat
Akik a világi hatalomra törnek
gyorsan lelepleződnek
Akik önös érdekeikért föláldozzák
a többiek életét és sorsát
a vesztükbe rohannak
Ilyesféle bölcs szavakra futja csak erőnkből
pedig tudván tudjuk
az ember irányítható és gyarló
s az élete mint szélben a mécszláng
kioltható egyetlen fuvintásra
És mégis csodákra képes
ha önmagán túláradva egyszer
teremtő képzeletére bízza magát
ha elfogadja és vállalja a szabadságát
A lét esélyét a gazdátlan reményt
táplálni és megőrizni kevés a szó
s most már a mi feladatunk volna
botcsinálta fogadatlan prókátoroké
imbolygó és botladozó pasasoké
Ám nem tudom lesz-e elég erőnk s hitünk
türelmünk ügyességünk és ravaszságunk
hogy az előttünk járók példáját követve

átmentsük a hétköznapok sivatagos tájain
a gyanúsítgatások és a vádak poklain
a hiúságunk szakadékos vak homályán
Vajon képesek leszünk-e a lemondásra
elhányini és hátrahagyni érte minden egyebet
az életünk árán is védelmezni amíg lehet
hogymertetlenül világoljon akkor is
mikor már nem leszünk

Amit a sár suttog a szélnek

K. L. emlékére

ami megtanulható azt úgy-ahogy megtanultam
a mesterségből akár kitűnőre is vizsgálhatnék
gyufaszálakból katedrálist vagy kacsalábon forgó
várat játszi könnyedséggel építek ha úgy kívánod
hajtogatok kemény papírból ugró békát és sárkányt
emberszabású majmot vagy makogó majomszabású embert
szárnyas oroszlánt tigriscsíkos mérgeskígyót varázsolni
ahogy a szólás tartja semmiség nekem az egész világ
legkisebb óriását és legnagyobb törpéjét vagy fordítva
ahogy akarod a torz kavarsok bármelyikét előhívom
kiszólitom neked a porondra hogy ott bukácsoljon
tegyen nevetségessé egy-két emberi gyarlóságot
csak a néhány napja elhunyt mesterünk fogásait
kell megismételnem és máris ugrabugrál rőfög és nyerít
lelkesedik csúszik-mászik vagy farkát behúzva menekül
az egész sereglet porzik a földút amerre elrohannak
és ez a vásári had vinnyogva siratja még akkor is urát
akit a hatalom csatlószai sosem becsültek és balgán lenéztek
akit többnyire nem vagy félreismer a népség és katonaság
szerencsére ő sem áltatta magát hiú képekkel csalfa reményekkel
inkább úszni tanította a baltát repülni az ordas eszmék
megszállottjait a tollas kígyókat a tüskés meztelen csigákat
és a sötétben meglapuló kardfogú rágalmakat lecsendesítette
úgy ahogy tudta könnyedén és elegánsan lépve maskarájukat
néven nevezve teremtményeibe plántálva szörnyeteg mivoltukat
avégett hogy csak grasszáljanak szabadon és páváskodjanak
ismerje meg őket a világ olyanok amilyenek gyorsan szaporodó
patás lényeknek kezükben illatozó olajjával övükben gyilkos
fegyverekkel amiket mindig gondosan álcáznak s letagadnak
hát valahogy így aztán magukra hagyta őket az üres eget
fürkészve ábrákat rajzolt a porba eltörölte majd újakezdte
valamiféle ésszerű magyarázatért sóvárogva és lelkesedve
araszolva közeledett a szunnyadó parázshoz a rózsa szívéhez
törékeny testével a lampionként világító csillagokig ágaskodott
ám hiába pucováta őket egyre halványabban pislákolnak

majd sorra kihunytak már csak a hiányukat érzékelté sajjgó szívvel
elindult hát egy új csapáson konok aszkézissel hökkentve meg
bizakodó kortársait akik önféledten lubickoltak a langyos lében
mintha megoldást kínálhatnának az agyafürt pihegő szerkezetek
a fűgén ugrádozó gépek vagy a füstöt okádó virágcsokrok
az ezüstösen csillogó pöffeteg ipartelepek ahonnan sietve
fejvesztve menekülnek az értelmesebb lények megsejtve vesztüket
utoljára még pézsmaszagú emlékeikbe csimpaszkodnak az elaggott
gavallérok magányosan a bozótba vonulnak a beteg elefántok
a bálnák meg kirontanak a partra ezt jól megfigyelte leírta
s ment tovább a labirintus kanyargó folyosóin a bikafejű
szörnytől megszabadítani a várost kieszelt néhány ravasz fogást
amivel sikeresen próbálkozhat más is lankadatlan szorgalommal
tört hát előre s az alvilági panoptikum torz árnyaival
rémképeivel viaskodva is volt ereje a testi kínok présében
fuldokolva is volt ereje hogy ne hátráljon mentse ami még
menthető amikor recsegve meglazulnak a világ eresztékei
elszabadulnak a leláncolt gonosz erők és szertefutnak
meglapulnak dohos odvaikban a tűz fölkezt örei mert félnek
ő nem félt már semmitől és csak mulatott a saját gyarlóságán
de képzelt vétkéire sem remélt föloldozást senki emberfiától
hiszen tudta jól segítséget hiába kér mástól úgy sem kaphat
egyedül kell rátalálnia a célra a sehová se vezető kapura
és végül is el kell buknia hogy sértetlenül átnyújthassa
az utána jövőknek az eleven szemet a sugárzó pislá lángot
ezt óvta és táplálta amíg lehetett amíg volt miből
két kézzel szórta adományait utoljára vézna testét
ajánlotta martalékul aztán káprázatként szertefoszlott
és már nincs sehol a kiáltásunk nem jut el fülébe
kérdézhetünk tőle bármit sirathatjuk vagy dicsérhetjük
nincs aki válaszolna örökre némák a föld hideg ajkai
már csak a remekművek talányos derengő fénye világít
hevenyészett olcsó gesztusainkra tragikomikus pózainkra
vagy szemfényvesztő mutatványainkra jobb ha tudod
régóta fűtyül a világ a hiúságra a pecsenyéjüket sütögető
öntelt akarnokokra nincs szüksége már a hazudozásra
így hát amit megtanultam annyi mint a füst semmit sem ér
varázsolni a semmiből szárnyas griffet vagy fületlen gombot
bárki megtanulhat de a csontjainkban sistergő parazsat
makulátlan delejes örvénylését megőrizni a tudás édeskevés
ennyi a mester üzenete gyötrelmes életének legfőbb tanulsága

Mint a vaksi csillag

Mint a vaksi csillag, pislákoló fénybogár
az álom és az ébrenlét határán, a ködben,
csapkodok erőtlenül a nyirkos közegben.
Előre-hátra, forgolódva, gombostűre tűzött
bogárként élek, hánykolódom csapdába esve.

Csábított a múlt. Az ifjúság lángnyelvei
villódzva hívogattak és megbabonáztak.
Mintha járnunk tudnánk a vizen, felénk
úgy indultam, habozás és mentőöv nélkül,
bízva az emlékek röptető, friss fuvallatában.

Aztán alámerültem, fölbuktam, és zátonyra
kerülve fürkészem most a távoli partokat.
Erőt gyűjtve heverek, és sietve tájékozodom,
hogy a kedvező áramlást kihasználva útra keljek,
s a parázsló valósághoz mielőbb visszataláljak.

Kesernyés párizsi följegyzések

idegen már nekem ez a város,
más ritmusú itt az élet,
csak pusztuló emlékeim kötnek ide,
illetve nem is ide,
inkább valami virtuális térbe,
ami már nincs sehol,
csak a képzeletben

az utcák, a terek még ismerősek,
úgy-ahogy értem az emberek szavát is,
mégis mintha a múltban gázolnék egyre,
nem a várost, csak egykori képét őrzöm,
amikor végül aludni térek

a külsőnél a belső kép ma már erősebb,
izgatóbb, vonzóbb és varázslatosabb,
sajnos, veszendőbb, romlékonyabb is,
csak addig él, amíg én is élek

Születésnap rögtönzés

Préda és áldozat az ember. Ádáz zsarnok. Bálvány vagy festett kép.
Ahogy a fény távolból rávetül: ez is, az is. Ám valójában melyiküké
rémült arcunk, így öregedőben? S eldöntheti-e vajon a gyors ítélet,
a rögtönzés? Alig hiszem. Összeláncolva forgunk mi rég, rángva egyre.
Nincs aki szétbogozhatná göcsörtös kínjainkat. Nincs, senki sincs már,
csak az Úr, ha létezik. Bár az is lehet, hogy Ő meg inkább a copf
szó eredetén mereng el, és játszik, találgatja öncélúan, csak úgy!

A dolgok természetes rendje, avagy „Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország”

Sokáig már nem tudnék ebben a világban élni, ahol most újra élek, elszakadva családom tagjaitól, elszakadva barátaimtól, elszakadva a magyar nyelv éltető, lüktető és eleven áramától. Gyöngé vagyok és gyámoltalan. Erőforrásaim azonnal kimerülnek. Ha egyedül maradok, azonnal összeroskadok. Az ősemeri lét káprázatai, szorongásai vesznek körül. Lopakodó árnyak. A félelem nyirkos, csatakos szörnyopofái. Szükségem van az ismerős szuszogásra, az ölmelegre, a közös akol bűzére, nyomorúságára. A megszokott mozdulatokra és ízekre, a tapintható bizonyosságra, hogy itt vagyok, csakugyan a földön élek. Vannak ismerőseim, akik igazolhatják, hogy Budapesten, a Volkmann utcában lakom. És verseket írok, nemcsak képzeledöm. Ha átmegyek az utca másik oldalára, vannak tanúk, akik látják, s többé-kevésbé tudják, hogy én vagyok ott. S ha hirtelen eltűnnék, ahogy majd eltűnök, ideig-óráig érzékelnék hiányom. És jól esik tudnom, hogy nekik röpké pillanatra hiányozni fogok.

Itt minden más: varázslatos, távoli, idegen. Elviselhetetlenül célszerű vagy rendezetlen, kusza és mégis szabályozott. Mintha elevenen a szegények csillogó mennyorszázába kerültem volna. Itt élni nem tudnék, rövidesen megörlődök. Mindig is úgy érezném, hogy ilyen kiváltságokra egyedül méltatlan vagyok. Arra ítéltetem, hogy ismerős emberek között éljek, akik ugyanúgy értik Vörösmarty és Arany, József Attila, Pilinszky és Kálnoky szavát, s akik nem reménykednek semmiféle olcsó, egyéni megoldásban. És csak köztük lehetek boldog vagy boldogtalan. Másutt én, mint a szappanbuborék a szélben, csak egy pillanatig élek, aztán elpusztulok.

Esték a Cité Universitaire-ben

A megszokott környezetben is nyomasztóak lehetnek az esték; idegenben és magányosan még inkább azok. Olykor mintha az alvilág törne elő, mihelyt besötétedik. A napközben sugaras, delejes dolgokra valahonnan ólmos árnyék vetül; s ettől elnehezülnek, deformálódnak. Mint üszkös seb szája, csatornabúzt árasztva megnyílik a mélység: a homályos sarkokból gnómok és törpék, kusza és torz alakok csúsznak elő. Visszataszító, romantikus maskarák. Persze, csak képletesen. A valóság ennél szürkébb, könyörtelenebb. Látszani semmi se látszik; kívülről nézve minden mozdulatlan és néma, kopottas és kicsit poros, mint olyan kollégiumi szobákban, ahol ritkán takarítanak. Ám ha itt esténként egyedül maradsz; az asztal, a lámpa, a szék, az ágy, ellened fordul mind, és gyilkos kuncogásuk megaláz, naponta megszegyenít. Erőtlen vagy és tehetetlen fajankó - sűgják -, önmagadat egyedül elviselni se képes árnyék, visszhangtalan senki ember, kisebbségben pislákoló mécszláng, aki nem is létezik. Nézz a tükörbe, nincs benne kép, üres és makulátlan. Jobb ha tudod, káprázat vagy csupán, szétporló semmiség, amit a többiek unalmukban, szórakozottan vetítenek maguk elé, de ha tekintetük elfordítják rólad, nem vagy, s mintha nem is lettél volna, helyeden hiánytalanul összeforr, sima a tér. Ne jajong hát és ne siránkozz, nélküled is hibátlan, boldog az emberi teljesség.

Hát valahogy így, ilyen egyszerűen és közönségesen támad a homály, a nappali fény fonákja. Szavait cáfolni nehéz, csaknem reménytelen, hiszen jórészt igazat állít, s amiben mégsem, az csak bártortalan óhaj, csalóka esély.

Itt és most

Már nem érzékelem az időt és a távolságot. Már nem vagyok itt. És nem vagyok ott sem. Valami köztes téridőben, kellemes zsákutcában élek, ahonnan a legváratlanabb pillanatokban fölocsúdva, zavartan észlelem, hogy régi ismerősökkel beszélek, barátokkal vitatkozom éppen, vagy az itteni utcákat rovom. Ám mintha távolról érkeznék, mintha álomban látnám, minden olyan ködös, valószerűtlen. S az igazi létezésnél halványabb, bizonytalanabb; valami-féle tompa és opálos derengés, amit tudatosan kell valódinak elfogadnom némi töprengés után.

A jelen és a régmúlt szivárványjátéka, nyomasztó interferenciája készlet az önvédő, mentális menekülésre, mondja előkelően, szolgálatkészen az ész, de közben ő is tudja jól: a háttérben az örület tüze parázslik.

Lehetne emlék a Broca utcából

Hol leszünk mi már
ötven év múlva, kedvesem?
Nevünk se lesz, sírunk se lesz;
porrá omlunk, és hamuvá égünk.
Nem foghatom többé a csípőd,
nem láthatom fátyolos tekinteted.
Hová tűnik tested illata?
Ki fog emlékezni nevetésedre,
kebled ívére, csókjaid zamatára?
Fekszünk majd némán, süketen,
másokkal elkeveredve, közösen,
egymástól oly mérhetetlenül távol,
hogy azt elképzelni nem is tudom,
illetve nincs hozzá elég bátorságom.

A holnapokra várva

Ki tudná biztosan, hogy
elérkezett-e az idő?
fölkészült-e már a lélek
a váratlan fordulatokra?
A megalázó helyzetekben
vagy a szerep csapdájában
harisnyaálarc torzítja el
mindannyiunk vonásait.
Negyvenes éveimtől búcsuzóban
sem ismerem még a cselvetés
ördögi bugyrát, indítékait.
Nem hiszek annak, amit a két
szememmel naponta látok:
a nyereszkedő hazugságot
s annak piszkos, kis üzelmeit.

Még sincs semmi baj:
engedelmes, ostoba birkának
beállhat bárki közénk a sorba.
Itt tartunk most, a holtidőben,
a megpróbáltatások kezdetén,
amikor a múlt aládúcolt és
ingatag szerkezete összecsuklik.

A változások kezdetén

I

A szótlanságig komorodva
ahogy a tehetetlen kívülálló
figyeled az arcok változásait
a karneváli forgatagban
a maskarák ünnepi fölvonulását
a cselvetések ördögös cikázását

Lesz ami lesz kiáltja az egyik
siklik és csavarodik a kígyó
meggyalázott kifosztott áldozatként
vonaglik a porondon és tekeredik
aki megsánja azé a kétes érdem
így hát azt rontja meg

II

Amikor már rövid távon
nincs remény a folytatásra
előbb-utóbb megjelennek a csőrök
a csipogó éles kések és fűrészfogak
szétszabdadják és darabokra tépik
ami a látomásból még épen megmaradt

Amikor az ingatag hatalomért
illetve szabad rablásért koncokért
folyik az ádáz küzdelem
ti vergődő széplelkek álljatok félre
ilyenkor már nincs idő az érzelésre
ilyenkor csont törik vértlenek is hullanak

III

S ha majd a sorsunkról döntenek
a harc után a nagyhatalmak és a kishatalmak
ahogy már lenni szokott e földi létben
lesz-e erőnk ismét a megújulásra
hogy a baljós előjelek dacára is óvjuk
a szellem vézna lángját a gyorsan hamvadó tüzet?

Az istenek ajándéka

a mélyből érkező szavakra várva
váratlanul földereng egykori képed
kamaszos közelségedtől reszketek újra
lángolsz sejtjeim emlékezetében

Századvég

nincsenek hőseink
csak tragikomikus pojácáink
önkéntes áldozataink
ravaszkodó bölcseink

a szellem bujdokol
helyét nem leli
a piactéren ágál
és nyújtja markát
van úgy hogy oda is
aztán ide is
(fordítva még gyakoribb)
vagy hallgat és
saját levében pácolódik
se rangja se becsülete

téveszmék rabjai
élveteg túlélők
lennénk valamennyien
de erre semmi mód
időnk csakhamar lejár
számunkra nem lesz
se mentség se magyarázkodás
elfogult lesz az utókor is
s nekünk biztos nem ad
se fölmentést se igazolást

Plutarkhosz olvasása közben

a görögök már
csaknem mindent tudtak a világról
amit tudni érdemes
mi elveszünk a részletekben
erőink szétforgácsolódnak
a haszonelvű mesterkedésben
rövid távon
kamaszkortól a nyugdíjig
botorkálunk az önös érdek
sivár és szűk csapásán
alig akad köztük
egy-egy szabad szellem

aki távolabbra lát
érezkeli az idő és a tér
roppant labirintusát
a csavarodó örvénylő spirált
a holtak olthatatlan lehet
nem lankadó sóvár ölelését
ami a létnek értelmet adhat
s ami nélkül a jövő
mint vérgőzös mészárszék
nemcsak a szomszédban
a távoli Indiákban arat
szétronsolja velőnket is
s a szépreményű utódokat
válogatás nélkül mind
méltatlanul kardélre hányja
közülünk alig akad valaki
aki zokszó nélkül elfogadja
alázattal s büszke hittel
alakítja arasznyi létét
ahogy s amíg lehet
mert tudja jól
Hádész kapuján túl
várja a holtak birodalma
a lélek halhatatlansága

Szilveszterre készülődve

Az öregedő Szindbád
régie ételekre gondol,
amiket már alig érint az ajka,
csüggedten sorolja hát,
mintegy félálomban, magamagának:

Abált szalonna friss hagymával,
zöld paprika és füstölt kolbász,
libamáj kenyéren, ahogy a gyerekkorban,
köménymagos rántott leves,
kockára vágott pirított kenyérral,
aludt tej köcsögből, forró töpörtyűs lángos,
császármorzsa, barátfüle, szilvás gombóc,
lekváros tészta, mákos nudli, krumplispogácsa,
lázasan tejbegríz, cseresznye- és meggybefőtt,
vasárnap húsleves, rántott hús, uborkasaláta,
paprikás csirke és kapros, túros lepény,
rakott krumpli, rétes vagy palacsinta,
hétköznap híg levesek és főzelékek,
ebből-abból, ami volt, grízes tészta,
pirított hagyma, kis zsír és krumplikása,
savanyú leves, borsóleves, lekváros kenyér,

zsíros kenyér és vöröshagyma, sült szalonna,
a jobb napokban paprikás krumpli,
hébe-hóba pörkölt galuskával

Aztán az évek hozadéka,
véres bifsztek dijoni mustárral,
párolt babbal, rizzsel, szalmakrumplival,
törperák saláta, majonézes tojás,
articsóka és spárga savanyú mártással,
narancsos kacska, kagylók és osztrigák,
fűszeres vajban pirított csigák,
rákok, apróra vágott, rántott polipkarok,
füstölt lazacszeletek vajos kenyéren,
nyárson sült tengeri hal fehér mártással,
töltött paradicsomok, vörös és fehér borok,
a legtöbbször mégis rántotta és babkonzerv,
újra és újra elszázi savanyú káposzta
virslivel, főtt fejhússal, borssal teli,
marhapörkölt burgundi módra, sűrű lében,
a Quartierben húsos palacsinta, almabor,
vörösborban párolt kakas, báránysült,
és mennyi minden még,
saláták és sajtok minden mennyiségben,
s az első konyakban lángoló banán
a Marié-Davy utca hetedik emeletén

Majd újra az itthoni pörkölt, gulyásleves,
az egykori ízek gazdagon, kiteljesedve,
újházi tyúkleves, marhahús leves,
főtt marhahús mustárral, tormával,
paradicsomszósszal, rezgő kövérje
sóval, paprikával, párolgó velőscsont,
velő, velő rántva, vese velővel,
csülökpörkölt kovászos uborkával,
székelykáposzta savanyú, tejfölös lében,
paradicsomleves, borleves, újévi kocsonya,
lencsefőzelék főtt kolbásszal, halászlé,
roston sült pizstráng, rántott ponty,
kacasült hagymás krumplival és
párolt káposztával, túrós táskák,
zöldbabgulyás, tejfölös szelet, pirított máj,
fokhagymával tűzdelt sertéskaraj,
ropogósra sült malac, uborkasaláta,
nyúl paprikás, bélszín tükörtojással,
karfiolleves, tatár bifsztek, káposztás lángos,
töltött húskok és szárnyasok, saláták,
tarkabableves csülökkel, füstölt hússal,
elsorolni sem lehet, hányféle ízt,
ínycsiklandó ételt s italt adott a sors már

S amik még most is felejthetetlenek:
köménymagos rántott leves,
ahogy a gyerekkorban, libamáj kenyéren,
zöld paprika és füstölt kolbász,
abált szalonna friss hagymával

Se itt, se ott

saját kicsinységünk tudatát
jelentéktelenségünk savanykás nyirkát
nehéz elviselni
mindenki kitalál valamit
ettől oly változatos a világ
ettől oly reménytelenül unalmas
pergő imamalmok és kereplők nyikorognak
bizonygatásra panaszra mindig van ok
nagyszerűségünk elhíttetni
másokat félrevezetni
mások otromba hibáit leleplezi
sokáig lehet a többiek rovására élni
az ember hiszékeny állat
s tartozni szeretne valahová
görcsösen kapaszkodni valakibe
többnyire hálás az odafigyelésért
a fenyítő kezet is megcsókolja
csak komolyan foglalkozzanak vele
csak ne hagyják egyedül
csak ne gyötörjék a szorongás démonai
ilyen nyomorultak vagyunk
dróton rángatott bábuk
szakadatlanul megalázott páriák
az erőszakos rögeszmék rabságában
a kaméleonként változó köznapi létben
nem lelhetünk mi soha nyugalomra
se itt se ott se másutt az ég alatt
csak a lelkünk rejtekén
a belső tér háborgásait lecsendesítve
csak a vereséget elfogadva győzhetünk
csak ha mindent elveszítünk
úgy nyerhetjük el a békét
a hiszékenység öntelt vámszedőit
kicselezve a legfőbb jutalmat
a gyámolító boldog halál után
az enyhet adó semmi perzselő ölelését

Távol és közel, 1991

Ha szólít a hang

El kell indulni bátran
hátra se nézve
berántani az ajtót magad után
akiket szeretsz
úgy is veled maradnak
egy ideig még bármit megtehetsz
legalábbis azt hiszed
a magad ura vagy
most még válogathatsz
a kacatok közül melyiket
viszed magaddal a vágyat
csaknem ötvenévesen
megtépázott sóvárgásodat
egy emberibb igaz világ iránt
ami egyre távolibb ködkép
mágnesként vonz mégis
hív és csalogat maga után
lódulj hát indulj el végre
ne lankadjon sohase reményed
hogyan a halálban végül elérjed

Amikor

kiválasztasz egyetlen szárnyas pillanatot
megfejtéd titkát a szűkölő rettegésnek
amikor a sziszegő parázs lángra kap
amikor a csontok énekelnek a piactéren
és szétrepednek és döngve leomlanak
az égboltot tartó kristályoszlopok
szabadon garázdálkodnak a láncokról
eleresztett vérengző alvilági árnyak
és a gyors lábú idomított vadászebek
csak intésre várnak hogy bárkit széttépjenek

ilyen világban élsz te
ilyen világban élünk mindannyian
amikor meg-megvonaglunk a félelemtől
köztünk vagy ma is

Kassák Lajos példája

Egymagadban álltál itt
alkalmi tanítványok körében
Hosszú ideig csak te érzékelted
merre halad ez a század
miféle örvénylő szellemi vihar
söpör végig Európán
napkelettől napnyugatig

Álltál rendíthetetlenül
fűrésző tekintettel
konok kösziklaként
viselve a lángok harapását
a csalódások keserű füstjét
Ha kellett naponta megújultál
újra fogalmaztad a törvényt

Nem lankadtál soha
megcsináltad mindig amit lehetett
Hol így hol úgy igyekeztek
félrevezetni törbe csalni
Sosem sikerült Inkább elvonultál
szívósan tovább építkezni
horgászni vagy festeni

Példád maradandó
amíg megőrzi az emlékezet
amíg érdemes férfiként cselekedni
Téged örökre elsodort az idő tőlünk
mégsem siratlak nyafka asszonyi szóval
Győztesként hanyatlottál te a halálba
Csak a komor csönd helyénvaló itt

Címszavak

Címszavak, amikről beszélnünk kellene.
A koncentráció hiánya. A közöny ingoványa.
Az érzelmi lápvidék. Az indulat ferde útjai.
S amikről mindannyian tudunk. A csódtömeg.
A sehová se vezető, kicsinyes torzsalkodások.
A szellemi elsivárosodás penészfoltjai.
A csalinkázó nyomorultak. A veszendő,
ingatag lelkek sodródása és fuldoklása.
A cselekvők gátlástalansága, farkasvigyora.
Az aszkéták és a rajongók baljós időszaka.

Jó lesz

sehová nem megyek
és mindenütt ott leszek
árnyék a falon
kedvemre nyújtózhatom
úttalan utakon
nem tévedezik a lábam
porszemmé zsugorodva
repülök
fürdöm a napsugárban
elgurult gomb a sarokban
pókhálós terveket szöve
meglapulok a homályban
és csak hallgatok
gyönyörködve nézelődöm
törött üvegcserep a fű közt
a fénylő égboltozatot
tükrözi és ragyogtatja
úgy-ahogy még akkor is
elhomályosult szemem

Keserű számvetés

Ne reménykedj,
te is rosszul végzed.
Ha másra számítasz,
csalódní fogsz.
Jobb ha fölkészülsz
a kínos fordulatokra.
Ötven után már
bármi megtörténhet,
s előbb-utóbb el is ér
ez vagy az, így vagy úgy.
Ez a dolgok rendje.
És nincs elfogadható
magyarázat az életünkre.
Örülj, ha tudsz;
sokan követnek,
sokan megelőztek.

Egyszerű emberek

hogyan juthatnánk mi el
a bensőkben tündöklő világba?
gazos és csatakos mezőkön gázolunk,
űzött vadként az őszi alkonyatban,

ami elérhető, veszi varázsát,
rejteknék se jó, szellős és nyirkos árok,
ahonnan a közeledő kutyafalka csaholása
kiver és hajszol tovább

gyarlók vagyunk mi
csak az örökkévaló eszmékért küzdeni,
botladozunk és tétovázunk, körbeölel
bennünket a világ ezernyi színeváltozása,
ám ha a közelünkben egyetlen kőtörőfű
fölemeli bátortalanul a fejét, netán
a nyiladozó értelem szépsége fölragyog
valamelyik ifjú kíváncsi tekintetében,
akkor már tennünk kell értük is valamit,
pedig tudjuk: a fű aláhanyatlik csakhamar,
az értelem fénye lankad, majd kialszik,
a benne bizakodókat kivégzi sorra az idő

és mi reménykedünk mégis,
oldódik egyszer gyötrelmes magányunk,
nem hagy bennünket végképp magunkra az Úr,
akiket szerettünk gyatrán és tehetetlen
földi sutasággal, azokkal együtt fogad be,
tékozló, balga gyermekeit az otthonába,
melynél nincs számunkra biztosabb oltalom,
se tündöklőbb fényű hely a jeges éjszakában

Jókívánság

Légy, akire nem figyelnek!
Légy, aki az árnyékban oszon!
Légy, akinek nem várják érkezését!
Légy, aki átjut a kapun!

Annyi hólyaggá fölfújt senkit,
öntelt akarnokot láttál már
erőtlenül a porba hullani,
akit évekig röptetett a szél.
Annyi páratlan tehetséget,
akit elbódított a könnyű siker.
Hitte, hatása mint a pezsgőé,
másnapra elszáll, feledhető.
Végül megkergült tőle teljesen.

Hosszútávú, halálíg tartó verseny ez,
illetve nem is verseny: bajvívás az árnyal.
Nem rókavadászat. Nem nyilvános árverés.
Aki leplezetlenül a külső nyeresre játszik,
kockáztatja tétjét. Veszít is többnyire.
Önkínzó vállalkozás ez, magányos expedíció.

Nem sebeket oszt, hanem sebeket kap közben
a merész utazó. És tanúk nélkül vonulva,
mert a döntő szakaszban nincsenek hiteles tanúk,
lerongyolódva, kábán, vaksin és betegen,
mielőtt leroskadna, még tesz néhány tétova lépést,
ám azt nem tudja már, hogy káprázatot lát-e,
vagy csakugyan az ígéret földjét, ahová eljutott.

Légy, akire nem figyelnek!
Légy, aki az árnyékban oson!
Légy, akinek nem várják érkezését!
Légy, aki átjut a kapun!

Arckép, kettős tükörben

Merészen szárnyaló, vén sast látok messziről,
ahogy ott fent köröz, lomhán és célratörően.
Rémült rikácsolással futnak előre s elalélnak
sorban idelent a fostos, bamba tyúkok, csibék.
Ahogyan mesterien lecsap, ahogy a zsákmányát elragadja!
Leölne ő egy bárányt is, ha a juhászok nem vigyáznák,
lecsapna ő a tüskés szörnyetegre is, ha valahol megpillantaná!

*

Lesz-e, lehet-e még ünnep e nyomorúságos, átokverte földön?
Álmaimat egymás után, kegyetlen, zord marok roppantja szét.
Sohase kértem irgalmadat, te kényes Úr, de most már elég:
zúdítsd reám haragod roppant üstjét, de kíméld az ártatlanokat!
Lázadásomért ne őket büntesd! Itt vagyok én, a megátalkodott!
Ó, ha újra kezdhethém! Nem adnék oktalanul ismét annyi előnyt!

A tigris horga

Át ezen a pusztaságon. Egyre magányosabban.
Goromba szavaktól riadozva, félve: rögtön támadok.
Harciasan neki a falnak! Táguljatok tőlem!
Istenemre mondom, nincs nálam kiválóbb.
S ha mégis akadna valaki, aki a kétely
tőrét villogtatva, ostobán szembe fordulna velem,
véesse jól eszébe ezt: csillapodva tisztán látok.
Átgondolom, mérlegelem vádját és balgaságomat.
Ne féljen tőlem aztán: megbocsátom én a tévedését.

A szellem háborgása

Weöres Sándornak

lehetne csönd
sokáig nem figyeltek
lehetne ünnep
lehetne csontra csont
zörgő kockajáték
bádogpohár kikötve
a kút kávján
lehetne szomjúság
lehetne alig-értem
motozás a sötétben
a hamvadó parazsak közt
lehetne izzó kőtojás
füstölgő fatönc
csavarmenet a mélybe
lezúduló meteor
lehetne pihegő
gyámoltalan pici láng
fől-főltámadó remény
amit a földbe taposnak
lehetne a bűnbánat kelyhe
virágzó mandulafa tulipánfa
villámként cikázó révület
fecskeraj az alkonyi fényben
lehetne enyhe fuvallat
égbe röppenő nyílvesző hála
elcsituló hullámverés
a szférák zenéje
lehetne csönd
lehetne béke

Így suttog a leláncolt lélek

Rövidesen végképp elnémulok,
elmerülök én is a halálba.
Jó lesz. Kedvemre való béke.
Végigsimítja gyötrött arcomat.
Kitörli az iszonyat képeit szememből.
És ő majd szavak nélkül is elhiszi,
hogy fenntartás nélkül, önként
az övé vagyok. Örökre övé szívem.
S nem kell naponta bizonygatnom,
nem kell naponta magyaráznom,
hogy élni sem tudnék nélküle.
Kebléről, combjairól álmodom,
ha kegyes hozzám olykor az ég.

S tudja, hogy szomjasan mire vágyom.
S tudja azt is, hogy tudom:
számunkra már alig van esély.

Sárkánygyík

ha az ismeretlen tartományból
gyanakodva előtekeredik,
lustán pislogat, szuszog,
majd torz őslényként dermedten hever,
ám mindent lát, mindent megfigyel,
közönyös pillantása végigseper
az izgatottan rohangászó csorda tagjain,
akik, mint víz színén a nátrium,
buzgalmukkal csak végzetük siettetik,
ami elérné őket persze akkor is,
ha csak ballagnának vagy gyáván meglapulnának,
de az ő kíváncsi, mozdulatlan köszemében
nincsen semmi vád, inkább riadt csodálkozás

Például

Az az összhang,
ami volt, nincs már,
s többé soha nem lesz.

Örökös lépéshátrányban.
Ahogy a törvény betűjéhez
szigorúan ragaszkodó szerencsétlen,
úgy cselekedni.

Ritmus-zavarban.
Csökkent hűség a veszendőhöz.
Együtt zuhanni vele.
Lángolni magányosan a kiégett gyepen.

Kortyolni az izzó, poros levegőt.
Kortyolni a lüktető ürességet.
Kortyolni az áradó, zavaros mocskot.

Elfogadni az odalökött alamizsnát.
Jóízűen elfogyasztani a maradékot.
Megvetni és megérteni a határokat,
a pöffeszkedők kicsinyes silányságát.

A vérlázító vádakat
szótlánul tudomásul venni.
Háborgás nélkül elvonulni.
A magyarázkodást másokra hagyni.

Hiábavalót nem remélni.
Tudni azt, amire nincs vigasz.
Szabadon élni mégis.
Fűszálként örvendezni.

Ó, azok a hatvanas évek

Töredékes önéletrajzi jegyzetek

1

...egyetemi tanulmányaimat
éppen félbeszakítottam,
ösztöndíjamat elvesztettem,
a Cité Universitaire-ből
a tanév végén kikerültem,
egy ideig alkalmi munkákból,
itt-ott albérletben éltem,
egyetlen esélyem, ami maradt:
a költészet

a Marié-Davy utca 5-ben,
közel az Alésiához,
a hetedik emeleti manzárdszobában,
heverve a lópokróccal terített vaságyon,
féloldalra dőlve, magzati pózban,
kucorogva írtam verseimet:
az érzelmektől csöpögő,
baljós proféciákat,
a döcögve jajongó keserveket

kifutófiú voltam a Vendôme téren,
a Continental utazási irodában,
a Nemzeti Színház egyik volt színészevel,
robogóval hordtam-vittem a jegyeket,
akkoriban ismertem Párizst,
jobban mint a tenyeremet,
egész nap ide-oda száguldoztam,
Lambrettámat jónéhányszor összetörtem,
s olyan mafla voltam,
olyan holdkóros álmodozó,
a diplomata üzletben semmit se vettem

neofita buzgalommal
csak a költészet és a művészet,
csak a Szajna utcai bisztró,
a véget nem érő locsogások és tervezgetések
kötötték le, ajzották fel figyelmemet,
építészek, festők és szobrászok közt
félig-meddig komolyan vett költő,
az ott lebzselők közül az egyik voltam,

akiből még bárki és bármi lehet,
ilyen ifjú titánokkal teli a város,
végül is ezt megértettem
sehová se vezető utakon,
a St. Germain des Prés
és a Porte d'Orléans között
magamba szívtam a városi élet,
a francia kultúra édes mérgeit,
szédelegve botladoztam tőlük,
s nem találtam sehol a helyemet,
szabad voltam és fölösleges,
mint az elhajított kavics,
kicsorbult, lyukas fazék,
ami már semmire se jó,
a káprázatokban önfeledten lubickoltam,
és fogvacogtató álmok gyötörtek

2

aztán a büntudat,
a fokozódó szégyenérzet,
az itthoniakért, a holtakért,
az eltékozolt évekért,
mert céltalanul hányódó,
szélsodorta pára voltam,
vérző gubanc az éjben,
csillapíthatatlan zokogás,
afféle szerencsétlen,
mulatságos figura,
akin segíteni sem lehet,
barátaim aggódtak értem,
s jókat röhögtek,
amikor nem voltam ott,
amikor suta vergődésében
kíváncsian gyönyörködtek

3

itt-ott már megjelentek verseim,
közölt a Bécsi Magyar Híradó,
az Irodalmi Újság,
több ízben az Új Látóhatár is,
a rossznyelvű filoszok szerint,
szárnyára kapott a világhír,
és én balgamód azt reméltem:
már nincsen semmi baj,
végre tartozom valahová,
a szellem világában legalább
újra otthonra találok

mintha az otthon a szavakban lenne,
mintha az irodalom volna a mérce,
úgy éltem ott éveken át,
önfeledten, zaklatottan és vidáman,
ide-oda vetődve a megélhetésért:
a Castiglione utcában műszerfalakat,
Fontainebleauban, egy távoli gyárban,
apró-cseprő gépészeti terveket fabrikáltam,
a Hausmann bulváron egy kulturális cég
gondnokságán segédkeztem, a postára jártam,
aztán tervezőként az építészirodákban
rajzoltam kedvemre, hol itt, hol ott,
először például közel az Étoile-hoz,
majd a Rennes-i és a Tournon-i utcában,
de hagyjuk ezt, az életem torz fintora,
hogy azóta se kerestem havonta annyit,
mint akkor ott, jó negyedszázada,
de akkor se a pénzre és a rangra vágytam

4

sehogy se tudtam
megbarátkozni az életemmel,
az örökös hiányt érzéltem,
mindenben, mindenütt a lét botrányát,
nem találtam mentséget, se magamnak,
se másnak, arra, amit tenni kényszerült,
vagy amit felelőtlenül kényszerűnek képzelt

ismertem jól az önáltatás csapdáit,
a tunya pislogást, a kivarást, a cselet,
amikor érett gyümölcsként ölünkbe hull
kéjsóvár vágyunk tárgya, és jól ismerem ma is,
a feddhetetlen szemfényvesztők hát kerüljenek,
ám ez csak a köznapibb kísértés, játék,
illetve az is lehet, amíg a mérték kordában tartja,
ha mégis elszabadul: a többiek számára a pokol maga

de másról akartam beszélni,
a tárgyaltalan szorongásról, az önmegvetésről,
az alaptalan büntudatról, a fojtogató légszomjról,
amit nem enyhített soha a jól végzett munka,
a versírás, a gyötrő szerelem, a gyakori liège-i
átruccanás, a víg baráti mulatozás és buta tréfa,
vagy az önkínzással párosult meddő semmittevés,
öncélú és üres hólyagnak éreztem magamat

aztán a nagy kaland:
 a Magyar Műhely szervezése,
 többszöri nekifutás után,
 az eleven csoda a két kezünkkel,
 a semmiből ahogyan formálódott,
 alakult a Szajna utcában,
 a Szent Mihály útján, a Zeyerben,
 a Port Royalnál és másutt

még ma sem értem, hogyan sikerült
 öt-hat balfácán örült mesterkedése
 (mindegy, hogy mi lett belőle azóta),
 vérünkből sajtolt álomkép volt:
 egy független, irodalmi folyóirat,
 a fiatal nyugati magyar írók fóruma,
 az első nyíltan vállalt szellemi kapcsolat
 az itthoniakkal: az emberi és írói tisztességgel

az induláskor az áldozatkész festők,
 az építészek sokat segítettek,
 apránként gyűlt a pénz az első számra,
 fillérekkel és kéziratokkal rohangásztunk,
 végül a République tér mellett
 egy olcsó nyomdát találtunk,
 a Faubourg du Temple utcában,
 idegen ajkú szedőkkel, de magyar ékezetekkel,
 micsoda idők! amikor a megjelenést vártuk

még engem is elkápráztattak
 a nem várt sikerek és a heves támadások,
 úgy látszott, csakugyan nagyon fontos,
 amit ott, az előfizetők bizalmából,
 lelkesedésből és anyagi áldozatokkal,
 önmagunkért és másokért csináltunk

a közlésre neves nyugati íróink
 vállalkoztak, és jelentkeztek a fiatalok,
 itthonról sorra érkeztek a levelek,
 a bátorító biztatások és a kéziratok,
 majd egyre-másra a kiutazó látogatók,
 ismeretlenek és a művekből ismerősek:
 irodalmunk színe-java, a varázslatos elmék,
 aztán a félhivatalos küldöttségek is, ráadásul

önfeledten úsztunk szemben az áradattal,
 folyamatosan szervezkedtünk, és lázban égtünk,
 irodalmi estek, viták, hol itt, hol ott:
 Párizsban, Dymchurchben és több helyütt
 Svájcban, Németországban, Hollandiában,

egy ízben Stockholmban, Osloban, Göteborgban,
sőt Bécsben is és a még közelebbi Grazban,
gyűjtöttük a híveket és az előfizetőket,
igyekeztünk meggyőzni a kételkedőket

végül belefáradtam a reménytelen küzdelembé,
a fogyatkozó olvasói érdeklődésbe és türelembe,
a kényszerű megalkuvásokba, a velünk szembeni,
felemás és kétoldalú, változó taktikákba,
olyan hiábavaló fontoskodásnak tűnt a szerepünk,
akkor inkább a magános út, az alkotás, inkább a haza,
együtt a többiekkel, vállalva a közös terhet,
akikkel találkoztam, feltételezték, hogy így is lehet,
és ajánlkoztak kéretlenül, hogy majd segítenek

6

első verseskötetem még megjelent
a folyóirat negyedik számaként
(fele részben gyűjtésből és saját pénzen),
de már elszakadóban éltem ott,
jó egy évig vívódva, tétovázva,
tele kétségekkel és félelemmel
búcsúztattam rövid ideig tartó,
kései ifjúságomat, a felelőtlen,
könnyű lebegést az élet dolgai fölött,
s az egyik legfontosabbat: a lapot,
röpke szerkesztői múltam és terveim,
ami külügyi szerveinket módfelett érdekelte,
szórakoztak is velem ott néhány hónapig,
aztán beleuntak, s végül hazaengedtek
(ittthon újra kezdték, de szerencsére
abbahagyták, amikor idegekkel
már nem bírtam tovább, és szóltam,
de hagyjuk ezt is, ma már ez sem érdekes)

köztes időben éltem akkor,
a hazatelepülési engedélyre várva,
tengve-lengve a senkiföldjén, ideges
kapkodással itatra szórva kevéske pénzemet,
kerülve barátaimat, akiket a közeljövőben,
ott vagy itt, viszontláthatni alig reméltem,
csak szegény Kormos Pista tartotta bennem,
úgy-ahogy a lelket, arrafele hányódott
akkortájt ő is éppen, s az utolsó napig
dolgoztunk a képtelen álmok netovábbján:
az élő magyar költők antológiáján,
amilyet régen látott (és azóta se) a világ,
a tervezet elkészült ugyan, de meg sosem jelent

1964. szeptember 25-én
 érkeztem haza végleg a Malév géppel,
 két bőrönd ruhával, könyvvel, aprósággal,
 1000 Ft-tal és két hajókoffernyi könyvvel
 (illetve e két utóbbi később érkezett),
 vagyis hát: hihetetlenül gazdagon,
 akár két-három hétig is, egy hónapig
 éldelegélhettem volna munka nélkül

most valami jó befejezés kellene,
 ám még folytatni kell, mert érthetetlen
 így az egész, hiszen amióta csak írtam,
 mindig is haza vágytam, s akkor,
 amikor ez a terv végre megvalósult,
 ott álltam ismét a holtpontra gyarlón,
 mint négy évvel korábban: ideiglenes
 albérletben, valódi támasz nélkül,
 rettegő szívvel, bizonytalan egzisztenciával

kezddhettem mindent újra előlről,
 a gyanakvó kíváncsiság légkörében,
 pár hónapig én voltam az a fura csodabogár,
 aki nyolc év után visszatért, egy lányért
 vagy az irodalomért, az egyik fülcsiklandóbb
 marhaság volt, mint a másik, egy jóízű vicc,
 pedig nagyjából így igaz, ilyen futóbolond
 és álmodozó számár voltam már korábban is,
 a legtöbb ember mégis visszahőkölt, amikor
 beszélt velem, vagy egyszerűen nem hitt a fülének

volt, aki meg sem akart ismerni itthon,
 koszorús költőnk meg letagadtatta magát,
 volt, aki közönyösen üdvözölt, s gyorsan távozott,
 volt, aki... no, mindegy, ilyen is volt nem egy,
 volt, aki elhitte balga álmod, és segített,
 ma is hálás szívvel gondolok vissza, például
 Vas István bölcs, atyai tanácsaira, emberi
 megértésére és gesztusaira, aztán munka is került,
 Juhász Ferenc beajánlott a minisztériumba,
 mint falujabélit, s a tárca Műszaki Emlékeket
 Nyilvántartó és Gyűjtő Csoportjánál, a Múzeumi
 Főosztály jóvoltából, alig pár hét múlva
 már dolgozhattam is, távol az irodalomtól

tanulságos hetek és hónapok következtek,
tanulságos évek ama zaklatott évtizedben,
tele gonddal, megaláztatással, kevéske örömmel,
de ezek elmondására most nincs elég erőm,
sokáig tartott még, amíg lélekben is hazaértem,
amíg befogadott a fortyogó itthoni élet,
amíg befogadott az irodalom s annak forгатaga,
ha ugyan azóta tényleg befogadott

1988. augusztus

A roskadozó kapubálvány fölirata

nem juthatsz el most oda,
a közelinek látszó városkapu,
a számotokra kijelölt bejárat
érzéksalódás, a semmi fodra,
csak a létezés káprázata,
csalétek, ami sehová nem vezet,
mögötte omladékok, pusztaság,
a mostanihoz hasonló, kopár vidék,
az elátkozott birodalom,
ahol csak a szél süvölt, és
örvénylő homokvihar oltja ki
a szivárgó, éltető vizet,
a hiszékeny, gyöngye hajtásokat,
s ha már elkerülni nem lehet,
habozás nélkül szeljed át,
de semmit ne remélj, ne higgy,
nincs értelme szenvedni itt,
ami csillogni, villogni látszik,
üres álca, a por kavargó alakváltozása,
lehet hívogató, enyhet ajánló menedék,
zord zarándokszállás vagy pazar palota,
mindegyik a hazugság otromba fészke,
semmitől se véd meg, ha szólít,
ha maga elé rendel a messziről zengő,
csalogató szózat, aminek ellentállni
nem lehet, oly parancsolóan sürgető,
ahová te igyekszel, az a város
nem itt, nem erre, ki tudja hol van,
az errevetődők közül még senki se látta,
ám innen menekülj, rohanj, ha bírsz,
ha magadnak csakugyan jót akarsz

Egy aktuális kérdésre

Olyan egyformán vagyok.
Józanul és kétségbeesetten nézem
a kavargó áradást, a tülekvő
pozíció-harcot. A zavarosban halászó
ügyeskedőket, a jobbra érdemes
pályatársak balga rögtönzéseit.
A ravaszkodást és a kényszerű
magalkuvások torz eredőit:
a sehová se vezető utak gubancát.

Álmodozni lehet,
de ahogy én látom,
mindig a húsos fazekaktól távol
lobog salaktalanul a láng,
amit őrizni kell,
amit táplálni a mi feladatunk.
A többi szófia beszéd.

Ha nyomorultan és szükségben,
megalázott páriaként élünk,
napról-napra, ahogy a gyerekkorban,
akkor is gyönyörű ez a világ.
Semmit se kértem, mégis itt vagyok,
s örülök annak, hogy megcsodálhatom
ezernyi titkát e talányos káprázatnak.
Bárcsak elmondhatnám majd a búcsuzásakor:
sosem akartam igazán birtokolni én.

Megyik

Egy kiállítás margójára

szívósan kapaszkodó,
rejtekező, makacs öntudat
a logika ketrecében,
a szétterülő rácsokon,
a szétfutó és visszarendelt,
feszített húrokon

fegyelmezetten és sóváran
a geometria bővületében,
a pálcikák hálózata,
mint az elme merítőhálója,
fürkészve lecsap, alámerül,
kutakodik a síkban és a térben

rést ütve a nemlét viaszfalán,
kigyűrődik a semmiből, és tágul,
lendít gyors sugárnyalábokat,
pálcikákból, lécekből rendszert,
gerendázatot ácsol és csapol,
kedvére álmodik, építkezik

mintha volna ideális szerkezet,
úgy metszik egymást síkok,
egymást keresztező fonatok,
mintha a csúcsokkal határolt
kristály emberi sorsunk képe volna,
olyanok e szigorú káprázatok

a veszendő egyszerűség
itt nincs jelen, csak a törvénye,
a gézen átszivárgó vér helyett
csak a példa, amiből okulhatunk:
a hiábavaló erőfeszítés az egyetlen,
valódi esélyünk és feladatunk

Emlékérem

W.S. halálára

Soká születik újra
egy ilyen rangú szellem
e sivatag hazában.

Koponya

szabadon bolyong a szél a házban
az üres szobákban pormacskák
lehullott vakolat a sarkokban szemét
valaha fényárban úszott minden ablaka
ma sötétben tátong áporodott büzt lehel
mint a vénemberek nyirkos kipárolgása
minden eleven lényt taszítva el
átkozott ez az istenek lakta hely
saját múltjának torz megcsúfolása
az önmagába visszaroskadó virágkehely
a tűz sziporkázó kristálypalotája volt
folyosóin suhanva szállt és kerengett
cikázva röpdösött a nyurga játszi láng
kacagó gyereklány a termékeny szűzi éj
pókok szövik most bent hálójukat ágya körül
kövér legyekre vár a csapda homályos zugban
sustorogva az enyészet kinyújtja csápjait
a foltos falakról meg csorog csorog egyre
a hideg és vigasztalan novemberi eső

Item

nem a hely a fontos, nem az idő,
mindannyiunk számára elérkezik
a rángó szárnyak meddő erőlködése,
amikor a távlatok egyre közelebbre
merészkedve körbevesznek, most légy
bátor és vakmerő, te hősködő tollcsomó,
amott a macska tátja már a száját,
lusta ásítását még tán kihasználhatod,
most még el-elröppenhetsz, rajta hát,
cikázz többször, újra, kisebb körökben,
ravaszkodj és vitorlázzál, ha kedvező
a széljárás, maradj odafönt a levegőben,
amíg lehet, sodorjanak jótékony áramlatok,
aki a földre roskad, arra, tudod, mi vár

Válasz egy ostoba kérdésre: a jövőben írogatok-e még?

(Dadaista rögtönzés)

nem valószínű
fölösleges
már engem se érdekel
ki figyel oda?
ha megölnének
ismét van rá esély
vennék kecskét és nyulakat
tápláló a kecsketej
a nyulak meg szaporák
eltartának amíg lehet
csak iható vizet
kell majd szerezni valahol
mert szomjan halunk
vagy *lassan meg-*
ahogy Radnóti fordította
de erről ne többet
élünk majd ahogy ő
a szocializmusban bátran
vagy ami helyette lesz
nekem jó ez is az is
jobb már nem is lehet
sőt remélni is vakmerőség

Hiába mondasz bármit is

Mire rám mutatnál: nem vagyok.

Füst Milán

Már életedben elfelejtenek.
Olykor még mintha szólítanának.
De nem téged. Ó, nem. A puszta légbé
hangzanak, visszhangtalanul a panaszok.
Nincs időnk a többiek kérdéseire figyelni.
El se mondd, ha valami válaszra vársz.
Egyedül vagy a léttelenségben, és nincs,
senki számára sincs elfogadható magyarázat.
Nem vagyunk. Nem is létezőnk. Ahová a kéz
mutat: senki sincs. Csak a szél kering,
vigasztalanul csak a szél futkos a házban.

Ami most elmondható

Mintha valami elkezdődött volna.
Van, ami folytatódik. Vad ütemben.
Csontot repesztve gomolyog elő,
átítatja a sokáig pangó szerveket,
a zsibbadt tagokat a nedvdús pára,
az éltető és részegítő fluidum.
Gyorsan ható, mint a kígyóméreg,
és oly veszedelmes is, ha nem
adagolja mértékletesen egy isteni kéz.
Szörnyeteg porszemek vagyunk mi,
szörnyeteg élősködők szemben ti,
ha az indulatokat meg nem zabolázza,
le nem csillapítja az a moccsatlan,
véres kard, ami komor árnyat vet ide.
Mondhatom, persze másként is; hiszen
valójában én csak valami elviselhetőt,
semmi jót nem remélek. Nem tartozom
se oda, se ide: a lehetetlenre vágyom,
aminek semmi köze gyarló napjainkhoz.
Ám az emberi együttélés fő parancsait
alázattal, feltétel nélkül elfogadom.
Aki irgalmat nem ismer, aki a másikat
egyenrangúnak nem fogadja el, az soha,
egy percre se kapjon többé hatalmat.
Ilyen egyszerű ez. Vagy ismét ártatlanul
hanyatlanak a földre majd az áldozatok.
És vérük ismét, újra az égre kiált.

Az álom középkori színpadán

félve a test ördögi kísértéseit
parázna vágyak satujába fogva
nevetséges pojacaként a porondon
csak állt és reszketett megalázva
elevenen lobogó magányos fáklya
vállalva sorsát keserű szégyenét
az elrettentő nyilvános kínhalált
amit elkerülhetett volna könnyen
ha visszavonja nyers állításait
de ő csak állt saját levében ázva
és lassan ingatva fejét nemet intett
újra és újra nemet intett felénk
mintha nem is hallaná a szitkokat
a csúfolódók gúnyos kacagását

Egy kortársi közbeszólás

több mint harminc éve már,
hogyan megkísértett,
azt hittem: kezdek vele valamit,
rájövök általa a rejtélyes titokra,
netán valami közhasznúra,
no hiszen

csúszkáltam a porban,
sehová nem jutottam,
találtam ezt-azt, kacatot,
egy-egy baljóslatú jelt,
cserepet vagy csontmaradványt,
amit jajongva fölmutattam

főlöszleges igyekezet volt,
nem figyelt senki sem oda,
mindenki a magáét mondta éppen,
ki hangosan, ki hangosabban,
így a süketek párbeszédében
csak epizódista lettem,
igaz, ez a szerep is dicstelen

köpnit kellett volna az egészre,
élni, nem álmodozni, nyavalyogni,
erős kézzel megragadni azt,
ami elvehető és hasznosítható,
igen, ezt kellett volna tennem,
így aztán maradt csak a szégyen,
amíg innen végre kihátrálhatok

Távol és közel

a metszésponton,
ami emberileg még vállalható
csalás és önámítás nélkül
a halál pillanatában is,
ezt keresem közeledve és távolodva,
ide törekszem nagy igyekezettel
minden helyzetben és kapcsolatban,
ezért kockáztatom az ép eszemet,
ezért a hiú semmiségért veszítem el,
ahogy eddig is, a rangomat s mindazokat,
akiket itt a legjobban szeretek,
ám e metszéspont igénye nélkül
minden alaktalan, füst és pára

A novemberi őszhöz

Szigliget, 1989

nyirkos, csatakos szélrohamokkal
betört az ősz, csavargatja a fákat,
szaggatja, tépi odakint a lombokat,
szabadítóként érkezett most mégis,
mint ostromlott várba fölmentő sereg,
a melegfronttól már a gyomrom is kikészült,
napok óta kínozott a savtúltengés,
kínozott a savhiány, föl-le, mint a lift,
felszökött, táncolt a vérnyomásom,
szívem kalimpált, csak kóvályogtam itt,
most mintha könnyebb volna, csak el ne
kiabáljam, nehogy változzon ismét az idő,
soha örömmel téged még nem fogadtalak,
kíméletlen novemberi eső és szélvihar,
nem tudtam eddig, hogy a vergődő testnek
enyhülést hozhat a te váratlan betörésed is

Az égi város

nem hiszem
már nem remélem
ha volna is
nem tudnék rátalálni
süketen és vakon
motozok a sötétben
síkos selymek közt
a melegben és a bűzben
mint a saját piszkában forgó
beteg állat elhagyatva

föl föl törekednék utánatok
de nem visz már a lábam
csak botorkálok botladozom
ténfergek céltalanul ide-oda
sehonnan sehová az éjszaka
fenyegető árnyai közt
üres szívvel és üres kézzel
sóvárogva és semmit sem remélve
nem látok jelzötüzeket
semmit se látok
egyedül félek

A labirintus mélyén, 1994

Széljegyzetek egy körforgáshoz

Menekülés közben

semmi jóval nem kecsget az idő
fosztogatja gyér tartalékaim
fázom és reszketek ha rám figyelnek
nem mondhatok semmi biztatót
az igaz út irányát nem ismerem

csapdákat látok csalóka káprázatokat
ingoványba csalogató lidércfényeket
bármerre tekintek ólálkodó árnyak
közelednek a választott ösvény felé
elindulni rajta így kockázatos
másnak se tanácsolhatom
pedig valamerre hamarost
innen mindenkinek futnia kell
ha remélni - élni kíván

Az egyik jelzés

jobb szemem előtt:
parányi, sárgás-szürke folt
lebeg, úszik a térben,
mint a pókháló, olyan szövésű,
alig észrevehető, alattomos,
s előbb-utóbb akcióba lép,
ó, könnyen kiszámítható,
hogyan terjeszkedni fog

Így

Egyre méltatlanabb
körülmények között,
pótszereken élve, egyedül,
álmatlanul forgolódva,
küszködve a belső remegéssel,
a heves szívdobogással,
ahogy a sebzett állat,
a többiektől elhúzódva,
undorodva és szégyenkezve,
búcsút se intve, szótlánul,
készülődve a végső megaláztatásra

Váratlan esemény

Valami jóvátehetetlen történt:
becsukódnak lassan a kitárt kapuszárnyak.
Gyanakvás és félelem lesz úrrá a városon.
Se be, se ki. Az öldöklő angyal készülődik,
házzól-házra járva végzi dolgát hamarost.

Örök törvények szerint

agyagszobrok játszadozása,
zuhatagként ömlő sárga fény,
ahogy a gyöngye szárán imbolyog,
eseng a virág a szélviharban,
amikor késpengéket köszörülnek,
tűleveleit hullatja a fenyő,
és tócsákban dermed a vér,
csillagtalan ég alatt vacog,
a szellemnek nincsen otthona,
fűrészfogak csattogása győz,
s elhal az áldozatok jajszava

Sóhaj

Késve érkezel, ha jössz, változás kora,
már nincs erőm, már nem hiszek magamban,
s mások se hisznek bennem, az én időm lejárt,
azoknak nyújtsd kezéd, akik még újjá szülehetnek,
akik még reménykednek az evilági megváltásban.

Kiindulópont

így is lehet most úgy is lehet
senkit sem kényszerít közvetlenül
a kor rideg parancsa ma a változás
akármerre elindulhatsz csak rajta
mert itt tovább a fű se nő

A régmúlt ereklyéi

Hiábavaló, pontos mondatok.
Kíméletlen szavak. Könyörgések.
Mintha értelmük lehetne,
puhán omló, fátyolos bókók.
Ficánkoló, fürge aranyhalak.

Ahogy a vasárnap délelőtti,
forró, nyári verőfény az udvaron.
Amikor még volt, igen, még volt remény.
A szederfák alatt kóválygó, sárga kislibák.
Bolondos játszadozás az eketaligával.
Az első megmártózkodás a porban.
Parázna kíváncsiskodás a híd alatt.
A széthulló emlékezet még ép kavicsai.
Amint alámerülnek lomhán,
kihuny a sugárzó láng is,
előmered a jövő kajla horga.

Sóvárgás

Ó, ha eljutnék oda,
ha egyenrangúként fogadnátok,
ti sérthetetlen hatalmasok,
ti szemérmes rejtekezők,
akiket már nem érhet földi gáncs,
ha nem zavarnátok ki a házból,
mint méltatlan betolakodót,
meghúznám magamat a sarokban,
elhevernék szótlanul a küszöbön,
semmit se kérnék, hallgatóznék,
étlen-szomjan virrasztanék,
mintha ott se lennék, olyan volnék,
ha tudnám, hogy körötökbe fogadnátok,
habozás nélkül máris indulnék,
ne várjatok rám hiába, árnyak,
ha tudnám, ha sejteném, merre vagytok,
s vagytok-e, boldogság volna már az is,
de csak a hiányotok sajog a szívben,
csak a képzelet incselkedik velem.

Sötét folyam

akárhol megpillantható
egyirányú áradat
eltéríteni nem lehet
előbb-utóbb kirajzolódik
vészjósló útvonala
ha kell föld alá bukik
eltűnik nyomtalanul
rohanva gázol alatt
a gyökerek közt csörtet
sziklák szűk nyiladékain
sziszegve préseli át magát

átszivárog a homokon
medret váj és elindul
csörgedezve ismét idefent
ártalmatlan patak képében
csalinkázik célja felé
öblökben elterül megpihen
majd új erőre kapva
sietve hömpölyög tovább
tovább tovább a törékeny
tornyú lebegő káprázatig
a sánctalakra észrevétlenül
lassan fölkapaszkodik
betör az óvott területre
átgázol a gyöngye hajtásokon
kioltja a parázsló őrüzeteket
földülja a virágzó várost
lerombol mindent amit talál
majd iszapot büzt hátrahagyva
győzelemittasan vonul
szégyentelenül távolodik

A magaslaton

már nem beszélnek,
nincs miről,
nem kérdeznek,
ismerik a választ,
ismerik a változatokat,
csak ülnek egymás mellett,
semmibe révedő tekintettel,
napkeltétől napnyugtáig,
a sziklákat morzsoló szélviharokat,
figyelik a csapkodó záport,
a sűrű havazást, a csikorgó havat,
a tenger lomha, örökös hullámzását,
a perzselő nyári napsütést,
és sajgó csontokkal dideregnek,
múltjuk fölé hajolva kutakodnak,
a félelemtől reszketnek és fáznak,
a király és a királynő,
két roskadozó, büszke termet,
menekülésre már nincsen erejük,
végül beleolvadnak jajszó nélkül
az irgalmatlan, jeges éjszakába

A fecskék

valamivel most könnyebb,
lepattant a vasabroncs szivemről,
sétáltam kint, a fák alatt,
lestem a halakat a tóban,
figyeltem a különféle, apró madarakat,
szarvasok nyomát nézegettem,
mintha nem az lettem volna, aki vagyok,
egykedvűen, már-már derűsen gondoltam arra,
ami elkerülhetetlen, s amitől rettegünk,
a fecskék röptében gyönyörködtem,
mintha először vagy utoljára látnám
cikázó suhanásuk arabeszkjeit az égen,
ilyen nyomokat hagyok én is idelent,
ideges, kusza rajzolatot a porban,
és mégis, akkor már az se bántott,
csak sajogva együtt rángott, harcolt,
ujjongva velük szárnyalt a szívem

Főnévi igenevekkkel

fura versenyfutás ez az idővel,
mások számára közömbös, mulatságos igyekezet,
lassítani az ügyis megérkező közeledését,
óvni a lazuló, romlékony, engedetlen testet,
és amikor már szaga van, illattal elkendőzni,
rejteni, amíg lehet, mintha szégyellnivaló volna,
ami mindannyiunkra vár, és elformálódott alakkal
csonka-bonkán is illegni, táncot lejtetni,
csitriként és kamaszként idétlenkedni tovább,
amikor egyre határozottabban kirajzolódik már
a koponya végső formája, ó, nem, ezt soha,
akkor inkább a félrehúzóds, a magány, a csönd,
inkább a haláltáncban habókosan csetleni-botlani,
ahogy egy veszendő lélekhez illik, befelé sírni,
siratni a fölcsillanó, máris hervadó, egyszeri csodát

Kurta sóhaj

várni és várakozni,
amíg megszólal az Úr,
tisza edénye lenni
nem ismert tartalmaknak,
erre vállalkoztam ifjan,
balgán és felelőtlenül,
bárha teljesíthetném,

amit föl vállaltam,
ó, ha csakugyan tiszta
edénye lehetnék a szónak!

Megérkezni

már nincs hová,
és nincs kihez,
unalomba fullad az élet,
mint poros, nyári délutánokon
a nyelvét lógató kutya,
ásítózom az egyhangúságban,
már semmi nem történhet,
amitől megrettennék,
ami izgalomba hozna,
mondhatnak bármit,
mást nem vehetnek tőlem el,
csak a satnya életem,
azt pedig ingyen, önként is adom,
nem, többé nem védem magam,
ismerem az asszonyi panaszokat,
igen, ismerem a súlyos vádakát,
mégse tudok megszólalni újra,
a magyarázkodásra nincs több szavam,
olyan vagyok, amilyen,
porban forgolódó, vergődő állat,
akit a szorongás, de hagyjuk ezt,
szavakkal úgysem közölhető,
élek ahogyan s amíg tudok,
egy ideig még szívom
a mámorító, édes levegőt,
aztán bizonyára megfulladok,
remélem, gyorsan történik ez,
s végre én is megnyugodhatok

Premisszák

szabadon szárnyalhat a lélek,
ha nem kötik a föld alantas céljai,
szabadon élhet, aki már nem remél,
csak másoknak derűs nyugalmat,
aki az idővel hadakozik, elveszik,
a győztesek emlékművei leomlanak,
porrá és semmivé lesz mindenki,
aki él és mozog e föld sarában,
csak a nyughatatlan, kíváncsi szellem
lámpásai pislognak, világítanak

az eredendő, örök és jeges éjben,
azok sem sokáig, röpke pillanatokra,
legfeljebb néhány századra, évezredre,
aztán már mintha sosem ragyogtak volna,
mi végre hát az öldöklő, vak küzdelem,
ez a sehonnan sehová igyekvő akarat?
jobb lángként lobogni, fűszálként remegni,
lankadatlan, konok buzgalommal törekedni
az elérhetetlen, boldog befogadásra

Az angyali hírnök

akármit csinálunk közeledik
és ez megnyugtató mint a tenger
örökösen háborgó kék hullámai
jön a hóhullásban fehér lepelben
könnyedén előredőlve bátran
nemtörődöm lezser eleganciával
közeledik a sötétség ormótlan
torlaszai közt sugárzó alakja
siklik felénk kezében fáklya
hozza a jó hírt az ígéretet
hogyan reménykedjünk örvendezzünk
ne féljünk a kietlen éjszakában

József Betlehemben

ha arra gondolok Mária mire számíthatott
mitől rettegett és József miben reménykedett
ne feledjük a tolófájdalmak már jelentkeztek
amikor végre befogadták őket a külvárosi istállóba
és bábaasszonyt sem említ az Írás egyedül voltak
mint hajléktalanok valami ócska szükségmenhelyen
se víz se fűtés csak az állatok szuszogása búze
és szülni kellett világra kíváncszott a gyermek
a köldökzsinórt elvágni az anyát és a fiát
tisztába tenni úgy ahogy ott lehetett ez volt
a dolga Józsefnek mielőtt gondolhatott volna
bármilyen másra evésre-ivásra pihenésre a másnapi
teendőkre amikre úgy-ahogy fölkészült de aztán
közbejöttek máségyéb események amelyekre még
ő sem számíthatott hiába figyelmeztették előre
hogyan nem az övé csak névleg az isteni gyermek
ő volt József az ács akit az angyal se méltatott
arra hogy az elkövetkezendőkről pontosan és híven
előre értesítse pedig a gyakorlati munka rá várt

Válasz egy nemzedéki kérdésre

törekvő új raj a láthatáron,
nem is ott, már a porondon,
pozícióban, kézitusában,
azt mondják többen róluk,
hogy erőszakosak, gorombák,
eszések és ügyesek,
megkésettségük miatt sértettek,
kíméletlenek és rámenősek

hasonlók voltunk mi is,
illetve közülünk sokan,
kevésbé fölvértezve,
ravaszkodva és ügyeskedve,
emlékszem, nagy mellénnyel
nyilatkoztak erről-arról,
van, aki még ma is csinálja,
de a többség megroggyantan,
öregedve ma már szerényebb

nincs hová eljutni e pályán,
ahová meg lehet, oda szabad az út,
csak végig kell menni rajta,
egyedül és külső támasz nélkül,
és a rang, a pozíció nem segít,
nyolc-tíz évente másokat repít
csalóka mennybe a divat,
rosszabb esetekben a politika

akinek csakugyan az a fontos,
hogy külső sikereit gyarapítsa,
és csak azokat, kívánom, érje el,
tündököljön, amíg csak lehet,
fiatal vagy idősebb, egyremegy,
biztosan tudom, úgyis a vesztébe rohan,
ami így elérhető, az értéktelen kacat,
gyötrő kérdéseinkre se választ,
se vigaszt nem ad, és nem is adhat

Régiesen

Ó, halmok
és lankás tájak,
rejtekező völgyek,
az Egyszarvút láttátok-e?
Csörgedező forrás,
most merre kószál?

Amikor a közeledben
riadtan, tétován megállt,
hívtad-e, szólítottad-e?
Mért nem enyhítetted a szomját?
Az üldözők elől menekült,
akik, ha utoléri,
irgalmatlanul megölik,
megszégyenítik és megcsónkítják.
Vajon visszatérni szabadon,
lesz-e módja és bátorsága?
Szőljatek halmok, lankák, völgyek,
feledtetek-e pajkos sutaságát?
És szólj, te apadozó forrás,
egyetlen e kietlen vidéken,
friss vizet várhat-e még tőled?

Önarckép és helyzetjelentés

a megaláztatás ideje
a szégyen ideje
a kishitűség és a félelem ideje
a hiúságé is talán
arra várok hogy szó nélkül értsenek
s elfogadjanak úgy ahogy vagyok
nem akarok önmagam élő reklámja lenni
tudom hogy ki vagyok mennyit érek
amit leírtam az vagyok
többé-kevésbé azonosítható rögeszme
elevenen vergődő lelkiismeret
fegyvertelenül is veszélyes álom
akit idomítani nem lehet
aki hajlik a meggyőző szavakra
ha érveit okosan megcáfolják
s aki nem nem! nem hisz a szavaknak
ha a tettek után bűzleni kezd a valóság
ami könnyen ellenőrizhető még ma is
csak bele kell szagolni a levegőbe
s előbb-utóbb megorrontja
bárki a nyilvánvaló igazságot
a felemás lavírozgatást a pocsolyában
ami most már-már elviselhetetlen

Ó az élet

se így se úgy
egyedül elviselhetetlen
másokkal ideig-óraig
élvezhető
reménnyel kecsegtető
mintha értelme lenne
aztán romhalmazzá válik
véres rongy lesz belőle
kukacok mászkálnak rajta benne
bűzös levet eresztve
megnyúlik elfolyik
csúf maradéka
repedezve perzselődik
emléke sokáig
vissza-visszatér
és sajog hiánya

Abelárd mondja

a rózsza
a rózsza illata
kebled íve talán
az értelem fénye
ifjú szemedben
a rajongó kíváncsiság
amiért élni érdemes volt
önfeledt nevetésed
páratlan nyíltszívűséged
nyulánk alakod
karcsú bokád

a rózsza
a rózsza illata
pihegő ajkad orrcimpáid
moccanó fülkagylóid
duzzogó hallgatásod
irgalmatlan szókimondásod
amiért halni is érdemes
önzetlen szíved
telt emlőid
opál hasad és farod
forró és lüktető öled

te vagy még
mindig a rózsza
te vagy még
mindig a rózsza illata

Önarckép helyett

nem az vagyok, aki vagyok,
most ez a baj,
nem tudom, hogy ki lehetnék,
folyton elcsúszkállok,
magam helyett porhüvelyemet
küldözgetem ide-oda,
és helytáll ő úgy-ahogy,
teszi a dolgát, pénzt keres,
de én nem vagyok sehol,
már nem érdekelnek a dolgok,
egyszer így, másszor úgy gondolom,
ám újabban semmit sem teszek,
mintha nem is élnék, valahogy úgy,
csak tengődöm, magamtól távol,
s kicsit furcsállkodva nézem,
hogy mit csinál az a szerencsétlen,
aki valaha tényleg hozzám tartozott,
húsa a húsom volt, vére a vérem,
de egymáshoz már alig van közünk,
mégis a nevemben él és cselekszik,
s ha visszatérni hozzá nincs erőm,
hitem és kedvem, úgy mindennek vége,
egymagában ő gyöngé és veszendő,
s örökre elveszítheti helyettem,
amiért eddig közösen éltünk

Profán könyörgés

ó, Uram,
csak ami ellenőrizhető,
azt hiszem el,
s tudom,
hogy nincs ilyen,
minden inog,
táncol a habokon,
amíg ereje van,
aztán elmerül,
vagy új alakban,
máshol vitézkedik

nincs amit megfoghatnék,
amihez mérhetném magam,
a mérték te lehetnél,
ha elhinnélek,
jó volna, ha lennél, Uram,

de nincs hozzád kapaszkodó,
egyedül vagyok az éjben,
egyedül, mint a többiek,
külön-külön a jégveremben,
egymástól is elszakadva

csak magamban bízhatom, Uram,
és ez iszonytató,
iszonytató és rettenetes,
Te igazán tudhatod, ha vagy,
hogy miért e szörnyű félelem,
már magamat sem tudom elviselni,
élni se, halni se kívánok:
régóta nem lenni szeretnék, Uram

Az ősz kezdetén

Korán sötétedik.
Elmúlt a nyár,
az ötvennegyedik.
Ki tudhatná,
még hány követi.
Ha egyáltalán
lesz még számomra,
akárcsak egy is?
Jobb nem firtatni,
és nem remélni.
Folytatni mégis
a kezdett utat,
mintha már holnap
vége szakadna.
Olyan igénnyel.
Ennél többet
úgysem tehetek.
Ajándék volt már
az ötvennégy is:
valaki kockázata.
Ezt kéne valahogy,
ha jut rá még idő,
illendő formában
megköszönni.

A kapu előtt

az utolsó pillanatig reménykedem
valami váratlan isteni csodában
minden észérv tapasztalat dacára
mert a zsigereimben hordom
szinte semmit sem tehetek ellene
megbénít és megbabonáz
egy ismeretlen delejes erő
egy soha el nem hangzott ígéret

A suttogó szellem

*Tudom, a környezetünkben
másutt se jobb a helyzet,
ám ez sovány vigasz.*

Ismeretlen XX. szd.-i szerző

ami utánam itt marad
üres csigaház a parton
ahová beköltözhet
bármikor a remeterák
nincsenek feltételeim
nincsenek terveim
csak azt tudom
ami most következik
az nem az én világom
és az előző sem
hajaj az sem volt enyém
ezért e váratlan fordulat
szeretném átvészelni
kívülállóként valahogy
a szabad rablás éveit
addig meghúdom magam
s elrejtőzöm előletek
mert ami igazán számít
az ismét nincs jelen
a jövőbe tolódott megint
csúfos egyezség kötöttség
erő az erővel egyezkedett
mi isszuk majd a levét
ismét a nyomorult népség
akire mindenki hivatkozik
ám embernek nem tekint
no jól van ha nincs más
kiút ez akut zűrzavarból
de akkor hagyjuk a papolást
hagyjuk a csalfa szólásokat
s ne álmodozunk nem hülye a nép

még én sem vagyok az
látom amit látni lehet
a kapzsi harácsolók hadát
a nagyhangú öntelt hólyagokat
a hatalomra törők erőszakos
gátlástalan csörtetését
s ellenük semmit se tehetek
jobb ha most átadom a helyem
vitézkedjenek mások a koncert
visszahúzódok és elmosódom
fölszívódom mint a pára
csak üres vázam hagyom itt
amíg a pártatlan tiszta lángnak
erős oltalomra nincs esélye
tengődöm és tébolygok tovább
otthontalanul a hazai ég alatt

Kifelé és befelé

A 75 éves Csorba Győzőnek

Családomért e szörnyű hajsza, lányomért
Sajnálom az elfecsérelt, gyötrő éveket
Olyan világot képzelek, ahol együtt leszünk
Roncsolt idegzettel is a tényleges teljesség felé
Beomlott falak alól suttogó hangon mondom
Amiért halni tudnál, élni csak azért érdemes
Győztesként? Ugyan! Ki győzhet itt s ki ellen?
Yperitet belélegezve hullottak el közülünk sokan
Ő, aki van, csak Ő tudná hiúságaink elsorolni
Zajongó, izgága sáskák lehetünk virágzó mezőin
Őbenne bízom mégis, amíg csak ráng, verdes a szívem

A vers hatalma

In memoriam Vas István

Előljáróban

nem tudom mire való ez az egész
a hétköznapi dolgok párlata
csalóka mint tavasz a télben
csak turkálók a szavak között
verseid lapozgatom és ízlelgetem
zamatát a gyógyító egyszerűségnek
jó volna valódi vigaszra lelni
csillapítani az egymásra acsargók

esztelen dühét ami megmérgezi
a normális emberi kapcsolatokat
alig lehet itt már valakivel eszmét
véleményt cserélni mert eltorzultak
elvadultak ismét a játékszabályok
farsangolnak az ügyes lesipuskások
és a józan észnek most nincsen becsülete

In merito

Nincsenek szavaim.
Üresség és gyász a szivemben.
Sivatagos mezőn száraz kórók csörögnek.
Az üvegbúra alól valakik
kitartóan szivattyúzzák a levegőt.
Egyre nyugtalanabb így
a kísérlet alanya.
Vesztét érzi a veszendő.

A nagy nemzedék egyik utolsó tagjaként,
Jékelyt, Rónayt, Kálnokyt és Weörest követve,
tíz évvel Zelk után
merült alá a földbe.
És most kis világunkban minden átrendeződik.
Ilyen csillaghullás után az égbolt is elsötétül,
csak futkározó, villódzó fénypontok látszanak.
Káprázatok és légvárak emelkednek,
majd léggömbökként pukkannak el.
Foszlányaikat folyamatosan söpri,
hömpölyögve sodorja tova a szél.

A bolygónkat körbeölelő derengés viszont
egyre bársonyosabb, puhább és fényesebb.
Ragyogó fényburok-pólya óvja a Földet,
amint ismeretlen célja felé bukácsol tovább,
egyedül a kietlen és fagyos úron át.

Ismét az ördögi körben

Szvidrigajlov-monológok

Síralmas állapotban

változni és változtatni nem lehet,
ma már nem hiszem el a fogadkozást,
ma már tudom, az átkos körből
nem lehet kitörni csak szerencsével,
száz közül csak kettő-háromnak sikerül,
s valami iszonyatos áron nekik is,

föladva és megtagadva korábbi álmaikat,
valahogy úgy, ahogy Magdolna és Lázár,
feltétel nélkül elfogadva az Úr parancsait

Micsoda szégyen

már csak ennyire futja erőmből,
néhány szóra, szókapcsolatra,
idétlen közhelyre, amiket mindenki ismer,
és röstelkedve félre néz, ha hallja,
hiszen lehetett volna bárki, aki mondja,
de én mondom ki, így hát szégyenkezhetem,
s amíg el nem felejtik, gyalázhatnak is értük,
jogosan és indokoltan, visszahúzódnom hát,
s eltűnök, nyomot se hagyva hátra

Ne álmodozunk

Az sincs, ami van.
Káprázat és képzelgés,
úgy vélem, az egész világ.
Ami kézbe fogható,
az a kezében semmisül meg,
szétporlik és elenyészik.
Volt, és nincs már,
mint a többezer éve
eltűnt csillagok teste.
Mintha még volnának,
fényüket ma is látjuk,
pedig már nyomuk sincs.
Vergődésünket közönyös szemmel
valaki rögzíti talán, kedvtelésből.
Ez a legtöbb, amit remélhetünk.

Vége már, vége

Ennyi elég volt:
nem kívánok tovább élni.
Mielőtt utolsó fogaim kihullanak,
az arcom besüpped, és csontjaimra
aszik az sovány bőröm,
mielőtt a prosztatata, a rák támadna,
az előtt kellene véget vetni
ennek a kilátástalan küzdelemnek.
Még viszonylag épen, egészségesen.
Ahogy a görögök, a rómaiak tudták,
mosolyogva, elégedetten:
mert idejében fölismerték, hogy
nincs tovább. Lefelé hajlik már az ív.

Rossz tréfa ez

Nem hiszek és nem remélek.
Se kedvező változást, se bocsánatot.
Élek. És tudom, hogy mindezért
fizetni kell majd. Az élettemmel,
amit nem kívántam, amit rám erőszakoltak.
Aztán egyszerre csak visszaveszik,
csak úgy, kedvtelésből, közönyösen.
Senki se kérdi, hogy mit szólok hozzá,
hogy beleegyezem-e. Mintha nem is volnék,
olyan ez. Nem tudom, egyáltalán vagyok-e.
És ha az Isten dicsőségét zengeném,
akitől e nem kért ajándékot kaptam,
úgy jobb volna, elviselhetőbb az egész?
Az angyalok karába sose vágytam,
inkább a pokol, a teljes megsemmisülés.

A sziglieti park ma

Olyan tébolyítóan gyönyörű,
annyira életre szánt,
hogy az már-már elviselhetetlen.

Esti töprengés

Ha a szél elcsitulna,
és ha aludni tudnék,
az jó volna,
de így is elviselhető az éj.
Ha valaki velem volna,
annak tán örülnék,
talán nem, és csak gyötörném,
a szokásos módon, amit elviselni
alig lehet. Kifinomult és ravasz
eszközeim vannak. Afféle önpusztító,
becsali csapdák és cselek,
amiket fölkészületlenül nehéz kivédeni,
sőt, fölkészülten se nagyon.
Ám ezekre sem vagyok igazán büszke.
Jobb volna, ha nem ismerném őket.
Jobb volna, ha csak úgy éldegélhetnék
sután és egyszerűen, ahogy a többiek.

Ide jutottam

Nem lenni szeretnék.
Az elmúlt ötvenöt évet
valahogy eltörölni.
Jelet se hagyni.

Még nem tudom, hogyan,
de szeretném észrevétlenül,
amennyire lehetséges:
tisztessegesen bevégezni.

Ó, ha legalább ez sikerülne.

Reggeltől estig

Túl a férfikor delén

Valami szájalmas állapotban,
ahogyan körülpillantva,
reggel Samsa úr.

A remény

Ó, erről sokat regélhetnék.
Utoljára tán a kamaszkorban
hittem el minden szavát.
S azóta mégis mindig törbe csalt,
átvert és nevetségessé tett.
Én, hülye, azt hittem, kiismertem
- még idejekorán gyanakvóvá válva -
csapdáit, átlátszó cseleit.

Ez is egy lehetőség

Az öregedő férfi petyhüdt izmai.
Testének szaga, nyirkos kipárolgása.
Mindaz, ami vonzóvá tehet
egy korosodó gavallért,
kéznyújtásnyira, elérhető közelségben.
Még házasságszédelő, Landru is lehet.
A kandallóban bárki elégethető,
amíg a szomszédok jóindulatát
sikerül megőrizni. Igen, arra kell
igazán odafigyelni. A többi bohókás játék:
szervezés, technológia és precíz munka.
És ahhoz csakugyan ért. A vérében van.

Fáradt fővel

Már nem tudok ismeretlen közlésekkel,
váratlan vallomásokkal előrukkolni.
Jórészt a korábbi balgaságaimat ismétlem.
Most éppen így, sután és eszetlenül.
Ma este - hétfő van, a távozások napja,
a keserű búcsúzásoké - korán lefekszem.
Ha a kétségbeesést kialudhatnám végre,
akár kivételesnek és szerencsésnek is
nevezhetném ezt az éjszakát.
Ám valójában erre semmi esélyem.

Egy csábításra

Öreg vagyok már,
és te túl szép, túl fiatal.
Én már csak gondolatban vagyok az,
és az álom lomha, súlyos vizeiben,
akire a tested sóvárogva vágyik.
Öreg vagyok, tehetetlen és béna.
Már annak is örülök, ha reggel fölébredek.

Tudom, kissé banális

A bölcsélet rafináltabb kérdései
sohasem érdekelték, csak az alapvetőek,
azok is valahogy úgy, ahogyan Camus-től tanultam.
Például érdemes-e élni, illetve leélni végig
nyomorúságos életünket? Avagy az-e a jobb,
ha mielőbb véget vetünk neki?
Lehet-e értelmes célt találni úgy,
ha naponta meggyötör a halál
egyre közelebbről hallatszó lábdobogása?
És a hit nem segíthet, mert számomra nincs,
és nem boldogít már a nők szerelme sem,
inkább csak megaláz praktikus ügyeskedésük,
ösztönös cselezésük, bájuk és jóindulatuk.
Ilyenkor mi a teendő? Szóljatok!
Napok óta már enni sem tudok,
mert kifordul az étel a számból,
de választ sehonnan nem kapok.

Utolsó kívánság

A fal felé fordulva,
éjjel és gyorsan,
egyedül szeretnék meghalni,
hogy az elkerülhetetlen szégyent
senki se lássa.

Megbízható jelzés

amikor az aritmiásan verő szív
ritmusára meg-megrándul a kéz,
akkor már sejthető, az út
hová vezet, miféle végkifejlet
várható egy óvatlan pillanatban

Utoljára

Egyet tanulj meg,
a többi járulékos ismeret:
az élőkől semmit se várj!
senkinek sem irgalmaznak,
sietve betöltik majd helyed.
De ami igazán számít,
azt ők sem tudják.
Egyedül kell rátalálnod,
ha van, a kivezető kapura.
Ezért figyelik árgus szemmel
minden moccanásod, távozásod.
Rajtad már csak a holtak,
a bolyongó lelkek segíthetnek,
csak az Isten, ha csakugyan létezik.

A nyirkos és sötét éjben

fölcsendül újra
a zsongító, a csábító dallam,
hívogat és csalogat
mámorosan vonagló ritmusával,
mint a fuvallat a faleveleket,
lebegteti és bizseregteni a zsigereket,
nem törődik a szigorú ész tiltásával,
ravaszul átsiklik a zsilipek kamráin,
elhalkulva lopakodik és suhan,
balzsamot hint a sajgó sebekre,
s vonzol magával hullámzó gyönyörűsége

Fülelve és várakozva

*s kik csak futkosunk itt alant
befelé hallgatódzunk
szólít-e még valami hang*

Rába György

a semmi percegését ismerem,
az oldalazva menekülő,
megrugdosott kutya vonítását,
hiába csalogatják, gyere ide,
el, csak innen el, bárhová,
ahol otthon lehetnék,
kedvemre ugrándoználék a gyöpön,
lefetyelhetném a friss vizet,
nem ismerek olyan vidéket

a sivatagos nincstelenségben
üdítő lehet a nedvdús káprázat is,
követni lehet, öröm üzőbe venni,
ám csakhamar szertefoszlik,
leülepszik lassúdad a por,
a kandi szem hiába fürkészi
a láthatárt, homokbuckák mindenütt,
a csend kietlen táján kövek,
homok, egy-egy csontváz, hang sehol

Most úgy látom

kísérteties a logika gépezete,
jaj annak, aki csak benne bízik,
megbízhatóbb a holdsugár,
az ablak előtt elsuhanó denevér,
a rőfögő látomás, az elfoszló árnyék,
gyakran megbízhatóbb tanácsadó az álom

kísérteties az ösztönök világa is,
vérgőzös poklokra nyílik kapuja,
amin ha átlépsz, nincs visszatérés,
semmi fogódzó, zuhansz az állati lét
legaljára, a pikkelyes őshüllők közé,
s a kardfogú tigris is menekül előled

se így, se úgy, az egyikben se bízom,
a törékeny tojáshéjat, az ügyis veszendőt,
óvóm az élet esélyét, őrzöm amíg lehet
a kételkedés jogát, az isteni adományt,
a szabad akaratot, aztán persze én is
nyomtalanul eltűnök, folyhat tovább
a párviadal: az esztelen, vad mézszárlás
ennek vagy amannak a zászlaja alatt

A téboly ellen

Keserű rögtönzés 1992 őszén

Ki az igazi magyar most? ez itt a kérdés.
A népnemzeti, a liberális, a demokratikus?
a volt kommunista? a túlélő? az ellenálló?
A cigány, a sváb, a rác, a zsidó most
hová sorolódik a tót, az oláh, a bunyevác?
avagy kulturáltabban, a szlovák, a román, a szerb?
a székely, a besenyő, a jász, a palóc, a kun?
s mindezek lázas, kibogozhatatlan keverese
kiféle, miféle? Igazán közénk való-e? No, lássuk!
És a ruszinok? a csángók, a bukovinaiak?
És a nyugati házastársakkal itthon páváskodó,
errefele vetődő honfitársak és gyermekeik?
Velük mi lesz? Befogadjuk-e avagy kivetjük-e
őket akkor is, ha netán velünk egyetértenek?
Hányingert kapok már a saját kérdéseimtől is,
mert ezek nem kérdések. S az első sem az!
Csak azután lehet értelmes választ adni rá,
ha előtte már mindannyian, igazoltan és
ellenőrizhetően ép lelkű emberek vagyunk.

Források és elágazások

Római napló, 1992. szept. 28 - okt. 9.

Óvakodj azoktól,
akik mindig az első sorba állnak.
Az erényeikre büszkék
sosem riadtak vissza a vérontástól,
ha a jó hírük vagy a hatalmuk
került igazán veszélybe.
Csak azokban bízatsz,
akik téled semmit se várnak,
s akkor sem ártanak,
ha az övékében kételkedve
más istent követsz.

*

Eszméletünk lámpása
szűk körben világol,
mégis oly önelégülten csörtet
egynéhány orrszarvú és orángután.
Pedig a sors könyvéből kiolvasható:
a sötétség ingoványos torka várja
az árnyak közt imbolygó gyöngye fényt
eltipró vakmerőket és elvakultakat.

*

Béke veled!
Útjaink örökre elválnak,
de amíg élek, megőrzöm
együttérző hallgatásod,
türelmes figyelmedet.
Így szólt, majd eltávozott,
vissza se nézett többé az agg,
aki az egyik kútnál órákon át
jajveszékelt és fecsegett.

*

Lebeghetnél és csilloghatnál,
de te a földön jársz.
Olyan vagy, mint ama római,
aki nem tudott lelkesen ujjongani,
mikor az élő fáklyák lángra kaptak.

*

az idő rétegei és zárványai,
csapdái, zsákutcái, sikátorai,
emlékművei, oszlopai és omladékai,
mind együtt látható itt,
ami volt s ami van,
szentély, palota, templom,
robogó, autó, helikopter, bank,
az utcákon mocsok, a romok közt virág,
patakzó kutak, virágzó erkélyek,
a gyámoltalan, a nyüzsgő eleven élet,
de hogy honnan hová tart ez az áradás,
választ arra az idő rétegei se adnak

*

ami látható,
az valami mást takar,
magába olvaszt, elrejt
idegen, másleánygű elemeket,
a profán és a szent
külön-külön testet ölt,
majd szétbogozhatatlanul
egymásba forr, keveredik,
örökös harcát vívja - mondja
tömören és okosan az ember,
ám mindez jóval bonyolultabb,
tragikusabb és rejtélyesebb,
s egyúttal olyan mint
lebegő káprázat, szétfosló álom
a halandók színpadán

*

micsoda múltak, uramisten!
micsoda dicső sikerek, remények,
örületek, kínok és erőfeszítések,
micsoda vakmerő férfiak, elmék,
micsoda bukások és föllángolások,
kitartó, makacs próbálkozások,
otromba gyilkosságok, fortélyos csapdák,
rombolások, hódítások, alkotások,
áhitatok, hitek, csaták, változások,
s a vértanúk, az ártatlan áldozatok
száz meg százezrei a századok során,
csonthalmokra épült, pompás remekművek,
ez volna hát a legtöbb, amire az ember képes?

*

a rommező fölötti fuvallat
susogta felénk szózatát:
a játszmátok - mindenkié! -
vesztésre áll, bármily
kecsegtető is pillanatnyilag,
ez az, amit a hatalmon lévők
sosem hisznek el senkinek,
úgy pöffeszkednek és ágálnak,
mintha a rendelkezésükre álló,
röpke időszak örökké tartana,
pedig múlandó az, s emléküket sem őrzik,
csak diadalívek, szobrok, oszlopok,
amiket majd ledöntenek, átépítenek,
lerombolnak és kövenként széthordanak,
szokás szerint sorban a későbbi korok

*

Itt is véget ér a nyár.
Az idő még meleg, kellemes,
de naponta többször elered,
záporként zuhog az eső,
majd csöndesül, de kitartóan
veri tovább a kövegetet.
Aztán ahogy érkezett, váratlanul
eláll. A sikátorok közepén folyik,
csordogál, tócsákban áll a víz.
Az autók a járókelőkre fröcskölnek,
hiszen e szűk utcákban járda sincs.
Kisüt a nap, aztán ismét esik,
fékeveszetten zuhog, záporozik.

*

Holnap lesz tizenöt éve,
hogy Kormos Pista halott.
Azóta biztosan a halhatatlanok közt
császkál, és víg strófákat idézget
dörmögő hangon, kaján fintorokkal,
mert a hangulat nélküle ott is elvész,
s az egész kompánia harsog a nevetéstől.

*

Kiismerhetetlen város.
Emberi ésszel fölfoghatatlanok
szélsőséges végletei.
Példát és ellenpéldát
bármilyen állításra találhatsz,
amit az elmúlt háromezer évben
önmaga számára az emberi szellem
kitalált, elképzelt vagy föltételezett.
Jelentéktelen senkinek vagy istennek,
a közbülső változatok valamelyikének
képzelte itt magát minden kreatúra,
s ma is látható jeleket hagyott hátra,
ha volt rá ideje, ereje és lehetősége.

*

A mának szóló üzenet talányos.
Talán nincs is, vagy mint az alkotásoké,
balzsam a parázsló, sajtó sebre,
ám gyakorlati haszna nincs. Az éhség
és a szomjúság gyötör továbbra is,
ha a varázslat perce elszáll hirtelen.
A földet érezve újra a talpad alatt,
előtted ismét az irdatlan bozót,
ahonnan magadnak kell csapást törni
a kifürkészhetetlen végkifejlet felé.

*

Ilyenkor mindig elakad a szó,
az arctalanról nem lehet beszélni.
Csak találgatni lehet a vonásait.
Azt mondják, vasrostélyos, csuklyás alak,
kezében fáklya. Áll mozdulatlanul,
szálfagyenesen, némán az út mentén.
A jelenléte mégis vádló és számonkérő.
Azokra a tetteidre emlékeztet,
amelyeket jóvá tenni többé nem lehet.

*

Kéretlenül sokan segítettek,
és segítenek is a tájékozódásban.
Ám egy határon túl ne számíts senkire,
ha akarják, se tudnak megóvni.
Egyedül vagy a labirintus mélyén,
csak egy fonál köt a fenti világhoz.
Most már minden rajtad múlik.
Óvatosan, nesztelen léptekkel közelíts
a szörnyeteg jól álcázott rejtekhelyéhez.
Az alkalom egyszeri, ismétелhetetlen.

Közben

(Új versek, 1992-1995)

Mint a friss levegő

látszólag ártalmatlanul,
lassan szívárog a hatalom édes mérge,
mintha nem is volna, valahogy úgy,
pedig életveszélyesebb, mint a lepra,
az alkoholnál, a drognál veszedelmesebb,
mintha uralkodhatnál mások felett,
ilyen mámorító érzéssel csalogat,
mégis csak túljárhatsz a többiek eszén,
legyűrheted végre ostoba álmodozásuk,
és ez nagy csábítás, alig elviselhető
kísértés, hiszen csak egyszer élünk,
s ez is csak látszat inkább vagy képzelődés,
valami értelmes cél felé kellene terelni
a többieket, hogy rend legyen végre,
amit nem ismerhet fel akárki szolgálélek,
nem lehetsz hát egy senki, ha fölkinálkozott
ez a páratlan lehetőség, váratlanul csak neked,
ilyesféle cselekkel törbe ejthető, sajnos,
az emberek több mint kilencven százaléka,
s valójában ez a hatalom édes mérge

Ez van

az alattomosan támadó,
a lopakodva közeledő,
akitől semmi jó nem remélhető,
az érszűkület
az van itt: megérkezett,
és nincsen apelláta,
könnyed séta közben
váratlan késszúrás a lábikrába,
ahogyan meg van írva,
és máris vonszolódhatsz vissza
megalázott páriaként vackodig,
aztán röghöz kötve,
keringhetsz botladozva,
mint karója körül a kecske,
egyre szűkebb körökben,
ahogy a lánc a karóra föltekeredik

*

Nincsenek már távolságok.
Két-háromszáz méternyire
terjed most birodalmam határa.
Azontúl csak meg-megállva,
botladozva merészkedhetem.
Autóval, villamossal, repülővel
persze még bárhová eljuthatok.
Egyelőre ennyi a fájdalommentes övezet.
Zsugorodó számárbórt hozott az új év,
nagyságát még riadtan méregetem.

Konkrét költői feladatok

1

Először is
apró darabokra tépdeselem,
amiket délután összeírtam,
nehogy megrontsak, félrevezessenek,
netán megbotránkoztassak valakit,
aki a bizonyosság vagy a hit
vitorlarúdjához kötözte oda magát,
mert van, aki még a mai zavaros
időkben is el tudja választani
a jót a rossztól, nem olyan téveteg,
gyanakvó és ingatag elme, mint én,
akit nem taszigál a kétely,
hol erre, hol arra,
mégis nyugodt az álma

2

Amíg hiánya elviselhető,
nem szabad egyetlen sort sem írni,
csak fülelni, csak a percek percegését
hallgatni és a hívásra sóvárogni lehet,
számomra nincs megváltó módszer,
nincs betartandó, gyümölcsöző szabály,
mindig mintha az első versem írnám,
csak úgy szabad belekezdenem,
másként csakhamar megbicsaklik,
elfúl a hangom, és szégyenkezhetem,
követni, utánozni senkit sem tudok,
a mesterség alapvető fogásait sem ismerem

Védekezem az információáradat ellen,
 de átcsapnak fejem fölött hullámai.
 Ha tehetem, naponta csak kétszer
 hallgatom meg a híreket. Nekem ennyi elég.
 A hányingert így se tudom mindig legyűrni.
 A világunkat és életünket meghatározó erők
 hitványsága és cinizmusa (az itthoniaké is!),
 azaz a szabad világ önző pragmatizmusa taszít,
 mélységesen fölháborít. S tudom, hogy nincs
 nála elviselhetőbb rendszer ma a földön.
 Mégis, a szörnyű emésztőgödörből kimászva
 valami másra, jobbra vágytunk mindannyian.
 Ám erre minimális most az esély, így hát a hírek,
 a nyomasztó tények csak mérsékeltlen érdekelnek.
 Szabadon és büntudat nélkül szeretnék végre élni,
 amíg lehet, amíg tudok, de a tájékozottság ebben
 aligha segíthet. A szólamáradat még kevésbé.

Kései órán

Távoli, halk, alig hallható kutyaugatás.
 Aztán a csönd, a szinte már tapintható
 csöndje a falusi éjszakának. Az a bársonyosan
 befogadó és körbeölelő közeg, ahonnan egykor
 kiszakadtunk, s ahová mindig visszavágyunk,
 de ahová visszatérni többé nem tudunk, mert
 nincs elég hitünk és kitartásunk. Nincs erőnk
 lemondani a fölös kényelemről, megrögzött, rossz
 szokásainkról. Már nincs erőnk újra kezdeni,
 amit elrontottunk. Vagy ami elromlott, nincs
 erőnk határozott mozdulattal félresöpörni, és
 visszatérni bátran oda, ahol még otthon voltunk,
 s talán még otthon is lehetnénk e zord világban.

Szvidrigajlov tükörképe

pusztuló arc,
 a halál stigmáival,
 a megváltás reménye nélkül,
 gyűrötten, magába roskadtan,
 ahogyan két állomás közt rátekint
 a metró mocskos üvegablakából,
 már semmi jóval nem kecsegtet,
 azt mutatja, ami gyorsan közeledik,
 hívni sem kell, talán váratlanul,

de számára rövidesen megérkezik,
s ha kegyes hozzá az ég,
az átmenetet észre sem veszi

A megérkezés órájában

Őt köszöntse versem,
aki tapasztalatokban gazdagodva,
fél év után visszatér ma ide,
a barbár, hazai viszonyok közé,
az indulatoktól és családi bajoktól
terhes hétköznapi létezésbe,
ahol szárnyalás helyett
csak a porban forgolódunk,
erre-arra csúszunk-mászunk
a labirintus útvesztőiben,
kiszabadulást már nem is remélve,
mert ebből, úgy tetszik, nincs kiút,
számunkra legalábbis nincsen,
ő még kiszabadulhat, azt remélem,
ha lesz rá elég ereje, hite és bátorsága,
hát legyen! ez a legforróbb kívánságom,
hiszen oly fiatal még, legyen övé az öröm,
amire mi már végképp méltatlanok vagyunk

A vállalt kényszerűség

1

Az előzmények

a dohányzásról épp lemondófélben,
többszöri sikertelen mérséklés után:
nem tudom, milyen az alkohol elvonókúra,
nem tudom, milyen a kábítószer elvonás,
de negyvenéves, intenzív cigarettázás után
most úgy érzem, a nikotinhiány is
csaknem elviselhetetlen gyötrelmem

*

már nem tudok mit kitalálni,
sorra csődöt mondanak terveim,
ideig-óráig mintha járható útra lennék,
aztán kezdődik minden újra előlről,
se lemondás, se mérséklés:
ismét a megszokott, napi adag,
amit az orvosok szigorúan tiltanak

*

hogyan tovább?
a kérdés egyre értelmetlenebb,
hiszen könnyen kiszámítható, hogy
mi lesz a következménye annak,
ha végképp sikertelen a próba,
készülhetek a lehető legrosszabbra,
illetve az bármikor bekövetkezhet

2

Elvonási tünetek

Az első napokban

Jobb ha tudod,
elvetemülten,
bűntudattal átítatva,
ahogy a halálra szántak,
akik már mindennel leszámoltak,
semmire se számítva, és semmire se várva,
úgy indulok mindent föladvá, mert nem bírom,
nem bírom tovább a lemondást, az elvonást,
meg akarok dögleni végre, legyen elég a kínlódás,
nem vagyok én képes ilyen ésszerű és hasznos,
egészséges feladatok megoldására, félek,
nincs értelme az egésznek, öreg vagyok,
gyötrődöm, s legfeljebb napokat, órákat
nyerek, illetve nyerhetek, amikre már
úgy sincs szükségem, hiszen már régóta
semmi érdemlegeset nem teszek,
csak vegetálok és mélázom,
valójában az időt húzom,
jobb volna, ha nem élnék,
jobb volna, ha nem is
születtem volna meg

Jó egy hónap után

Jó egy hónap után
már nem a cigaretta,
hanem a nikotinhiány miatt
szenvedek, mint egy kivert,
mindenhonnan kirugdosott,
rühös kutya.

S ami igazán elgondolkoztató:
a gyomrom - úgy látszik -
érzékenyebb, mint amire
félíg-meddig büszke is voltam:
azaz az erkölcsi érzékenységem.
Furcsa meglepetések érik olykor
még öregedőben is az embert.

Ötvennyolc napja

Étvágytalanság, gyomorgörccs, gyomorégés,
hányinger, álmatlanság és öntudatvesztés;
vagy legalábbis gyakori emlékezetkiesés,
amiket alig enyhítenek a riadt, éji álmok.

Válságos órák

Váratlanul

A hetvenötödik napon:
ismét pokoli kínok.
Nem lankadó hiányérzet.
Fokozódó, heves nikotinéhség.
Olyan, mint az első napon.
Mintha az élet értelme
egy cigaretta elszívása volna.
Beszűkülő és egyetlen pontra
irányuló, tébolyult figyelem.
Aztán a szokásos összeomlás:
emlékezetkiesés vagy öntudatvesztés,
már-már a nyers téboly maga.

Később

Mintha egyenként
szakadnának ki,
tépődnének ki
belső szerveim.
Órákkal később
az előző roham után.
És még mindig nem csitul
az a hirtelen rámtörő éhség.
Nyárfalevélként reszketek
meg-megújuló rohamai közben.
És csak csapódom jobbra és balra:
fuldoklóként már nem tudok
kibe vagy mibe belekapaszkodni.

Megint

A kilencvenötödik napon:
mintha az imént nyomtam volna el
az utolsó elszívott cigarettát,
és most egy újabb cigarettára vágnék.
Ilyen gyötrő érzés kerített megint a hatalmába.
S tart órákon át, csillapíthatatlanul.
Nem tudom a figyelmem mivel elterelni,
egész egyszerűen nem tudok gondolni semmi másra.

Ilyenkor mi a teendő? - segítsetek és szóljatok,
mert lassan már nem tudom, hogy mit csinálók.

Cigaretta nélkül

a százötvennyolcadik napon
szinte hihetetlenül hosszú idő ez
ha a kezdetére visszanézek
valójában nem is értem
hogyan bírtam ki idáig
és hogyan bírom még ma is
hiszen a kísérő jelenségek aggasztóak
a vérnyomásom ijesztően ugrál
étvágyam a nullával egyenlő
a szellemi koncentrációra pedig
továbbra is alkalmatlan
illetve teljesen képtelen vagyok
és ha ez huzamosan így marad
már nem érdemes tovább élnem

Ujjgyakorlat

új csapást tör, de nyoma sem marad,
fontoskodva magyarázgat, de kinevetik
kezdheti újra előlről a kagylószededetést,
a szótárazást, a hajlongást, a kavics gyűjtögetést
cigarettazna, de helyette rágógumit rágcsál,
a fene se tudja, miféle megoldásban reménykedik
motyog magában, motyog és úgymond képzelődik,
pedig már csak kiszikkadt tapló a képzelete

A gyógyszeres kezelés

Kétszázötvenhárom napja nincs nyugalmam. Mint a légüres térben kilendített, súrlódásmentes inga, csapódom szüntelenül jobbra és balra. A nikotínéhség csillapult vagy elenyészett, de a belső feszültség mégsem enyhül. Idegrendszerem egyensúlyát nem leli. Kilengéseit csak gyógyszer tompítja, átmenetileg, úgy-ahogy. Ám az évtizedek során rögzült megszokást, az idegesség cigarettával való levezetését, illetve a görcsoldás mikéntjét nem sikerült még megtörnöm, módosítanom. Persze még az is kérdéses, sikerül-e valaha.

3

Epilógus, avagy az újrakezdés

Mintha sorsot cseréltem volna.
Mintha újra kezdeném az életem.
Újra tanulok járni és beszélni.
Szavakat keresgélek, valaha ismert

fordulatokat ízeletetek. Nem úgy
formálódik a vers kezem alatt,
ahogyan eddig: meg-megbicsaklik,
sőt, olykor hosszabb időre elakad.
S a bódító cigarettafüst már nem segít.
Nem segíthet. Mivel is pótolhatnám?
Milyen új izgató- vagy ajzószerrel
sarkantyúzzam lankadó figyelmem?
Kifulladás képzeletem mivel ösztökéljem?
Mivel töltssem az időt, amíg a tudat
szűrőjén ügyesen átpréselődve,
a következő szófüzér a semmiből,
az opálosan derengő félhomályból
inogva, bizonytalanul előkerengve,
végre kibukkan és megszületik?
Ezzel is, azzal is próbálkozom, hiába.
Döcögve, botladozva jutok csak előbbre,
mint a gyerek, ki az első lépéseit teszi.

Item, utókor

Nevek hangzanak és tűnnek el
egymás után, többé említetlenül.
Helyesbíték: emberek tűnnek el
egymás után, s többé a nevük se
említődik, mintha nem is léteztek volna.
Haláluk után ötven vagy nyolcvan évvel
nem hiányoznak már sehonnan, soha, senkinek.
Csak az Úr határtalan szeretete őrzi őket,
mint a borostyán az őskori, valahai férget.

Sikertelen vállalkozás

ennek így semmi értelme,
valami ilyesfélét mondott,
de azért csináltuk tovább,
foglunk erősen mind a ketten,
a földre mégse tehattuk le
csak úgy, ha már kézbe vettük,
hogyan nézett volna az ki ott,
a válogatott közönség előtt,
pedig már látható volt,
célunkat elérni nincs remény,
a lebörgés elkerülhetetlen,
de még tartottuk magunkat,
még nem adtuk fel,
még próbálkoztunk,

egyre kínosabb igyekezettel,
pedig már lucskos és mocskos,
sikoltozó szőrösömó volt,
alaktalan, rőfögő bűzgolyóbis,
s mi még mindig ott kínlódtunk vele,
és tovább szerencsétlenkedtünk

Ezredvégi Orpheus

Azt mondják, varázslatos volt a hangja,
de magától ő már nem szólal meg,
hiába is várod, alighogy létezik,
ahová eljutott, ahol most tanyázik:
az a köztes tartomány, az opálos közeg,
az imbolygó és kiismerhetetlen áradás,
ahonnan nehezen lesz visszacsalogatható,
ha egyáltalán visszatér még ide, közénk,
minden tapintatodra, türelmedre szükséged lesz,
minden ügyességedre, hogy megszólaltasd újra,
hogy szabadon szárnyaljon itt is a hangja,
hogy ujjongva szóljon végre ismét a dal

A válságos órán

csak a hiányát érzem,
amikor sietve elvonul,
el, vissza a rácsokon át,
ahogy a felhő suhan

s akkor már nincs maradásom,
nem őrzöm tovább én sem
a fuldokló zsarátnokot,
az aláhanyatló lángot

Cudar idők

recsegnek és ropognak ismét
a pántok, a világ eresztékei,
bárhová nézel, mindenütt riadalom,
úgy tetszik, visszatér újra a barbárság,
a képzeletben már minden megtörténik:
igazi vér csorog, igazi vér szivárog,
más eszmék nevében, de tűzzel-vassal,
ó, boldogítanának megint erőszakkal
a közveszélyes, lándzсарázó önjelöltek

Az Ige

alakulóban és változóban,
mint a változékony, szeles idő,
cseppfolyós, nyúlós állapotban,
lassan mozogva és csavarodva,
koordináták szögesdrótjai közt
alakot cserélve, váltogatva,
mintha volna rejtegetnivaló,
átmentésre váró esszencia,
követésre méltó életerő,
amit óvni kell, letagadni,
nem szabad ismét szétlocsogni,
alakja sincs, neve sincs még,
mégis eleven, lüktető sugárzás,
a víz és a föld közös álma,
sarjadoszó és testet öltő

A változásról

ami egyszínű volt
ma tarka-barka
folyamatosan változó
lényegi egyformaság
ahogyan megnyilvánul
népben és nemzetben
vagy a kajánul odavetett
alanyban és állítmányban
ugyanaz a rámenősség
fehér izzású furor
itt is ott is árulkodó jelek
amiket letagadni sem lehet
és nem lehet kiégetni sem
megmaradnak és tanúskodnak
arról ami megtörténik
velünk veled és velem
ellenük hiába hadonászunk
kicövekelik örökre a történet
vázát: az egyszeri szerkezetet

Ha kérdezel

Mit mondhatnék?
Üres a szívem.
Mintha a semmiben
lebegve úsznék.
A látszat más.

Jövök-megyek,
mintha határozott
célom, feladatom volna.
Társaságban forgolódom,
kiváncsian nézelődöm.
Törekvő, elszánt férfiú,
mintha még választhatnék,
hogyan erre vagy arra indulok.
Úgy teszek, mintha még
mindig reménykednék,
pedig már jól tudom,
nincs hová megérkezniem.

Laza láncon

szuvas csont
kallódó füles gomb
futkározó izgatott
hangyák az asztalon
nyárelő délelőtt
szórt fények trillák
balkáni gerle bűgás
motozgatás a zöldben
fecske-villanások
gyorsan csavarodó
csicsérgés-futamok
döglött bogár az úton
árnyékba igyekvő csiga
opálos ragyogás sajjás
zsongó édes illatok

Közben

Már nem tudom,
hogyan mit akarok,
mi az, amit még akarhatok.
Csak nyűglődöm, botorkálok,
hol erre, hol arra.
Faltól falig, majd vissza.
Aztán megint előre.
Értelmetlen heveskedés ez.
Az idő hiábavaló mulatása.
Az erőtlenség ostoba,
ösztönös reménykedése.
Innen nincs kijárat.
Innen kijutni nincs hová.

Feladat sincsen, s ha volna is,
nincs bizonyítható megoldása.

A tagolatlan sötétségben.
Képzelőds és káprázat.
Rücskös és nyirkos falfelület.
Sehová se vezető, szűk nyiladék.
Fölfelé csavarodó, lefelé táguló,
cápa fogsorú kürtő-járat.
Egy zsilip vagy kapu előtere.
Aztán ismét a mozgás kényszere.

Alig hihető

ha rád gondol,
a test remegése,
a kulcsolódó mozdulatok,
tompá és vak áramütések,
bizsergések és lüktetések
emléke tör fel a mélytudatból

ha rád gondol,
a torka kiszárad,
ringatják öklelő, puha hullámok,
melegvízű források, öblök,
sodorják mederfenéki áramlások,
forgó, veszedelmes örvénylések,
s a bolygó, varázslatos delej
rabul ejti ismét

ha rád gondol,
pörögni kezd és emelkedik,
elúszik messzire a civódások
mérgező gőzei közül az ég
boltozata alatt, és álmában
méz csordul ajkán

Oszlopok közt

csontpálca
csontpörgettyű
csontjogar

csontkupac
csonthalom
csontkupola

lúktető eleven sugárzás
szertebogárzó áramlás
fuvallat az alvó levelek közt
riadalom az árnyak közt
a tűzgolyóbis delejes lehelete

a kavargó sötétségben
fölvillannak ismét a remény
lengedező kicsiny lámpásai
egymást követik a sistergő
fohászkodások a formát kereső
lehanyatló nekibuzdulások
a fodrozódó alaksejtelmek
a roncslet kigyóbőrét
levedleni vágyó lökések
a gyámoltalan és gyarló
emberi próbálkozások

a káprázat
az álom
szertecikázó játéka
az ablakon jégvirágok
repedések a tükörben
távolodó léptek
bentről sajtó dobogások

aztán ismét a csont
sivár birodalma
csontüreg
csontliszt
csontgolyó

A szieszta

Ebéd után a hóhér
akkurátusan bekattintja bicskáját,
fönláll, megropogtatja csontjait,
és kis időre aludni tér.
A családja tudja jól,
ilyenkor senkinek semmivel
nem szabad zavarni őt.

Ami látható

a bizonytalan első lépés
imbolyogva megint előre
majd ismét hátrafele
a mozgás kicsúfolása
az eszmélet igyekezete
amikor tiltón fölmagaslik
nem tágít a küszöb öre
és röptében megdermed
végül áram-sújtottan lehull
a menekülő nemes kócsag
akkor már oda a reménység
oda az áhított tisztaság
kártyavárként összeroskad
az ész kristálypalotája
vérbe sárba tiportatik
az erény a csalóka jószándék
és alakot cserél ügyeskedik
ismét az élelmes túlélő
mindannyiunk példaképe:
a simulékony értelmiségi

A haldokló gallus

csakugyan, a világ dolgai,
az egykori cél,
a közös lobogás,
az elől szárnyaló hadijelvények
összetartó ereje, delejes vonzása,
aláhanyatlott, elszivárgott a hit,
ma már mások akarják, másként
kihasználni és uralni
a számukra belátható világot
valójában én ezt
sosem akartam,
de akárhogy nézem,
fölöttem már átrobogott,
sőt, korosztályom fölött is
jórészt végképp átrohant már
ez a csalóka, csábító lehetőség,
és jól van ez így, jó így
tenyeremmel még érzem
a langyos földet, szívem
akadozó, lassuló dobogását,
és ez a fontos, csak ez számít,
a többi káprázat és erőszak,
és szégyenkezni sem kell,

hiszen a közösségért ömlik,
amíg csak élek, amíg
a világot csodálhatom,
továbbra is a vérem

Tompa sajjgás

álmomban, megbabonázva,
alig hallom, alig értem
az égből hangzó szózatot,
pedig talán az életem megoldását
rejtik a gyöngyként pergő,
opálosan fölfénylő tojások,
a gyorsan aláhulló szavak,
és nem tudok közelebb lépni,
nem tudom befogadni őket,
csak töredékes foszlányok,
amik eszméletem rácsán
valahogy mégis fönnakadnak,
ám töredék-mivoltukban is
serkentenek és buzdítanak
valami nemes cselekedetre,
csak én nem tudom, mire,
már régesrégen elfeledtem:
mi a rossz, mi a jó

Születés

először semmi sincs
valami híg üres közeg
alaktalan formálódó sejtsomó
ahogy dülöngél imbolyog
mintha még nem is volna
földereng majd eltűnik
ám hiánya már ragyogtatja
létét örökre belém égeti
aztán testet ölt elindul
lendül előre karja lába
sorsa rendeltetése lesz
fut kiszabott pályáján
lankadatlanul a Nap körül
amíg ideje ki nem telik

A tépelődő Minotaurus

el, vissza, hátra,
csak senki meg ne lássa
elcsúfitott arcomat,
az öregedés szégyenét,
a tekintet mélyén lapuló,
tüskés és jeges iszonyatot

félre, ti tekergő,
csavarodó férgek, szörnypofák,
hemzsegő és nyüzsgő szájak,
fölfakadó fekélyek, kelések,
félre, ti alattomos harapások,
mohón tátogó nyiladékok,
nedvedző és bűzlő sebek,
cápafojsorok, csonkok és szilánkok,
távozzatok tőlem, hagyjatok magamra,
vagy tépjetek szét, azt se bánom

ide-oda rángat az indulat,
szörny-valómat az ész
már régóta nem zabolázza,
asszonyi kéz nem csitítja,
csörtetve, törve-zúzva,
mint az orrszarvú, leszegett fővel,
a visszahőkölőket hátrahagyva,
nekirontok a vastüskés sáncnak

Igen, ez

a semmittevő várakozás
az ajzott figyelem
az eredménytelen fülelés
a lankadatlan fürkészás
mintha váratlanul valahonnan
valami égi jel érkezhete
örömhír a régóta csüggedőnek
ostorcsapás helyett jutalom
a lassan földre roskadónak

Főhajtás

egyre többen vannak,
akik nálam fiatalabban
jutottak el az út végére,
ki tudja, eredményesen-e?
mindenesetre teljesítették

a számukra kiszabott távot,
ha vergődtek, ha tétováztak is,
a küszöbön már átjutottak,
övezze hát őket tisztelet,
feltétlen, gáncstalan hódolat,
hiszen nővéreim és bátyáim ők,
akik példát mutattak, megelőztek,
és várnak rám odalenn, az Alvilágban

Remény és harag nélkül

„Nem!... - ahogy a lovag mondta,
a keresztes háborúból hazaérve.
- Nem bántam meg semmit.
Csak egy kicsit elfáradtam.”
Anélkül hogy észrevettem volna,
fogaim nagy része kihullott,
és csak ritkán horgad föl bennem
a régi tűzzel a régi vágy, hiába
kínálkozik magakelletően az alkalom.
Belátó lettem, megértő; megöregedtem.
Ami lehull, ami veszendő, az az enyém,
a páráként elillanó, sajtó káprázat.
Többre nem is tartok már igényt.
Amit el akarnak venni, azt önként adom.
Csak a jó szívvel nyújtott ajándékot
fogadom el, azt szemelgetem szomoruan.
S amit kevesen hisznek el a Földön,
annak tudatában élek és cselekszem:
a világon végül nyomunk sem marad.

A vezeklő Don Juan fohásza

Horváth Elemérnek

nem bírom ki negyven napig
az a baj hogy jól ismerem magam
nő nélkül soha egy lépést sem
csecsbimbókról álmodtam ma is

némi töprengés után
ételről italról szívesen lemondok
kényszer nélkül hidd el
kárpótolnak a káprázatok

ha muszáj nesze itt a cigarettám
szerzett jogaimat is másra hagyom
de lehetetlent ne kívánj tőlem
hagyd meg a hús kínzó örömét

Így szól

a tétova szólításból
erőt merítek a szóból
a csüggedt lemondásból
frissen fölserkenek én

ez itt az én helyem
ahol a semmi lángol
ott vagyok én
ahol várnak reám

a baba is a bábu is
rohanok ide-oda
bólogatok bókolok
líg-lóg a lábam

mennék is maradnék is
hívatlan vendég
egyszer csak végképp
ott maradok nálad

és akkor bánkódhatsz
többé se hang se forma
tőlem többé semmi jelzés
mintha már ott se lennék

Odalent

az omladékok alatt
ami megmaradt
a rejtőzködő élet
menekülő árnyék
elfojtott vinnyogás
sírás és zsinatolás
motozgatás a sötétben
titokzatos gyors
surranások ide-oda
szervezkedés és remény
olyan amilyen
a falkavadászaton
az űzött vadé
a rókáé lehet ilyen
mert még nem adja fel
az élő még élni akar
álmodozik terveket sző
a talányos mindenség
titkait fürkészi
kuncog a csapdában
az omladékok alatt

Mementó

szavakkal a szavakkal közölhetetlent
valami olyasmit amit el se mernék
mondani néked amit végig se gondoltam még
a legegyszerűbb eszközökkel a teljességet
mondják el suta szerelmünk emlékét
kapcsolatunk tragikus szövevényét
egymásrautaltságunk örömét szégyenét
a tömör és jeges magányt az olykor
mégis föl-fölcillanó reménykedést
amit tapintatosan mindig elkerülünk
amiről sosem beszélünk figyelmeztessen
arra ez a vers szóljon arról ez a csend

A semmi ölen

P. A.-nak

az orchidea álma
a sehová se igyekvő
lázás hullámverés
az elefántcsont sárga
alabástrom pihegés
a kócsagtollas vitéz
bókja kalaplengetése
nádszál hajladozása
a tavaszi fuvallatban
az el-elesukló trombitaszó
a lovas kíséret lassú
ünnepélyes bevonulása
utánuk a csörgősipkás
bohócok csepürágók
lantosok és táncosok
báméskodók az epekedő diák
lázás tekintetű papok és latrok
a gyülevész népség koldusok
marakodó sovány kutyák
s mögöttük a bezúduló
nyílzápor és hóförgeteg
a jeges úr hidege

Az idő ellen

amit tenni lehet
ami valamiféle esély
lehetőségét fölillantja
a vázában bimbózó és illatozó
hervadó rózsza rothadó bűze
itt tanyázik a pártatlan tanú
a monomániásan fürkésző elme
az elkésve folyvást szörnyülködő
miközben bőrét vedli
nyújtózkodik és átváltozik
a talányos állandóság maga is
olykor rózsabimbó máskor fürkésző
olykor váza vagy valami más
lázás lüktető és sajtó suhanás
amit nem érzékel az emberi szellem

Elmerülőben

még itt vagyok
még nézem e kései nyár
vergődését a zord idő
markaiban

még elhiszem
még elhihetném
hogy számomra is
de már nem hiszem

tükörbe nézve látom
már nem vagyok
puszta váz aki
visszatekint

ilyenkor jobb elnémulni
hallgatni alámerülni
a fürkésző fényeket
véggépp kioltani

Ósdi dolgok

a megalázottak
a megnyomorítottak
mintha eltűntek volna
századunk sivár terepéről
egyre kevesebb szó esik
róluk az irodalomban
ennek önmagán túlmutató

célja állítólag nem lehet
egyébként is a nyelv
alkalmatlan volna ilyesmire
ahogyan egyértelműen
kifejezni mást se képes
no lám csak ide jutottak el
a bátrak: *nincs mit tenni*
büszkék lehetnek magukra
akik ebbe beletörődtek

Mozgóképek

a vad szél
a nyugtalanító és szilaj
rohanás a kihalt téren át
egy nyakigláb kamasz
mint akinek múltja sincsen
úszó sziget a habok árján
tízezer levelével a nyárfa
elnyúlt testével a menekülő
az álomban látott sistergő
és tekeredő ezüsfolyó
aztán a nyers váratlan képsor
ahogyan a kés ahogyan a tagló
az előtte mocorgóra sietve
újra és újra lecsap

Csapda

főlkészületlenül
a sötétség démonai
a csábító suttogások
a falakból szivárgók
vagy a bensőnkől
fényre merészkedők
a kártékony árnyak
bomlasztó hatalmak
simulékony elmék
akiket kedvelünk
hiszen oly találékonyak
magyarázatot adnak
arra amire várunk
megtalálják az utat
legtitkosabb vágyainknak
merre és hogyan tovább
amikor fülön csípnének
csalafintán elszelelünk

mintha kaptunk volna
örökös bianco csekket
szórjuk szerte a kincset
ami sosem volt ami nincs
s e sorozatos kényszerlépés
ki tudja hol ér véget
és szerencsésen ér-e véget
ha egyszer végül megszakad

A szerző eddig megjelent művei:

Félálom (Versek), 1963

Portölcser (Versek), 1966

Mélyvízben (Versek), 1970

Fekete ezüst (Versek, műfordítások), 1973

A versírás természetrajza (Versek), 1977

Az idő vonulása (Versek), 1980

Profán szertartás (Válogatott versek), 1981

Sivatagi följegyzések (Versek), 1985

A köznapi lét szakadéka (Versek, műfordítások), 1988

Távol és közel (Versek), 1991

A labirintus mélyén (Versek), 1994

Műfordítások:

O. V. de L. Milosz: A Megismerés himnusza (Válogatott versek), 1973

A mágneses mezők (André Breton és Philippe Soupault válogatott versei), 1984

René Char: A könyvtár lángban áll (Válogatott versek), 1989

Tristan Tzara: AA úr az antifilozófus (Dadaista kiáltványok és válogatott versek 1914-1936), 1992